

GERMANDAT DEL MONESTIR CISTERCENC DE SANTA MARIA DE POBLET

P BLET

II època,

Any XI, número 22,

Juny 2011

Sumari

EDITORIAL	1
EL PÒRTIC DE L'ABAT	
ÉS L'ESTIU	
ES VERANO	
Josep Alegre, Abat	2
GERMANDAT	
EL RECÉS D'ADVENT	
Josep Maria Puig	5
SILENCI, PARAULA, COMUNICACIÓ	
Joan Colom	9
ESCOLA DE PREGÀRIA	
«MENTRE EL TEU POBLE TRAVESSAVA»	
Lluís Solà	11
RELIGIÓ I CIÈNCIES NATURALS	
EL MONESTIR DE POBLET AL SEMINARI INTERNACIONAL DE LA UNESCO	
Josep Maria Mallarach	19
A FONTS	
BIBLIOGRAFIA DE POBLET	
Xabier Añoveros	24
MARIA, GERMANA NOSTRA	
Núria Caum	33
ABRAHAM: EL NOSTRE PARE EN LA FE	
Josep Oton	37
MALI 2009: LA MEVA VIDA QUOTIDIANA ENTRE ISLAM, CRISTIANISME I IMMIGRACIÓ	
Xavier Alonso	41
L'ENTREVISTA	
JOSEP MARIA CARBONELL I ABELLÓ	
Octavi Vilà	49
HO SABÍEU?	
LA FAÇANA OCCIDENTAL DEL MONESTIR	
Jesús M. Oliver	59
CRÒNICA DE LA COMUNITAT	
De novembre de 2010 a abril de 2011	
Xavier Guanter	60
LA RODA DELS DIES	
• LES III JORNADES SOBRE LES MUNTANYES DE PRADES I EL BOSC DE POBLET	
• DECÉS DE JOAN VILÀ TINTORÉ	
• EXPOSICIONS A L'HOSTATGERIA	
• LES FONTS AL PARATGE NATURAL DE POBLET I UN HOMENATGE A MARTÍ I L'HUMÀ	
• LA REEDICIÓ DE LA HISTÒRIA DE POBLET DEL P. AGUSTÍ ALTISENT	
• UN NOU JUNIOR	
• NECROLÒGICA D'UN FORJADOR	
• CONFERÈNCIA A LA COMUNITAT SOBRE L'EXTINCIÓ D'INCENDIS	
	65-73
• PER SOMRIURE	
Fer	74
INVITACIÓ A LA LECTURA	
BREUS COMENTARIS D'ALGUNS LLIBRES PER A CONVIDAR A LA LECTURA	
Lina Zulueta i Cristòfol A. Trepà	75
RESSENYA	
EL MONESTIR DE SANTA MARIA DE VALLBONA	
Joan Bassegoda	78
DÉU A LA XARXA	
CATALUNYARELIGIO.CAT	
Cristòfol-A. Trepà	79

Director: Cristòfol-A. Trepà
Consell de Redacció: Josep Alegre, Abat
Xavier Alonso
Cosme Garrell
Xavier Guinovart
Jesús M. Oliver
Josep M. Puig
Josep M. Recasens
Francesc M. Tulla
Lina Zulueta
Tomàs Bataller

Portada: Alexandre Laborde, dibuix de les Torres Reials a principis de S.XIX

Edita:

Germandat del Monestir Cistercenc de Santa Maria de Poblet.

Realització: T.G.A.,
Técnicas Gráficas Aplicadas, S.L.
Tel. 629 831 307
t.g.a.sl@telefonica.net

Disseny-Maquetació: Pau Benito

Preu subscripció (2 números): 25 €

Número solt: 15 €

Dipòsit legal: T-60/2001 - ISSN 1577-4104

Malauradament la crisi econòmica i les seves seqüeles continuen ferint la nostra societat. Si mirem més a fons, però, no patim només una crisi econòmica, sinó que som en ple procés d'una crisi més àmplia que el monjo de Montserrat, Lluís Duch, ha fet extensiva a les anomenades "estructures d'acollida": la família, l'estat i les institucions religioses. Precisament si l'atur i la desacceleració econòmica no han fet esclatar un malestar social més evident ha estat, sens dubte, per l'actuació d'aquestes estructures. La família ha estat una xarxa que ha esmorteït la caiguda lliure de les persones amb dificultats d'arribar a fi de mes; l'Estat amb la seva assistència social –educació, sanitat, assegurança d'atur...– ha col·laborat efectivament a evitar l'acarnissament de la crisi en els sectors socials més desfavorits; les institucions religioses –Càritas, les parròquies, etc.– també han actuat de manera desinteressada per pal·liar-ne els efectes més brutals. Família, Estat i institucions religioses han estat, certament, estructures d'acollida de les persones i no només en moments de crisi.

Tanmateix no és cap secret que tant la família com l'anomenat Estat del benestar mostren símptomes d'esgotament en el seu perfil tradicional. I també sembla que les institucions religioses, el seu govern, la manera de presentar el seu discurs, la seva litúrgia i la seva doctrina comencen també a fer aigües en el model que hem rebut del passat. No només patim una crisi econòmica, sinó que estem al bell mig d'una crisi de molt més ampli abast.

La paraula crisi ve del grec, del verb *krino* que vol dir 'garbellar'. El garbell és un receptacle que té el fons ple de forats iguals i que serveix per separar els objectes de grandària desigual deixant passar els uns i retenint els altres. Una crisi, per tant, és el procés en el qual s'està passant d'una situació envellida coneguda a una altra de nova que no sabem com serà. En principi, doncs, les crisis no haurien de ser necessàriament negatives si acaben bé. I per tal que acabin bé cal esforç, coratge i sobretot mirar endavant i no faltar a la veritat. Potser sigui la manca de coratge i de veritat per part dels líders socials –polítics, mitjans de comunicació, elits econòmiques i sindicals...– el que col·labora en part a la crispació que estem vivint. No saber què ens depara el futur produeix temor. Però arrelar-se al passat és un error. Com a cristians hem de recordar el missatge del beat Joan XXIII: no hem de ser profetes de malvestats i hem de mirar el futur amb esperança.

També voldríem assenyalar que la manca de coratge i veritat en el discurs públic col·labora a crear un clima psicològic negatiu que no es correspon del tot amb la realitat i provoca una percepció de poca autoestima. Cal dir que estem molt millor que fa trenta anys i que, si ens hi posem, podem continuar millorant en el futur. Cal, però, demanar una mica menys de soroll mediàtic, evitar promeses electorals de difícil compliment i acordar polítiques de consens sense demagogia. I sobretot no enganyar i dir la veritat per dura que sigui. Els cristians tenim un consell del mateix Jesús que ens pot servir sempre de norma: *la veritat us farà lliures* (Jo. 8,32). També en el noble ofici de la política. També en el si de la família i de l'Església.

ÉS L'ESTIU...

... i continua la crisi econòmica ...

ÉS L'ESTIU... continua la infància explotada per multinacionals del nostre món, multinacionals que van a la baixa en el pagament de salaris, i a l'alta en hores i hores de treball amb persones que mai no han tingut ni tindran uns dies de vacances, una infància sense escola ...; el que compta, "el necessari", és obtenir un compte de resultats positiu.

ÉS L'ESTIU... continua per descomptat, i continuarà fluint, el corrent immigratori de persones de tota índole i edat que abandonen la seva terra, encara vestida de bellesa, però sense recursos per a viure-hi; persones angoixades que busquen en les nostres ciutats, cada dia més despullades de bellesa, el pa nostre de cada dia.

ÉS L'ESTIU... continuen els conflictes socials i armats als més diversos punts del nostre castigat planeta, "gràcies" als *lobbies* d'aquesta societat, èbria de poder i de plaer. I continuaran ...

ÉS L'ESTIU... tot es torna més càlid fins a esdevenir sovint foc asfixiant.

ÉS L'ESTIU... i tornarem a escapar-nos "a una altre lloc", marxarem ens escaparem... on sigui. És terrible la rutina que ens envolta, un dia si i un altre també a través dels mesos i dels anys. Marxar, escapar ... on sigui, a fora. I allà tornarem a ser nosaltres mateixos: aquells que fugen de la rutina de la vida diària, per tornar a treure la nostra rutina, la de cada dia, en un altre lloc; tornarem a posar les mateixes estovalles del nostre ritme diari. Marxar, escapar... on si-

ES VERANO...

... y continúa la crisis económica...

ES VERANO... continúa la infancia explotada por multinacionales de nuestro mundo, multinacionales que van a la baja en el pago de salarios y a "la alta" en horas y horas de trabajo con personas que nunca han tenido, ni van a tener, unos días de vacaciones; una infancia sin escuela...; lo que cuenta, "lo necesario", es obtener una cuenta de resultados positiva.

ES VERANO... continua por supuesto, y continuará fluyendo la corriente inmigratoria de personas de toda índole y edad, que abandonan su tierra todavía vestida de belleza, pero sin recursos para vivir en ella; personas que, angustiadas, buscan en nuestra ciudades, cada día más despojadas de belleza, el pan nuestro de cada día.

ES VERANO... continúan los conflictos sociales y armados por los más diversos puntos de nuestro castigado planeta, "gracias" a los *lobbies* de esta sociedad, ebria de poder y de placer. Y continuarán...

ES VERANO... todo se hace más cálido, hasta convertirse con frecuencia en fuego asfixiante.

ES VERANO... y volveremos a escapar "a otra parte"; marchar, escapar... a donde sea. Es terrible la rutina que nos envuelve un día si y otro también a través de los meses y de los años. Marchar, escapar... a donde sea, a otra parte. Y allí volveremos a ser nosotros mismos: aquellos que escapan de la rutina de la vida diaria para volver a sacar nuestra rutina, la de cada día, en otra parte; volveremos a poner el mismo mantel de nuestro ritmo diario. Marchar, escapar... a

gui. Per trepitjar altres terres, per enfosquir altres paratges, paratges bells, que sovint no encertem a gaudir...

ÉS L'ESTIU... una nova oportunitat de renovar el més càlid i sufocant. Renovació d'angoixes, temors, rutines sense sentits ...

ÉS L'ESTIU... una porta oberta a un espai de bellesa. També n'hi ha a la ciutat.

ÉS L'ESTIU... per canviar el xip, per acostar-nos a l'obra d'art, a la bellesa de la creació, a la bellesa que creen les persones...

ÉS L'ESTIU... per apropar-nos a la persona, a la bellesa d'una relació personal asossegada, nova, amb la família, amb amics, per a un diàleg de vida, d'amor...

ÉS L'ESTIU... per apropar-nos a Déu, al qual sentim només obrir el cor i escoltar... Hi ha encara molta bellesa, molta pau en el nostre entorn...

ÉS L'ESTIU... una nova oportunitat... per llegir poesia:

*Si el món ja és tan formòs, Senyor, si es mira
amb la pau vostra a dintre de l'ull nostre
què més ens podeu dar en una altra vida?*

(Joan Maragall, Càntic Espiritual)

Per banyar de bellesa la nostra mirada i el cor de pau, contemplant retalls d'aquest món. La qüestió serà saber contemplar, estimar contemplant ... Atura tan sols per uns dies o unes hores el ritme aclaparador de la vida per deixar-te acariciar per la melodia pacificadora de l'obra divina.

ÉS L'ESTIU... una nova oportunitat ... per escoltar la melodia de la terra:

*La terra respira dominada pel silenci i la son.
Tots els desitjos són dominats per la son,
els homes, cansats, es refugien en els seus somnis
per recuperar la bondat oblidada i la joventut.*

El món s'adorm!

*El vent fresc sota l'ombra dels meus pins,
resto allí tot esperant el meu amic.*

Belleza de la tarda

on ets? Em deixes molt de temps sol!

Vaig i vinc amb el meu llaüt,

donde sea. Para pisotear otras tierras, para oscurecer otros parajes, parajes bellos, que no acertamos a disfrutar.

ES VERANO... una nueva oportunidad de renovar lo cálido y sofocante. Renovación de angustias, temores, rutinas, sin sentidos...

ES VERANO... una puerta abierta a un espacio de belleza. También lo hay en la ciudad.

ES VERANO... para cambiar el chip, para acercarnos a la obra de arte, a la belleza de la creación, a la belleza que crean las personas...

ES VERANO... para acercarnos a la persona, a la belleza de una relación personal sosegada, nueva, con la familia, con amigos, para un diálogo de vida, de amor...

ES VERANO... para acercarnos a Dios, a quien oímos nada más abrir el corazón y escuchar... Hay todavía mucha belleza, mucha paz en nuestro entorno...

ES VERANO... una nueva oportunidad... para leer poesía:

*Si el mundo es tan hermoso, Señor, si se mira
con tu paz dentro de nuestra mirada
¿qué más nos puedes dar en otra vida?*

(Joan Maragall, Canto Espiritual)

Para bañar de belleza nuestra mirada y el corazón de paz, contemplando retazos de este mundo. La cuestión será saber contemplar, querer contemplar... Detener siquiera por unos días, unas horas... el ritmo agobiante de la vida, para dejarse acariciar por la melodía pacificadora de la obra divina.

ES VERANO... una nueva oportunidad... para escuchar la melodia de la tierra:

*La tierra respira dominada por el silencio y el sueño.
Todos los deseos son dominados por el sueño,
los hombres, fatigados, se refugian en sus sueños
para recuperar la bondad olvidada y la juventud.
¡El mundo se duerme!*

*El viento fresco bajo la sombra de mis pinos,
permanezco allí esperando a mi amigo.*

Belleza de la tarde

¿dónde estas? ¡Me dejas mucho tiempo solo!

*pels camins frondosos d'herba suau
Ob bellesa! Ob món embriagat de vida
i d'amor eterns!!*

(Mahler, La cançó de la terra)

ÉS L'ESTIU... una nova oportunitat per escoltar la "cançó de la terra". I deixar que la melodia de la terra desvetlli en tu nous somnis. El somni és un moment dolç per desvetllar esperances adormides que tenen necessitat de treure el cap als abismes de llum i de sentit.

ÉS L'ESTIU... la societat prepara les maletes per a l'estiu, per marxar, per escapar ... on sigui. Per trepitjar una vegada més la bellesa de Déu: la teva dona, el teu marit, els teus fills, els teus amics, el teu paisatge...?

ÉS L'ESTIU... seran molts, multitud, els que no tenen maletes per a l'estiu, escalfaran els seus peus amb la calor de les llambordes, seguiran respirant l'aroma del "gas-ciutat".

Però la "bellesa de la tarda" no es pot tancar en unes maletes. La "bellesa de la tarda" només és a l'abast d'aquell llaüt que toca la cançó de la terra. La partitura està a punt: *Ob bellesa! Ob món embriagat de vida i d'amor eterns!*

Et desitjo, amic, amiga, saviesa per triar un bon destí per a aquest estiu i gaudir-lo plenament ... Està al teu abast, perquè:

*La Saviesa és un esperit amic
dels homes,
penetra els sentiments dels homes,
escruta el fons del seu pensament,
omple la terra, manté unit tot
l'univers,
no li passa per alt cap paraula..*

(Sv 1,6-7)

Josep Alegre
Abat de Poblet

*Voy y vengo con mi laúd,
por los caminos frondosos de hierba suave
¡Ob belleza! ¡Ob mundo embriagado de vida
y de amor eternos*

(Mahler, La canción de la tierra)

ES VERANO... una nueva oportunidad para escuchar la "canción de la tierra". Y dejar que la melodía de la tierra despierte en ti nuevos sueños. El sueño es un momento dulce para despertar dormidas esperanzas, que tienen necesidad de asomarse a los abismos de luz y de sentido.

ES VERANO... la sociedad prepara sus maletas para el verano; para marchar, para escapar... a donde sea. Para pisotear una vez más la belleza de Dios: ¿tu mujer, tu marido, tus hijos, tus amigos, tu paisaje...?

ES VERANO... serán muchos, multitud, los que no tienen maletas para el verano; calentarán sus pies con el calor de los adoquines, seguirán respirando el aroma del "gas-ciudad"

Pero la "belleza de la tarde" no se puede encerrar en unas maletas. La "belleza de la tarde", solo está al alcance de aquel laúd que toca la canción de la tierra. La partitura está dispuesta: *¡Ob belleza! ¡Ob mundo embriagado de vida y de amor eternos.*

Te deseo, amigo, amiga, sabiduría para elegir un buen destino para este verano, y disfrutarlo plenamente... Está a tu alcance, porque:

*La Sabiduría es un espíritu amigo
de los hombres,
penetra sus entrañas
vigila su puntualmente su corazón,
llena la tierra,
da consistencia al universo,
no ignora ningún sonido...*

(Sab 1,6-7)

José Alegre
Abad de Poblet

EL RECÉS D'ADVENT

Seguint la trajectòria dels darrers anys, el P. Abat i la comunitat de Poblet van convocar una jornada de silenci i pregària per preparar el Nadal. Va tenir lloc el dissabte 27 de novembre de l'any passat. Ens en fa la crònica Josep Maria Puig i Sotés, membre de la Germandat.

Preparar el Nadal

Com preparar el Nadal era el títol de la convocatòria que vam rebre els membres de la Germandat amb el detall del programa de la vigília del primer diumenge d'Advent. Una vegada més, la comunitat cistercenca de Poblet s'oferia a acompanyar-nos i a ajudar-nos en la tasca de tancar un any prolífic en males notícies i pitjors exemples. Calia recordar-nos, però, que mai no se'ns ha de marcir l'esperança, perquè Déu insisteix, any rere any amb un novell advent, que no ha perdut la seva confiança infinita vers nosaltres, els humans.

L'eucaristia

La trobada començà a les 10, hora de la Missa conventual de la Comunitat de Poblet. La setantena de germans i acompanyants poguérem participar un any més en la senzilla i alhora solemne litúrgia cistercenca. El P. Abat, en la seva homilia, inspirada en fragments de l'Apocalipsi, del llibre dels Salmos i de l'evangeli de Lluc, va posar de relleu com tot neix de la font divina i com aquesta aigua viva, que porta vida, es manifesta en amor extrem en l'arbre de la creu.

Ens recordà també que amb les primeres vespres d'aquella tarda començava l'Advent i que després de l'Advent venia el Nadal. Va continuar exposant-nos els tres camins de la vinguda de Jesús entre nosaltres que tan bé subratllà sant Bernat: *en la primera vinguda el Senyor es va manifestar a la Terra i va conuiu amb els homes, que el van veure i el van rebutjar. A la darrera tots veuran la salvació de Déu i contemplaran*

aquell que van traspasar. La segona és l'amagada, quan ve en esperit i en poder. El P. Abat va glossar els diversos textos citats insistint que si volíem correspondre a l'amor de Déu i si volíem viure dins d'aquest amor no podíem oblidar la invitació de l'evangeli d'estar alerta, recomanació important en aquest temps de preparació al Nadal que tan sovint només es viu en el menjar i el beure, en els negocis i en el consum...; tanmateix aquesta és una recomanació no tan sols per a l'Advent, sinó per a tot l'any, perquè tenim necessitat de viure amb sobrietat al llarg de tot l'any, ja que aquest és el camí que duu al compliment de la paraula de l'Apocalipsi: *no hi haurà més nit, ni caldrà la llum dels gresols o la del sol, Déu mateix, el Senyor, els il·luminarà.* El P. Abat va concloure la seva homilia recomanant-nos que escol-

tem amb intensitat i guardem amb cura en el cor la Paraula de la vida i ens va desitjar a tots que arribem a viure una profunda experiència de Nadal.

La conferència

A les 11, i en una de les aules del Palau de l'Abat, el P. Francesc Martínez-Soria, monjo de Poblet, ens va oferir una conferència que duia per títol *Crisi per Nadal. Nadal en crisi? I el teu Nadal?* Tots els qui hem tingut el privilegi de conversar amb el "pare Paco" o d'escoltar algun dels seus sermons, sabem com n'és d'extraordinària la seva capacitat de comunicar i com de potent és la seva capacitat, una autèntica riuada, per crear imatges mentals coherents amb el missatge que vol transmetre. En aquesta ocasió, el P. Francesc es va superar a ell mateix en utilitzar el Temple de la Sagrada Família com a font quasi inesgotable de formidables referències per deixar ben clars els seus punt de vista. Per això, el modest cronista ha gosat demanar al propi conferenciant una síntesi del seu

parlament, atesa la dificultat de reduir el seu torrent d'idees a la trentena de ratlles d'aquesta crònica.

«Amics lectors: També a mi em costa "sintetitzar" el que en aquell moment va sortir, com a resultat d'haver pensat en vosaltres a peu de Sagrari. Anem per pams.

Primer. Sempre intento provocar un "sentit d'agraïment" al Déu i Pare nostre. La Vinya d'Isaïes (Is. 5) m'ho ha motivat una vegada més. "Què més podia haver fet jo (diu Déu-Vinyater) per a tu, que no ho hagi fet?". Vam fer com un examen de consciència de tot el que un hagi pogut rebre des del Baptisme: família, gràcia, fe, salut, educació cristiana, cultura, responsabilitat professional, benestar, etc. Quin raïm hem estat? De quina qualitat? Ell, el Pare, què esperava de nosaltres, des de l'últim Nadal?... Cada u sap el balanç del seu "negoci" amb Déu i els germans, comunitat de poble i família, de vida consagrada...

Segon. Vam parlar del mot "crisi" i del fet: crisi social, econòmica i familiar en el moment actual. **NADAL** és un temps, que gràcies a l'ADVENT ens fa repassar en íntima i sincera "auditoria" el nostre viure. Si tenim números vermells... o "bipoteques" fantosiques.

El P. Francesc Martínez-Soria durant la conferència que oferí al Palau de l'Abat

Assistents a l'acte

La Reconciliació... com a regal a comprar... Després vaig intentar explicar si el NADAL, com a fet religiós-històric està en crisi: consumisme com a "addicció", vida de família supèrflua, desconeixement del missatge de Déu, cerimònies no enteses...

Tercer. I el teu NADAL? Com el penses viure? Quin pessebre faràs? N'ets tu una figureta en... camí? NADAL és l'Encarnació del Fill, per anar per "feina": pujar el Calvari, morir i ressuscitar... és a dir, un pessebre viu, TRANSCENDENT, comprometedor... no per a nens, sinó per a nens, homes i dones adults, ficats en un món en "crisi" de fe, esperança i AMOR.

Quart. Vaig intentar fer viure la meva personal experiència, millor dit "vivència". El meu pessebre enguany me l'ha fet Gaudí. La façana del Naixement! Fe, llum, símbols, Bíblia. Travessar les tres portes de la façana: Esperança, Fe, Amor amb tota la pedra parlant... Vol calma i temps per a contemplar amb Gaudí l'obra de Déu. Sortir, travessant la llum –altar– per contemplar la façana de la Passió –NADAL, Jesús adult, Sant Sopar, CALVARI, Maria Dolorosa, Nuesa de la Creu, RESSURECCIÓ i pujada al cel–. M'és impossible reviure el que us vaig dir ja que era el

"fruit" d'una "Lectio divina", que és una gràcia del moment. Gaudí ens va fer aquest regal nadalenc.

Conclusió. Plens de la Trinitat sortim a "encarnar" en el cada-dia l'AMOR del Pare. Se'ns ha de notar que ens diem: Bon NADAL!. Sí, però no en pedra de monument, sinó en carn viva, amb noms i cognoms i se'ns notarà si ESTIMEM i PERDONEM. Bé, això i algunes anècdotes, fets de vida, van ser pauta per a viure per a mi la pàgina més profunda de l'Evangeli de Sant Joan: el pròleg, l'Àngelus!, on aquell "Et Verbum caro factum est" colpí Gaudí i a nosaltres, que hem vist la glòria del Pare, plens de gràcia i veritat.»

El migdia

Estava previst realitzar un assaig de cants per a la Pregària del Migdia. De fet quedà reduït a un bon propòsit. El temps s'escurçava, els càntics corresponents a la jornada ja eren coneguts de molts participants i, a més, potser només hi hauria temps per cantar les antífones.

D'acord amb el programa, doncs, germans i comunitat ens vàrem traslladar a la Sala Capitular on a les 13 hores en punt

vàrem pregar cantant les antífores i llegint lentament els salms del dia.

En acabar la pregària del migdia, tal com estava anunciat, a les 13:30, al refector de la comunitat fou servit el dinar. Tal i com estableix la tradició monàstica, el dinar es va fer en silenci tot escoltant unes lectures.

Una estona després d'haver acabat de dinar, a les 14:30, s'oferí als germans que ho volguessin una visita comentada del gran temple pobletà amb moltes referències al retaule de Damià Forment, actualment en curs de restauració. Com ja és habitual fra Marc va saber parlar-nos del monestir amb el seu reconegut poder de comunicació.

La tarda

Tal i com estava programat ens vàrem retrobar tots de bell nou al Palau de l'Abat a les 16 hores. L'abat Josep Alegre ens va proposar una introducció a la *Lectio*, basada en el Salm 23 (24) que s'anava llegint i comentant entre silencis. L'estructura del salm és una peça litúrgica amb dos grups de persones: un que s'acosta en processó a les portes del temple, i un altre que les obre i els rep. Es pot considerar un cant de victòria o una metàfora d'una teofania litúrgica. El P. Abat va conduir la *Lectio* a través de quatre grans passos: **llegir**, no com qui llegeix els titulars dels diaris sinó deixant que la bellesa ens embolcalli i que l'entorn ens commogui; **meditar** el cant per la victòria de Crist sobre la mort, amb la clau sobre la seva Resurrecció i com Déu construeix el seu paradís sobre la inestabilitat de les aigües, sobre la fragilitat de l'Església, però també sobre la Roca de la Paraula; **pregar**, recitant versos del salm amb el desig que Crist entri al nostre cor, en la nostra vida; i, finalment, **contemplar** la victòria de la Creu, cantant a Déu, deixant que l'al·leluia ressoni en el nostre cor que vol estimar.

Sense solució de continuïtat en el clima de reflexió que s'havia creat, el P. Abat presentà, un any més, l'edició dels seus comentaris a les famoses antífores de la O, reproduïdes en un volum d'elegant edició, amb un contingut diferent al de l'any anterior, adient per a una lectura pausada, il·lustradora i emotiva. Per als membres de la nostra Germandat s'està convertint en una poc voluminosa però valuosa col·lecció de llibres per a meditar.

Cap a les 18 hores el P. Josep Maria Recasens va poder assajar una mica amb els reunits els cants corresponents a la jornada, cants que, com sempre, ell fa sonar fàcils malgrat que a l'hora de la veritat el "poble" descobrim que no ho són tant.

Mitja hora més tard, a les 18:30, amb la seva puntualitat habitual i amb una molt disminuïda participació de germans (la vesprada, el fred, els quilòmetres que la majoria havien de recórrer són elements força dissuasoris), la jornada va finalitzar amb la participació a les Vespres del primer diumenge d'Advent a la basílica.

Un any més, la Germandat ha celebrat a Poblet la jornada de reflexió per preparar el Nadal. Aquesta crònica només pot concloure d'una manera: donant moltes gràcies al P. Abat i a tota la comunitat pobletana pel seu acolliment i col·laboració i donant moltíssimes gràcies a Déu per haver-nos permès participar-hi.

Josep Maria Puig

SILENCI, PARAULA, COMUNICACIÓ

Joan Colom i Bertran, membre de la Germandat de Poblet, ens fa arribar algunes consideracions personals viscudes a propòsit de l'equilibri entre silenci i paraula que es poden trobar a redós del monestir.

Una tarda d'hivern es fa fosc al monestir de Poblet. Un hoste camina a poc a poc pel pati de les cases noves cap al claustre del locutori. Gaudeix la soledat d'un passeig pel monestir abans de dirigir-se a l'Església a participar a l'hora de les Vespres. Un monjo amb qui es creua el saluda de manera breu i respectuosa i en veu baixa. Silenci. Només es poden escoltar les veus dels edificis, dels espais, dels xiprers i de l'art. L'hoste viu uns moments de plenitud i de pau.

Hi ha un silenci constructiu o positiu i un silenci negatiu. El silenci constructiu, que ha de ser un silenci lliurement elegit, no és aïllament sinó obertura, no és menyspreu de l'altre, no és un refugi del fonamentalista que tem el diàleg, no és ocultació, ni és amagar injustícies. Es relaciona bé amb la llibertat individual i col·lectiva i no perjudica a tercers. Fa una vida més humana en un món sorollós. El silenci constructiu és creatiu, productiu i portador de pau interior; facilita la concentració i la reflexió. Construeix la persona.

El silenci constructiu de Poblet està al servei de la vida monàstica i dels que el vulguin escoltar. I, tal com el veig, té unes característiques que mereixen ser destacades. És un silenci relatiu i humanitzat.

És un silenci relatiu, no és rígid ni rigorós. Valora i respecta la paraula, el bon ús de la paraula, i no ignora que la comunicació apropa les persones. És un silenci que busca l'equilibri amb la paraula. Com que valora la

Foto Behmar.

Absidioles de l'església de Poblet (s. XII) i cimbori (s. XIV)

qualitat i el bon ús de la paraula, dóna temps a ser pensada, a escoltar en profunditat l'altre i a saber què diem. Amb tot, aquest silenci no obstaculitza el silenci interior, el silenci més constructiu i valuós; al contari, n'és font. El silenci interior, del qual neix la paraula sincera i que comunica de veritat, evita la dispersió mental, ens situa davant de nosaltres mateixos i permet escoltar-nos i saber què passa dins nostre, alhora que dei-

Foto Bedmar.

Claustre de l'Abadia o del Locutori

xa espai interior per a l'escolta i l'acollida. Deixa el cor i la ment disponibles per escoltar i acollir Déu i per escoltar i atendre els altres: aquesta és la disponibilitat que la Regla de sant Benet demana del silenci.

És, doncs, un silenci compromès amb el veritable servei als altres. Per això, no es trenca amb l'atenció de l'hoste i del visitant sinó que s'enforteix, i encara més amb l'escolta i l'acompanyament de qui, angoixat o fins i tot desesperat, es dirigeix al monestir buscant l'assossec i la pau interior.

I és un silenci humanitzat perquè considera i respecta la persona. Facilita la comunicació autèntica i la valora com una necessitat bàsica dels humans i com un fonament del seu equilibri psíquic. Necessitem comunicar-nos, necessitem referents exteriors i necessitem contrastar la nostra manera de pensar amb d'altres.

Vivim en un món conflictiu i difícil que avui afronta una crisi que es manifesta en

l'economia però que no tan sols és econòmica. A vegades em pregunto com transmetre la serenitat i l'esperança que respira el monestir a una societat desencantada, crispada i desesperançada; em pregunto com aportar a qui pateix una mica d'aquella pau que gaudia l'hoste que una tarda d'hivern passejava pel monestir. La resposta té a veure amb el silenci que respecta i comunica del qual hem parlat. Aquest silenci no sols proporciona pau i esperança a aquells que l'escolten, sinó que també té la capacitat de projectar-ne a la societat que tant les necessita. Encara que sembli una contradicció, aquest silenci és un vehicle que, de manera senzilla i discreta, fa efectiva l'aportació de Poblet a la tasca de construir un món amb uns altres valors de referència, individuals i col·lectius. Un món que no defugi ni temi el silenci.

Joan Colom

«MENTRE EL TEU POBLE TRAVESSAVA»

EL CÀNTIC DE MOISÈS: UNA LECTURA DE L'ÈXODE

Seguint una prescripció de la Regla de sant Benet, els monjos dediquen un temps diari a la "lectio divina", una pregària consistent en la lectura, meditació i contemplació d'un text de la Bíblia. Com en les edicions precedents fra Lluís Solà, monjo de Poblet, ens en fa una proposta a partir d'un fragment de l'Antic Testament.

Introducció

Per a la nostra lectura he triat aquest cop un text del llibre de l'Èxode, un text, val a dir, una mica especial. Es tracta del càntic anomenat de Moisès que culmina la gesta del pas del Mar Roig. Un text poètic, molt similar a altres himnes de la Bíblia, com ara els continguts en el Salteri o en els volums dels Profetes. Un text que, d'entrada, pot sorprendre, inserit com es troba en un llarg relat en prosa.

El llibre de l'Èxode és el segon llibre de la Torà. El nom amb què el designem en la tradició cristiana prové de la traducció grega de la Bíblia, anomenada «Setanta» (LXX): Εξοδος, Èxode, i significa 'sortida', o, potser encara millor, 'camí'. El nostre càntic, medita i canta, de forma poètica, el fet salvador d'aquesta sortida, que és, com ho va ser per a Abraham, l'inici d'un camí.

A la Bíblia hebrea, però, el llibre és conegut com «els Noms, llibre dels Noms», del primer substantiu del llibre en hebreu: *Aquests són els noms dels fills d'Israel, que van entrar amb Jacob a Egipte, cada un acompanyat de la seva família* (Ex 1,1). Seguidament l'autor presenta la llista dels noms de les dotze tribus, dels

dotze fills d'Israel o Jacob: Rubèn, Simeó, Leví, Judà, Issacar, Zabuló, Benjamí, Dan, Neftalí, Gad i Aser. Josep ja era a Egipte (Ex 1,2-5). Llibre dels noms. Què ens diu aquesta denominació? Ens parla de la identitat d'aquest poble. Israel és una família de germans. El poble és una fraternitat, una comunitat. Aquesta idea ja la trobàvem en el nostre relat anterior, el dels germans de Josep.

Moïses salvat de les aigües (Poussin)

El segon llibre de la Torà, doncs, que és el fonament, el nucli de la Bíblia i de la identitat d'Israel, ens permetrà d'aprofundir en aquesta identitat. De fet, ja d'entrada, el llibre de l'Èxode és una invitació a la recerca i a l'aprofundiment: després d'esmentar els dotze noms dels dotze fills de Jacob, diu: *en total els descendents de Jacob eren setanta*. Són dotze, però són setanta. Són un poble. El llibre ens explica com neix aquest poble i quina és la seva identitat, identitat que es desplega en una missió, una identitat, sobretot, que es construeix tot fent camí, una identitat en camí.

Presentació del text

Èxode 15,1-21: Un càntic en honor del Senyor

¹ Llavors Moisès, amb els israelites, va entonar aquest càntic en honor del Senyor:

Canto al Senyor per la seva gran victòria, ha tirat al mar cavalls i cavallers.

² Del Senyor em ve la força i el triomf, és ell qui m'ha salvat.

És el meu Déu, i jo l'he de lloar, el Déu del meu pare, i jo l'he d'enaltir.

³ El Senyor és un gran guerrer, el seu nom és «el Senyor».

⁴ Els carros del faraó i el seu exèrcit, els ha llançat al mar.

Els millors combatents s'han enfonsat al Mar Roig.

⁵ Els han cobert les onades, han baixat al fons com una pedra.

⁶ La teva dreta, Senyor, és forta i gloriosa. La teva dreta, Senyor, ha desfet l'enemic.

⁷ La teva grandesa ha derrocat els adversaris. La teva ira s'arborà i els consumeix com la palla.

⁸ Al bufec del teu alè s'han apilat les aigües, s'han alçat les onades com un dic, s'ha endurit l'aigua al mig del mar.

⁹ L'enemic es deia:

«Els perseguiré i els agafaré,

m'atiparé de repartir botí, em trauré l'espasa, i tots seran meus!»

¹⁰ Però bufa el teu alè, i el mar els cobreix, s'enfonsen com plom dins les aigües poderoses.

¹¹ Qui és com tu entre els déus, Senyor? Qui és com tu, magnífic entre els sants?

Fas proeses terribles, obres meravelles.

¹² Has aixecat la mà, i la terra ha engolit els enemics.

¹³ Guies amb amor el poble que has redimit, el teu poder el condueix al teu lloc sagrat.

¹⁴ Els pobles tremolen només de sentir-ho, el pànic s'apodera dels habitants de Filistea.

¹⁵ Estan esglaiats els cabdills d'Edom, els caps de Moab s'han estremit, s'han espantat tots els habitants de Canaan.

¹⁶ Han caigut damunt d'ells el pànic i el terror, la força del teu braç

els ha deixat muts com la pedra, mentre el teu poble travessava, Senyor, mentre travessava el poble que t'has fet teu.

¹⁷ Fes-lo entrar a la muntanya, implanta'l, Senyor, a la teva heretat, al lloc que has preparat per a residir-hi, al santuari que han bastit les teves mans.

¹⁸ El Senyor és rei per sempre més!

¹⁹ Quan els cavalls del faraó, amb els seus carros i els seus guerrers, van entrar al mar, el Senyor va fer tornar les aigües damunt d'ells. En canvi, els israelites havien caminat enmig del mar per terra eixuta. ²⁰ Aleshores la profetessa Maria, germana d'Aaron, va prendre el tamborí, i totes les dones van seguir-la, dansant i tocant tamborins. ²¹ Maria entonava la tornada: Canteu al Senyor per la seva gran victòria, ha tirat al mar cavalls i cavallers.

El poble acaba de sortir d'Egipte i, perseguit per l'armada del Faraó, arriba a la platja del Mar Roig o Mar de les Canyes —tal com és anomenat a la Bíblia—. Dos signes meravellosos de la presència de Déu enmig del seu poble, la columna de foc i de núvol, l'han acompanyat i l'han defensat fins ara. Un po-

ble que tot just acaba de fer l'experiència del seu pas (Pasqua) de mort a vida, amb el sacrifici de l'anyell i la mort dels primogènits egipcis, es disposa ara a segellar aquest pas per a renèixer, lliure, com una creació nova. Aquest fet és tan important que necessita ser actualitzat, cantat, confessat, proclamat per un càntic profètic. I diem profètic, perquè és corejat per la profetessa Maria, germana de Moisès, i per totes les seves companyes (v. 20): el càntic és de Moisès i de tot el poble redimit, alliberat (v. 1), però li cal l'acompanyament, la interpretació, l'hermenèutica de la profecia. De fet, la profecia es troba literalment al centre de la Bíblia hebrea (Torà-Profetes-Escrits) per a desvelar-ne i proclamar-ne el sentit.

Cantemus Domino, deia l'antiga versió llatina en la litúrgia. És així que aquest text esdevindrà una mica com la mare de tots els càntics de la Bíblia, el model, el prototipus, i és per això que mereix la nostra atenció com a lloc teològic en el qual podem aprofundir la identitat del poble, que és també la nostra identitat.

Lectio

Hi ha tres idees importants en la introducció del càntic (versets 1 i 2), que n'indiquen ja el fil conductor, el tema. D'una banda la gesta de Déu, la seva grandesa: literalment es podria traduir: 'amb grandesa s'ha fet gran' o bé 'exaltant-se s'ha exaltat': *glorioso magnificatus est*, tradueix la Vulgata. De l'altra, la salvació obrada per Déu, que és com la conseqüència, en la història, o la manifestació, l'expressió de la glòria i la grandesa de Déu. I, en tercer lloc, la lloança. La lloança com a resposta a la grandesa i a la salvació de Déu, però, sobretot, com una meta, com un camí, com una identitat. La lloança, be mirat, segons el text, és Déu mateix: *el Senyor és la meua força i el meu cant*, ha escrit el poeta (v. 2).

Pas del Mar Roig i mort dels egipcis
(Bíblia de sant Isidor de Lleó (s. X), fol. 39 v.)

La salvació de Déu actuada en la història, concretament en la destrucció de l'armada del Faraó, és presentada obertament en termes bèl·lics: *El Senyor és un gran guerrer*, literalment, 'un home de guerra', 'per a la guerra' (v. 3). No podem negar que aquest llenguatge ens causa moltes dificultats, en part perquè estem plens de prejudicis i d'idees prefabricades sobre Déu i sobre nosaltres mateixos. Aquest Déu guerrer és alhora el Senyor de la creació, els elements de la qual estan al seu servei, al servei d'aquesta obra de salvació que passa per la destrucció del mal, de tot allò que s'oposa a la llibertat i a la santedat del poble.

Aquest llenguatge alhora bèl·lic i alhora còsmic ajuda a entendre la salvació de Déu com una nova creació, que sorgeix, com la primera (Gn 1) de les aigües vivificades per l'esperit –vent– de Déu. Hi ha una petita diferència, però: al principi, quan Déu creava el món, no hi havia cap mitjancer entre ell i la seva paraula: Déu deia, i allò que deia s'esdevenia. Ara, en canvi, Moisès fa de mitjancer –de boca!– entre Déu i la seva paraula creadora. Estem en una nova dimensió. Estem en la història. I en la història Déu es manifesta i actua a través de la seva Torà, actualitzada en l'àmbit de la profecia i de la lloança, tal com ens fa veure el càntic profètic que canta la victòria i la salvació de Déu.

La imatge del Déu guerrer que combat les batalles del seu poble, és complementada i enriquida amb la imatge velada del Déu pastor, del Déu que guia i acompanya el seu poble després de fer-lo passar pel mig del mar. En aquest segon moment de la salvació de Déu, apareix una nova paraula important en el càntic: *bésed*, això és, ‘misericòrdia’, ‘amor’ (v. 13). El guerrer, en efecte, s’ha tornat pastor, i acompanya, amb la seva tendresa i amb la seva força, el poble vers l’horitzó de la santedat, vers aquell espai on serà plenament allò que ha de ser: *el lloc sagrat*, diu el nostre text (v. 17). Es pot referir tant a la muntanya del Sinaí, que serà el proper lloc de trobada forta del poble amb el Senyor, on li serà lliurada la seva Torà, això és, el projecte que explicita en forma d’aliança, de pacte, la misericòrdia del Senyor, com també es pot referir –i jo ho prefereixo– al Temple, el Lloc sant per excel·lència, signe de la presència del Senyor enmig del seu poble. La meta del pelegrinatge, doncs, és aquest Lloc, el Temple, això és, la Lloança.

Ho confirma el fet que ara són esmentats els pobles veïns de la terra d’Israel, i tradicionalment els seus enemics i opositors: Filistea, Edom, Moab, i els mateixos antics habitants de Canaan –la terra d’Israel– que hauran de cedir la seva heretat al poble escollit. Aquests «pobles-no-pobles» són testimonis privilegiats del naixement del «poble», d’aquest poble que travessa, que passa, tot naixent. I neix com a poble rescatat pel Senyor i per al Senyor. És sig-

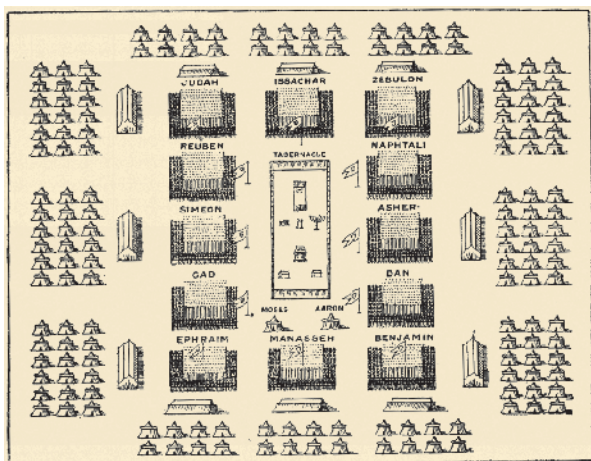
nificatiu que el text repeteixi dues vegades el verb passar, o travessar (*abar*, en hebreu, v. 16). És un terme que evoca la desfilada del poble ben organitzat en tribus, com una desfilada militar de la victòria, per reprendre encara les imatges bèl·liques. És a dir, aquest poble que passa té una missió, com a poble que pertany al Senyor, i és la de fer reeixir el seu projecte en la història, el seu regnat. Això, el text bíblic, ho expressa amb termes propis de la imatgeria bèl·lica que, com he dit, a nosaltres ens fa una certa dificultat.

Finalment se’ns desvela la meta del pelegrinatge, l’horitzó de la llibertat amb què Déu ha beneït el poble: la muntanya del santuari, és a dir, Jerusalem, el Temple. Ací, diu el text, *el Senyor serà rei*. És a dir, serà ja una realitat el seu projecte amorós, la seva salvació.

Acabat ja el càntic, el text fa un incís important. Parla de Maria, la profetessa, que acompanya, amb altres donzelles, el càntic amb instruments i danses. I el text ho fa amb la mateixa expressió que trobarem al salm 150: *danses i tamborins* (v. 4). És clar, doncs, que el

terme de la sortida i del camí del poble és la lloança, el salm 150 –el darrer del Salteri, tot ell una invitació a la lloança al Senyor que es mostra gran en les seves obres i en la seva salvació–. Ens trobem en el mateix àmbit de significat. Un poble creat i rescatat per a la lloança, per a la santedat, per a participar plenament de l’àmbit de Déu.

La profecia –Maria i les altres dones– reprèn l’antífona del càntic: *Canteu al Senyor*

Israel acampat per tribus amb el tabernacle al centre.

per la seva gran victòria, ha tirat al mar cavalls i cavallers, donant-li així el seu ple significat. És a dir, és com si tot el poble, en assemblea profètica, respongués amb la seva antífona: «Canteu al Senyor...», corejant-lo, el càntic proposat per la Torà. Insisteixo en la necessitat de complementar aquestes dues dimensions: el projecte de Déu (Torà) és comprès i acollit en la seva totalitat i en la seva perfecció únicament en l'espai litúrgic de la profecia.

Meditatio

La *meditatio* del text ens invita a fer-ne una lectura més aprofundida, més sàvia. Què vol dir aquest càntic? Per què s'usen termes i imatges pertanyents a l'àmbit de la cosmologia, de la guerra, i, finalment, de la litúrgia i de la profecia?

Tradicionalment aquest càntic ha format part de la litúrgia de la Vetlla Pasqual, vinculat als relats de la creació (Gn 1) i de la crida d'Abraham i sacrifici d'Isaac (Gn 22) que són llegits per il·luminar les tenebres d'aquesta nit santa. Potser per ací trobarem una clau unitària de lectura profunda i intel·ligent del text.

A la Vetlla Pasqual les 7 lectures de l'Antic Testament són proclamades segons l'ordre de la Bíblia hebrea, és a dir: Llei (Torà) i Profecia. Una Llei i una Profecia que ressona i és actualitzada, meditada, en el cant dels salms i els càntics profètics de l'assemblea. Aquest itinerari ens porta a Jesús, al seu misteri pasqual, al Nou Testament, com a plenitud i perfeccionament de l'Antic: *Llavors, [Jesús] començant pels llibres de Moisès i continuant pels de tots els profetes, els va explicar tots els passatges de les Escripures que es refereixen a ell* (Lluc 24,27). Per comprendre correctament Jesús i el sentit d'allò que ell ha fet per nosaltres, o, millor, del que Déu ha fet per mitjà d'ell a favor nostre, això és, per acollir la seva salvació actuada en la història, no ens és

permès d'eludir aquest itinerari hermenèutic, aquest camí. També a nosaltres ens cal sortir, posar-nos en marxa, per comprendre Jesús i fruit de la plenitud i de la joia del seu misteri pasqual.

El Càntic de Moisès l'hem de llegir des d'aquesta perspectiva. Com el càntic de la salvació i de la llibertat de Déu per a nosaltres. No és un càntic que hagi quedat ancorat en el passat. No. Els seus ressons, la seva música, la seva força, abasten el nostre «avui» i el nostre «aquí». És des d'aquest dinamisme que el renovem cada any la nit de Pasqua, com a resposta a la tercera lectura de la Torà. I el mateix dinamisme espiritual ens el fa renovar cada dissabte de la 1a setmana a la pregària de Laudes de la Litúrgia de les Hores, perquè també les Laudes, cada matí, són sagrament de la Pasqua de Jesús, memorial i actualització de la seva resurrecció.

La imatge del Déu guerrer, el Déu que lluita les batalles d'Israel, tan present a la Bíblia, i en aquest Càntic, l'hem d'interpretar correctament a la llum de la teologia de la creació i de la providència de Déu. La lluita primigènica contra les forces del caos i de la buidor, continua en la lluita contra el mal, contra tot allò que voldria desvetllar un cop més el caos i destruir el cosmos, és a dir, la bellesa del projecte de Déu. Tanmateix, la Bíblia s'aparta de les visions mítiques pròpies d'altres religions, en què els déus lluiten amb els elements o entre ells. La lluita, el combat del Déu d'Israel és un combat en la història, és un fer-se present en la tasca humana de fer prosperar el disseny diví manifestat en la seva paraula. No ens ha de fer difícil que un poble avesat a la guerra ho expressi amb imatges guerreres i hi impliqui la mateixa imatge de Déu.

Però és que el càntic ens presenta també, si bé de forma velada, la imatge benèvola del Déu pastor, explicitada en el salm 23, que

acompanya amb la seva misericòrdia el caminar del seu poble. El Déu creador, el Déu salvador, acompanya el cosmos i acompanya el seu poble vers l'horitzó de la seva plena realització. No ens deixem enlluernar per les imatges de la guerra! El que compta és la paraula *bésed*, 'misericòrdia', del verset 13!

En els nostres combats, en les nostres foscos, en les nostres esclavituds, Déu ens fa néixer de nou, ens fa sortir, ens empeny endavant, ens guia vers el seu horitzó perquè sigui, aquest horitzó de santedat, el nostre espai de plenitud.

El càntic s'insereix en les nostres realitats més dures. Per això no ens fa por el seu llenguatge bel·licós. Jesús, a les vigílies del seu combat, un combat amb el Príncep d'aquest món, amb el poder de les tenebres, va advertir els seus deixebles sobre la gravetat del moment i de la lluita: *Ell els digué [acabat el sopar]: —Doncs ara, el qui tingui una bossa, que la prengui, i que faci el mateix el qui tingui un sarró. I el qui no tingui espasa, que es vengui el mantell i se'n comprí una (Lluc 22,36)*. Són paraules realistes, que ens posen en guàrdia sobre un espiritualisme fàcil i desencarnat, que portaria a tancar-nos en nosaltres mateixos o en els petits móns dels nostres grups, del moviment, de la comunitat... i a oblidar el compromís ètic amb la realitat i amb els altres cap al qual Déu ens empeny amb vista a fer reeixir el seu projecte. D'altra banda, però, el mateix Jesús s'afanya a clarificar de quina mena de combat es tracta: *«Jesús li diu [al qui havia tallat l'orella al criat del gran sacerdot]: —Torna l'espasa a la beina, que tots els qui empunyen l'espasa, per l'espasa moriran» (Mateu 26,52)*.

Es tracta d'un pas de mort a vida. Per a ressuscitar cal passar per la mort, cal fer-ne fins al fons l'experiència, baixant fins a les seves profunditats més denses i més fosques. Jesús va fer aquesta experiència el dissabte sant, tal com ho confessem en el

Mapa antic de l'Èxode.

Credo dels Apòstols: *Davallà als inferns*. És per això que les icones el representen fent aquest pas, enduent-se'n amb ell, arrencada de les profunditats de la mort, la humanitat presonera. La resurrecció, el triomf de la vida, comporta aquest pas, no s'explica sense ell.

El càntic de Moisès, doncs, amb la música i amb la profecia, ens permet de fer aquesta mateixa experiència de la salvació de Déu en la nostra vida concreta, en la nostra història, avui, en el nostre temps.

Contemplatio

Fer aquesta experiència espiritual, mitjançant el càntic, en el qual Déu se'n fa cant i força per a la vida, ens obre a un horitzó de felicitat i de plenitud insospitat. El nostre text ens el proposa amb les paraules finals com l'horitzó de la santedat de Déu. És a dir, ens proposa d'endinsar-nos en la mateixa realitat de Déu. És el «lloc sant» del Càntic, on Déu és tot lloaça, la muntanya espiritual com a fita del seu regnat perenne enmig del seu poble, la seva heretat, el seu

santuari. És la mateixa imatge i la mateixa proposta del salm 114, un salm paral·lel al nostre Càntic, que també es fa ressò de la Pasqua i de l'Èxode: *Quan els fills d'Israel sortiren d'Egipte, la casa de Jacob, d'aquell poble estranger, la terra de Judà fou el seu santuari, el país d'Israel, la seva heretat* (Sl 114,1-2). Aquest santuari és el punt d'arribada d'un itinerari espiritual, significat a l'Esriptura per un itinerari geogràfic, amb una sortida, un pas, un camí, una arribada i una entrada. La nostra lectura i meditació del Càntic de Moisès, ens hauria de portar, doncs, a fer aquesta experiència d'obertura i de joia.

Les paraules de la profetessa Maria, que, com dèiem al principi, és l'hermeneuta del Càntic, ens remeten al salm 150, que és també el terme d'un pelegrinatge espiritual. Podem identificar el lloc sant, la muntanya del Càntic de Moisès amb el Temple de Jerusalem, un temple, però espiritual, místic, on el salm 150 de la lloança final és una realitat esclatant: *Que tot el que respira lloï el Senyor* (Sl 150,6). Aquest salm comença amb uns termes similars als del nostre càntic: lloa Déu per la seva grandesa i per les seves gestes, per allò que és i per allò que fa actuant, salvant el seu poble en la història. El salm 150 és una crida adreçada a tota la creació a unir les seves veus en aquest clam de lloança profètic, en aquesta música que ens permet l'accés a la realitat més profunda de Déu.

Aquesta lloança és, a més, la clau de la identitat d'Israel. Allò que dóna sentit i raó de ser al poble és el culte, i el sacrifici de lloança és la màxima expressió d'aquest culte. El símbol de l'arca caminant enmig del poble vers l'horitzó de la seva identitat, en parla prou eloqüentment. I que l'arca de l'aliança camini enmig del poble, vol dir, sobretot, que el poble construeix la seva identitat, els seus «noms», tot fent camí. I és igualment la clau de la nostra identitat cristiana: *Vaig veure també com un mar de vidre barrejat amb foc. Tots els qui havi-*

en sortit vencedors de la bèstia, de la seva estàtua i de la xifra del seu nom, estaven drets vora aquell mar, amb cítares de Déu a les mans, i cantaven el càntic de Moisès, el servent de Déu, i el càntic de l'Anyell: "Senyor, Déu de l'univers, les teves obres són grans i admirables. Rei de les nacions, les teves decisions són justes, no van mai errades" (Apocalipsi 15,2-3). Som el poble del càntic, del càntic nou. Vell i nou. Perquè en Crist, l'Anyell, *allò que era antic ha passat, ell que fa noves totes les coses* (cf. Ap 21,4-5).

Oratio

Per convertir en pregària la nostra lectura orant i fidel del Càntic de Moisès us proposo un text de la litúrgia, un text de l'Església, un text de la creativitat poètica i de l'art humans, ple de ressons d'aquesta experiència pasqual, d'aquest pas de mort a vida al qual ens ha introduït la *lectio* del càntic de Moisès. Es tracta de l'himne de les Vespres del Temps Pasqual, *Ad cenam Agni providi*, d'un autor desconegut del segle V. La traducció catalana, de gran qualitat, i molt fidel al text llatí, és de Josep M. Bellpuig¹.

Al final de la nostra *lectura* i de la nostra *contemplació*, en farem la recitació pausada, en forma de pregària. Aquest himne, centrat tot ell en el misteri del Crist, l'Anyell pasqual, ens permet de fer el pas que ja ens invitava a fer la progressió ordenada de les lectures de la Vetlla Pasqual: el pas de la Torà a les Benaurances, de l'anyell immolat a les portes d'Egipte, a l'Anyell Crist, la nostra Pasqua, la sang del qual resplendeix en els nostres llavis com a signe perenne de la salvació i de la santedat de Déu.

¹ La traducció catalana d'aquest text venerable empra un registre literari força elevat, fins i tot estrany, als qui vivim immersos en la vulgaritat de les nostres paraules gastades de cada dia. Tinc la convicció, però, que el llenguatge de la litúrgia ha de ser transgressor, altrament no ens podria ajudar a fer el salt del «sacramentum», a passar del signe a la realitat, de la superfície a la profunditat. Per això la litúrgia, al marge de les crítiques que rep sovint sobre aquest punt, s'articula amb un llenguatge culte i elevat, que requereix un esforç de sintonia per part nostra.

L'himne, únicament quan és cantat al capvespre, com a obertura de les Vespres de Pasqua, desplega tota la seva bellesa i tots els secrets de la seva intimitat. Podeu fer-ne l'experiència qualsevol vespre de Pasqua, a Poblet. Perquè la Litúrgia de les Hores, no únicament la Santa Cena del Senyor, ens renova també i ens actualitza la Pasqua del Senyor Jesús.

Crist Bon Pastor, Catacombes de Priscil·la, Roma

*Duts al sopar del sant Anyell,
de blanca vesta revestits,
després del trànsit del Mar Roig
cantem al Crist, príncep diví.*

*Del qual menjant el cos sagrat,
ofert a l'ara de la creu,
i la vermella sang bevent
vivim feliços per a Déu.*

*La nit de Pasqua, protegits
de l'àngel exterminador,
hem estat trets de la cruel,
maligna mà del faraó.*

*La nostra Pasqua ja és el Crist:
l'Anyell santíssim immolat,
pa d'innocent sinceritat,
que la carn seva va oferir.*

*Víctima digna, verament,
ella els inferns va crebantar,
la plebs captiva redimí
i ens va donar els premis del cel.*

*Del seu sepulcre ix el Crist,
ve de l'abisme, triomfant,
porta en cadenes el tirà
i obre de nou el paradís.*

*Sigueu, Jesús, per a les ments
el perennal gaudi pasqual
i, ja a la gràcia tornats,
feu-nos hereus del gran triomf.*

*A vós, la glòria, Jesús,
que, havent vençut la mort, brilleu
amb l'etern Pare i l'Esperit
per tots els segles perennals.*

Lluís Solà

EL MONESTIR DE POBLET AL SEMINARI INTERNACIONAL DE LA UNESCO

El proper passat novembre de 2010 va tenir lloc a Kíev (Ucraïna) un seminari internacional de gran interès sobre la funció de les comunitats religioses en la gestió dels llocs del patrimoni mundial. Ens en parla el doctor Josep Maria Mallarach.

La Convenció del Patrimoni Mundial és considerada una de les convencions internacionals més efectives de totes les que ha promogut la UNESCO, la branca de l'Organització de les Nacions Unides dedicada a la cultura, l'educació i la recerca. En efecte, des de l'any 1972, en què fou aprovada, fins a finals de 2010, la Convenció del Patrimoni Mundial havia estat ratificada per 178 estats, i el nombre de Llocs inscrits en aquest prestigiós registre havia superat els 900, repartits en 115 estats. Com és sabut, el complex monàstic de Poblet hi va quedar inscrit l'any 1991 amb la categoria de "Bé Cultural".

*Monestir de Vydybychi amb el riu Dnièper,
Kíev (Ucraïna)*

La Convenció estableix diversos òrgans de govern i assessors. Els principals són l'Assemblea –formada per tots els Estats Participants–, el Comitè –format per membres rotatius– i els tres organismes assessors: el Consell Internacional de Monuments i Llocs (ICOMOS), el Centre Internacional per a l'Estudi i la Restauració de les Propietats Culturals (ICCROM) i la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (UICN).

La significació del Seminari Internacional de Kíev rau en el fet que, per primera vegada després de 38 anys de vigència de la Convenció, el Comitè del Patrimoni Mundial de la UNESCO va accedir a parlar explícitament de valors religiosos i de la significació religiosa en els Llocs Patrimoni de la Humanitat; a més, a propòsit d'això, ha establert un diàleg d'alt nivell amb les comunitats religioses que gestionen alguns d'aquests Llocs de Patrimoni Mundial, alhora que ha començat a treballar en la direcció que els tres òrgans assessors de la Convenció havien proposat, és a dir, ampliar i aprofundir el diàleg iniciat amb les comunitats religioses i encoratjar els Estats membres perquè els atorguin més protagonisme en la gestió dels Llocs de Patrimoni Mundial que tenen valors i significació religiosos.

Basílica de sant Miquel. Kíev (Ucraïna)

Els valors religiosos dels Llocs Patrimoni de la Humanitat

A semblança de Poblet, molts dels Llocs de Patrimoni Mundial tenen caràcter religiós. En certs casos, com ara els nuclis urbans històrics, els valors religiosos i espirituals solen ser complementaris d'altres valors, mentre que en d'altres casos, com ara catedrals o monestirs, són indubtablement els valors més destacats. No obstant això, i malgrat que molts de països ho fan constar en les propostes de les candidatures, el caràcter religiós de la majoria dels Llocs de Patrimoni Mundial no apareix explícitament en la documentació de la Convenció del Patrimoni Mundial, car en la metodologia de la UNESCO, aquests valors s'integren dins de la categoria genèrica de 'valors culturals', un fet qüestionable si es té en compte quina és la definició de cultura que empra i promou la pròpia UNESCO.

Quan s'analitza la situació mundial es constata que, en determinats països, tots els llocs de patrimoni mundial tenen valors

religiosos, i que, a més, en un alt percentatge els valors religiosos són els més importants. En el cas de l'Estat espanyol quasi la meitat dels Llocs de Patrimoni Mundial tenen valors religiosos. Malgrat això, a escala global és relativament baixa la proporció de Llocs de Patrimoni Mundial amb valors religiosos vius que és gestionada per comunitats religioses. I aquesta proporció és més baixa encara en els Llocs classificats com a Bé Natural o Mixt, assolint mínims en els Llocs vinculats a pobles indígenes o comunitats religioses locals. En el cas d'Europa, i centrant l'anàlisi en la vintena de Llocs de Patrimoni Mundial monàstics, tots ells cristians, avui dia quasi la meitat són gestionats per organismes laics, sigui governamentals o privats.

El Seminari de Kíev i els seus objectius

Atès que molts de països tenen polítiques específiques relatives al patrimoni religiós, les autoritats ucraïneses varen proposar a la UNESCO organitzar un se-

minari internacional per aprendre d'aquestes experiències i establir vincles entre els diferents enfocaments que poden resultar d'una visió compartida en la protecció del patrimoni religiós. Aquesta proposta es recolzava, a més, en la sintonia que existia entre aquesta visió i el principal objectiu de l'Any Internacional per l'Acostament de les Cultures al qual l'ONU havia acordat dedicar el 2010.

Acceptada la proposta per la UNESCO, el primer seminari internacional sobre el paper de les comunitats religioses en la gestió dels Llocs de Patrimoni Mundial es va realitzar a Kíev, capital d'Ucraïna, del 2 al 5 de novembre de 2010. Els seus objectius es poden resumir en cinc:

1. Establir una plataforma de diàleg i debat, formada per experts, responsables d'organismes nacionals amb poder decisor, gestors dels llocs i representants de les diferents comunitats religioses d'arreu del món, per intercanviar opinions sobre com millorar a llarg termini la gestió de les " propietats religioses"¹.

2. Compartir experiències, informacions i perspectives per equilibrar els requeriments de la religió i de la conservació que a voltes poden competir.

3. Examinar les relacions entre les comunitats religioses, les autoritats nacionals i les organitzacions intergovernamentals sobre el paper que les comunitats religioses poden tenir en la gestió i la preservació de les propietats religioses de Patrimoni Mundial.

4. Examinar les conclusions del Fòrum sobre el patrimoni religiós viu organitzat per ICCROM el 2003, així com altres iniciatives entre les quals les del Grup Especialista en Valors Culturals i Espirituals de les Àrees Protegides de la Comissió Mundial

¹ El terme ' propietats ' prové de la mateixa Convenció i la majoria de documents s'hi refereixen. És sinònim de ' lloc ' i no implica cap propietari públic o privat particular.

d'Àrees Protegides d'UICN i les Directrius d'UICN-UNESCO als gestors d'espais naturals protegits amb llocs sagrats.

5. Finalment, examinar i debatre els punts següents:

- El grau de coneixement sobre l'estudi, el desenvolupament i l'aplicació pràctica de les polítiques nacionals i internacionals per a la conservació, l'ús i la revitalització de les propietats religioses de Patrimoni Mundial.

- La factibilitat i necessitat d'elaborar unes recomanacions internacionals i/o nacionals per a la conservació i la gestió integrada de les propietats religioses de Patrimoni Mundial.

- La redacció d'una estratègia adient, a llarg termini, dins de la Convenció del Patrimoni Mundial, orientada a la protecció, la gestió i la conservació integrada de les propietats religioses de Patrimoni Mundial.

Participants

El Seminari de Kíev fou presidit pel senyor Francesco Bandarín, director del Centre de Patrimoni Mundial, junt amb altres alts càrrecs d'UNESCO. Per la banda ucraïnesa la representació política fou a escala ministerial, d'una banda, i de l'arquebisbat de l'església ortodoxa d'Ucraïna per l'altra. A més dels representants dels tres organismes assessors de la Convenció del Patrimoni Mundial (ICOMOS, ICCROM i UNICN), que procedien de diversos països d'Europa, varen enviar delegacions a Kíev els següents estats: Etiòpia, França, Grècia, Noruega, el Líban, Mali, Nepal, Geòrgia, Polònia, Rússia, Sèrbia, Sri Lanka, Ucraïna, el Vaticà i Xipre. D'aquests n'hi va haver sis que varen convidar-hi representants de les comunitats religioses que gestionen llocs de patrimoni mundial: Etiòpia, Grècia, Geòrgia, Líban, Rússia i Sèrbia. L'Estat Vaticà va enviar-hi el Secretari de la Comissió Pontifícia per la Pa-

Sessió inaugural

trimoni Cultural de l'Església, el professor Francesco Buranelli.

El Monestir de Poblet fou convidat a participar-hi directament per part del senyor Francesco Bandarín, director del Centre de Patrimoni Mundial, i el P. Abat va delegar la seva representació en l'autor d'aquest article. La Delegació permanent de l'Estat espanyol a l'ONU i la Comissió Nacional Espanyola d'UNESCO varen optar per no enviar-hi cap representant, malgrat que són diverses les comunitats religioses que gestionen llocs de patrimoni mundial, siguin catedrals, monestirs, etc.

A part de les sessions formals, el programa incloïa una visita guiada a l'àmbit de Pechersk Lavra, el famós centre religiós de Kíev, declarat Patrimoni de la Humanitat, que ha estat completament restaurat després de la destrucció de què fou objecte durant l'època comunista i que ha tornat a assolir el paper de centre espiritual dels eslaus que ha tingut històricament des de fa segles. L'arquebisbe de Kíev va oferir un

dinar a tots els participants a la seu del Patriarcat d'Ucraïna.

Ponència del Monestir de Poblet

La intervenció realitzada en nom de la comunitat monàstica del Monestir de Poblet es va estructurar en tres parts: una exposició sintètica dels valors religiosos, culturals i naturals, remarcant la restauració del conjunt monàstic, fomentada per la comunitat restablerta l'any 1940; el procés de conversió ecològica emprès darrerament per la comunitat monàstica, amb la Declaració de la Congregació Cistercenca de la Corona d'Aragó; i, finalment, el pla estratègic recentment aprovat per millorar la qualitat de la visita, amb esments al futur centre d'acollida de visitants i al futur jardí bíblic. La presentació va ser molt ben rebuda, especialment pels representants d'altres monestirs cristians, possiblement pel fet de no presentar dificultats o conflictes –com era el cas de moltes altres– sinó propostes creatives i positives. Tant és així que, al llarg del Seminari, l'experiència

de Poblet fou esmentada com un exemple de 'bones pràctiques', digna de ser emulada i adoptada en altres llocs.

Conclusions

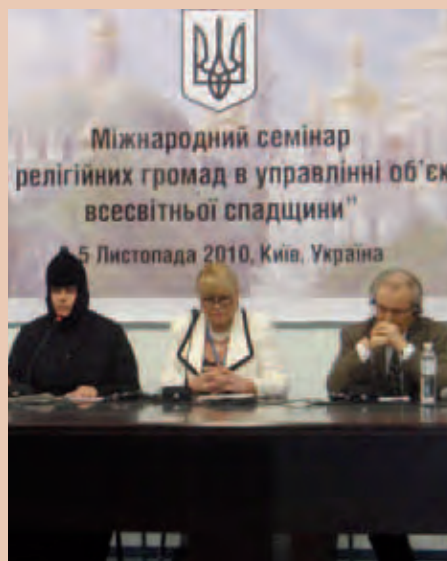
El darrer dia, els participants del Seminari varen elaborar i consensuar unes conclusions, que estan disponibles a la web del Seminari, dins de la secció Resolució². Consten d'uns antecedents, unes consideracions valoratives i justificatives i una declaració resolutiva. Comencen amb una afirmació procedent del Fòrum ICCROM (2003) que diu així:

1. *Els participants del Seminari Internacional sobre el paper de les comunitats religioses en la gestió dels Llocs Patrimoni de la Humanitat recorden el paper vital que té el patrimoni religiós viu per transmetre, expressar i mantenir les religions que donen propòsit, sentit i identitat espiritual a la vida humana. Aquest patrimoni religiós viu s'enfronta a reptes greus, però també pot oferir oportunitats significatives en un món que es desenvolupa i globalitza ràpidament.*

I acaben amb els punts següents:

11. (...) *Els participants demanen l'establiment de programes de formació integrats, en cooperació amb els organismes assessors, ICOMOS, ICCROM i UICN, adreçats a les comunitats religioses, per tal de millorar la seva capacitat de gestió en la cura de llocs religiosos vius dins dels Llocs de Patrimoni Mundial.*

12. *Atesos els problemes d'identificació, protecció, conservació, presentació i transmissió del patrimoni religiós excepcional a les generacions futures, els participants reconeixen que cal inventar noves formes d'acció per salvaguardar la cohesió social i preservar la pau. Remarquen que aquest primer seminari de Kíev ha estat l'inici d'un procés que hauria de continuar en altres regions culturals del món, i una oportunitat per establir una plataforma de diàleg i coneixement compartit entre totes les comunitats implicades en la preservació del nostre patrimoni comú, i treballar per desenvolupar, dins del marc del Conveni del Patrimoni Mundial, un programa temàtic sobre el patrimoni religiós, entès en sentit ampli, per a la protecció de les propietats vinculades a religions i creences.*

Sessió de cloenda del Seminari

Valoració i perspectives

Les perspectives que pot obrir el Seminari de Kíev per a la gestió dels Llocs de Patrimoni Mundial que tenen significació o caràcter religiós depenen principalment del fet que les seves recomanacions siguin aprovades pel Comitè del Patrimoni Mundial. Si, com és d'esperar, es desenvolupa el programa temàtic sobre els llocs de patrimoni mundial religiosos, es poden obrir perspectives interessants, tant a escala global com europea, en les quals el Monestir de Poblet podria jugar-hi un paper.

Altrament, per al Monestir de Poblet, el Seminari de Kíev va ser una oportunitat per presentar la seva realitat i el seu paper en la gestió del patrimoni així com els projectes que té en curs, i també per conèixer de primera mà la situació d'altres comunitats religioses que, en altres països, també gestionen edificis o espais declarats Patrimoni Mundial. L'experiència d'altres comunitats monàstiques europees vinculades a les esglésies orientals va ser, en aquest sentit, molt rica i digna d'atenció.

Josep Maria Mallarach

² Vegeu: <http://www.kplavra.kiev.ua/cgi-bin/view.cgi?lg=en&act=inf&part=seminar>

BIBLIOGRAFÍA DE POBLET

La bibliografía sobre el monasterio de Poblet es copiosa. En este artículo el miembro de la Germandat, Xabier Añoveros Trías de Bes, de la "Reial Acadèmia de Doctors de Catalunya" nos ofrece una síntesis exhaustiva de las diversas publicaciones que han estudiado nuestro monasterio.

Introducción

Cuando se acomete el estudio o investigación sobre un tema determinado, la documentación es sin duda el primer problema con el que se topa el investigador y entre la documentación, la bibliografía es, por antonomasia, la mayor y más importante ayuda que encuentra, hasta el punto que se ha dicho que es la ciencia auxiliar de toda investigación histórica.

En el transcurso de la historia nos encontramos personajes, ciudades o monumentos que dejaron una tan importante huella que su recuerdo no sólo no se ha desvanecido con el paso del tiempo sino que se ha ido paulatinamente agigantando, y son precisas la distancia y la perspectiva para contemplar en su totalidad la grandeza de su existencia. El Monasterio de Poblet es uno de esos casos en los que su propia personalidad y su historia destacan en el conjunto de monumentos religiosos o laicos que jalonan la geografía española.

Cualquier tema o sector, sea cultural, económico, artístico, jurídico, deportivo o literario, suscita por su continua evolución, estudios recogidos en un conjunto de publicaciones que están encaminadas a conseguir un mayor conocimiento del tema, que asimile en cada momento la

Sala de lectura de la biblioteca del monestir de Poblet

doctrina, la crítica y los cambios humanos y sociales acaecidos en el sector.

Hay que tener en cuenta que la bibliografía es una ciencia, que supone una labor que nunca termina ya que constan-

temente aparecen novedades de mayor o menor importancia y siempre además es posible, aunque cada vez más improbable, descubrir algún original escondido o incluso alguna obra desconocida.

No debe confundirse, sin embargo, libros con "referencias bibliográficas", entre las que se incluyen artículos en revistas especializadas, trabajos de investigación recopilados en un volumen, conferencias publicadas o ponencias de congresos. Es evidente que hoy las referencias bibliográficas sobre Poblet superan con creces la destacada cifra de cuatrocientas cincuenta, si bien el número de libros que tienen relación con el Monasterio calculo que debe andar por los doscientos, que no es una cifra pequeña.

La razón por la que se ha escrito tanto sobre Poblet quizás se deba al enorme atractivo de sus vicisitudes históricas, y esta circunstancia se arrastra ya desde la propia época de su primitiva construcción.

Los acontecimientos históricos de los que ha sido testigo directo, la fuerza de su propio espíritu, las personalidades que están enterradas en él, su injusta destrucción y su heroica reconstrucción, así como la fuerza espiritual de la comunidad que lo habita son hechos que no han podido borrarse fácilmente y que han supuesto un acicate y un estímulo para historiadores, escritores y poetas, que han vertido sus conocimientos, sus investigaciones y sus esfuerzos en conseguir un importante ramillete de publicaciones que constituyen su destacada y notable bibliografía.

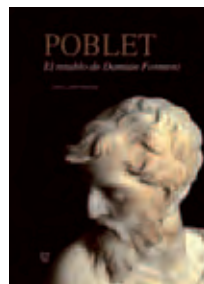
Lógicamente, esa abundancia supone una gran variedad. Por ello podríamos hacer de esa bibliografía pobletana diversas clasificaciones, como por ejemplo por idiomas, por temas o cronológica. Todas

son posibles y deberán, a la larga, hacerse, porque no existe ningún trabajo sobre el particular.

De determinados personajes históricos, ciudades o monumentos es, posiblemente, más clarificador hacer una clasificación cronológica, sobre todo si disponemos de bibliografía de varios siglos y dentro de esa clasificación cronológica se puede dividir por fases o periodos históricos. Sin embargo en el tema de Poblet hemos creído oportuno realizar la típica clasificación temática dada su enorme variedad.

Libros

Más de doscientos libros, como antes ya hemos indicado, componen la extensa bibliografía pobletana de este tipo de publicaciones y para su clasificación nos hemos basado principalmente en el criterio seguido por los responsables de la Biblioteca del Monasterio de Poblet. En ese sentido hemos dividido la bibliografía pobletana sobre libros en doce apartados.

1. Arte.

En Poblet, además de su historia, destaca el componente artístico del propio monasterio y sobre todo el de su contenido. En este primer apartado dedicado al arte en el sentido amplio de su acepción podemos destacar entre la amplia producción de publicaciones dedicadas a él, cinco obras: *L'Arquitectura de Poblet i el seu esperit cistercenc* de Cèsar Martinnell (1927); *El arte en Poblet* del mismo autor (1935); *Poblet. El arte en España* de Lluís Domènech i Montaner (1940); *El cimbori de*

Poblet de Joan Bassegoda i Nonell (1982) y *Poblet. El retablo de Damián Forment* de Emma Liaño Martínez

2. Archivo

Cuatro son los libros que hemos considerado resaltables en este apartado: *El Cantoral mayor de Poblet: noticia bibliográfica* de Jaume de Bofarull (1931); *El Archivo President Tarradellas* de Alexandre Masoliver (1982); *Justícia i terra: la documentació de l'arxiu de Poblet* de Valentí Gual i Vilà (2003) y *Catàleg de pergamins de l'actual Arxiu del Monestir de Poblet* de Josep Torné i Cubells (2007).

3. Cuentos y leyendas

Mucho se ha escrito sobre el espíritu legendario que ha rodeado todo lo relacionado con Poblet, su historia, la vida monacal, sus alrededores, etc. Entre la más de docena de libros publicados sobre el tema que nos ocupa, son de destacar: *Poblet: curiosidades, leyendas y tradiciones* de Joaquim Guitert i Fontserè (1937); *Poblet símbolo: visiones, leyendas y evocaciones* de Manuel de Montoliu (1947); *Poblet: tradicions i llegendes* de Joan Amades (1947) y *La llegenda dels fabulosos tresors de Poblet* de Eufemià Fort i Cogul (1979).

4. Dependencias

El Monasterio de Poblet por la peculiar manera en que fue construyéndose, siglo a siglo y piedra a piedra, es un conjunto de casas, habitáculos y dependencias, que forman una curiosa amalgama de edificios de distintas épocas y estilos que lo hacen distinto a la par que hermoso y fascinante.

Dentro de este grupo clasificatorio se incluyen los libros editados relativos a capillas, claustros, sacristías, palacios, biblioteca, granjas, altares, museos, etc. De

entre ese batiburrillo de subtemas podemos destacar: *Els primitius claustres de Santes Creus i Poblet* de Cèsar Martinell (1929); *La antigua capilla de las reliquias del Real Monasterio de Poblet* de Felio Vilarrubias (1961); *Les granges de Poblet al segle XV: assaig d'història agrària d'unes granges cistercenques catalanes* de Agustí Altisent e *Història, anàlisi i restauració de la sagristia nova del Monestir de Poblet* de Agustí Portales i Pons (1987).

5. Guías

No podemos perder de vista que el Monasterio de Poblet, además de ser un cenobio, donde reside una comunidad de monjes, y como tal un centro de espiritualidad, es un monumento nacional, que atrae anualmente a miles y miles de visitantes y por ello desde antiguo se han redactado guías que sirviesen de orientación y explicación a las personas interesadas en el Monasterio. En dichas guías, como es habitual, se incluye un sencillo compendio de historia, arte y arquitectura, en el que se explica y describe lo más destacado y característico del Monasterio. Se trata, en suma, de una información muchas veces superficial, pero por otra parte esencial para el conocimiento y posterior recuerdo de aquellas personas interesadas en el Monasterio y, lógicamente, se ofrecen en varios idiomas para mejor entendimiento de los visitantes extranjeros.

Las guías más antiguas de las que tengo referencia son *Guía turística de Poblet* de Andreu de Bofarull i Brocà publicada el año 1848 (reeditada en 2005) y *Guía histórica y artística del Monasterio de Poblet* de Ramón Salas y Ricomá, editada en 1893, de la que diez años después, en 1903, se publicó un resumen.

Además de las citadas son de destacar por su propia importancia: *Guia descriptiva dels monestirs de Poblet i Santes Creus* de Francesc Blasi i Vallespinosa (1928); *Guia moderna del Monestir de Poblet: troballes i obres fetes fins l'any 1934* de Joaquim Guitert i Fontserè (1934); *Guía del Real Monasterio Cisterciense de Santa María de Poblet* de Bernardo Morgades (1946); *Tarragona, Poblet y Santas Creus* de Juan Eduardo Cirlot (de los años cincuenta, aunque no consta la fecha); *Guia fonamentada i popular del Monestir de Poblet* de Josep Pla (1980) y *Visita guiada al monasterio de Santa María de Poblet* de Marc Vallès (2001).

Junto a estas guías que podríamos calificar de más literarias cabe señalar asimismo las llamadas guías turísticas, editadas por la editorial especializada en este tipo de literatura "Escudo de Oro", que desde el año 1965 viene editando en diversos idiomas unos libros reducidos y con gran lujo tipográfico, plagadas de espléndidas fotografías, entre las que es obligado destacar la redactada por el monje de Poblet Jesús M. Oliver y publicada en 1991.

6. Historia.

Qué duda cabe que este es uno de los apartados más importantes de la bibliografía pobletana, ya que no en vano estamos hablando de un monasterio que fue fundado hace nueve siglos, en el que están enterrados la mayoría de los reyes de la Corona de Aragón, que fue destruido y posteriormente reconstruido, hechos que inevitablemente han dejado una huella imborrable en la historia en general y sobre todo en la de Cataluña en particular.

La primera historia sobre el Monasterio de Poblet de la que tenemos noticia se escribió a mitades del siglo XVIII y fue su

autor el monje pobletano Jaime Finestres y de Monsalvo, que publicó en cuatro tomos entre los años 1753 y 1765 *Historia del Real Monasterio de Poblet: ilustrada con disertaciones curiosas sobre la antigüedad de su fundación, catálogo de abades y memorias cronológicas de sus gobiernos*. Le siguen en importancia *Historia y arquitectura del Monasterio de Poblet* de Lluís Domènech i Montaner (1925); *Real Monasterio de Poblet* de Joaquim Guitert i Fontserè (1929); *El Real Monasterio de Santa María de Poblet* de Felipe Bertrán Güell (1944); *Història de Poblet* de Bernardo Morgades (1948); *Història de Poblet* de Agustí Altisent (1974) y *El Monasterio de Poblet (1151-1181)* de Jaime Santacana Tort (1974).

7. Destrucción y restauración

Una de las características más sobresalientes del Monasterio de Poblet ha sido su destrucción, sus ruinas y la extraordinaria y meritoria obra de reconstrucción y restauración, en la que destacaron muchas personas. Entre ellas sobresale la egregia figura de Eduardo Toda y Güell, verdadero artífice de la rehabilitación del monasterio, en la que empeñó su vida, su esfuerzo y su fortuna.

Entre los libros que tratan de la destrucción encontramos *Las ruinas de Poblet* de Víctor Balaguer (1885); *La destrucció de Poblet: 1800-1900: ocurrencies al monestir, fugides de la comunitat, dispersió de les riqueses* de Eduard Toda i Güell (1935) y entre los dedicados a su reconstrucción podemos distinguir: *Reconstrucció de Poblet: obres realitzades de 1930-1934* del mismo autor (1935); *La Restauració de Santa Maria de Poblet* de Bernardo Morga-

des (1949); *La restauración de Poblet* de Felio Vilarrubias (1961); *Història de la Restauració de Poblet: destrucció i reconstrucció de Poblet* de Joan Bassegoda i Nonell (1983) y *Reconstrucció de Poblet de 1930-1936* de Marià Ribas i Bertran (1996).

8. *Tumbas y panteones*

Ya hemos indicado que Poblet ha sido la sede de enterramiento de los reyes de la Corona de Aragón, lo que hace que sea uno de los lugares, junto con el Monasterio del Escorial (mausoleo de los reyes de España) y Santa María la Real de Nájera (de los reyes de Navarra), de los de mayor importancia histórica de las distintas casas reales de la historia de nuestro país. Lógicamente, pues, entre la bibliografía pobletana tenemos un grupo de libros dedicados a ese importante tema, entre los que descollan: *Funerals del reis d'Aragó a Poblet* de Manuel de Bofarull y Sartorio (1886); *Restos artísticos e inscripciones sepulcrales del Monasterio de Poblet* de Ángel del Arco Molineiro (1897); *Las tumbas reales de los monarcas de Catalunya y Aragón del Monasterio de Poblet* de Federico Marés (1952) y *Poblet, panteó reial* de Gener Gonzalvo i Bou (2001).

9. *Vida monástica*

La vida de los monjes no podía quedar fuera de esta breve relación bibliográfica, toda vez que es la esencia de la existencia de todo monasterio y el de Poblet no podía ser una excepción.

Hoy en día muchísimos monasterios han quedado al margen de su ocupación por una comunidad de monjes. De los cientos de ellos que fueron destruidos a causa de la injusta, improductiva y nefasta desamortización de aquel ministro, vergüenza de los políticos españoles, que fue

Obra anónima fechada en 1669.

Juan Álvarez de Mendizábal, pocos monasterios han logrado su reconstrucción para la vida monástica, y otros muchos (los más) lo fueron como monumentos turísticos o centros culturales dependientes de fundaciones privadas o públicas, o de entidades financieras.

Poblet, gracias a Dios, se encuentra entre los primeros y tiene una consolidada y profunda vida monástica. Entre los libros que tratan de este tema destacan: *Nuestra vida cisterciense. Poblet* de autor anónimo (de los años cuarenta, sin especificar fecha); *La vida monástica del Cister en Poblet*, también anónimo (1957); *Els monjos de Poblet* de Guiu M. Gibert (1965); *La vida privada de la comunitat de Poblet a l'edat mitjana i moderna* de Gener Gonzalvo i Bou (1999) y por último el libro más antiguo que se conserva en la biblioteca de Poblet *Por los reales conventos de Nuestra Señora de Poblet, Santas Cruces y Labax*, una obra anónima fechada en 1669.

10. Biografías

Como su título indica en el presente apartado se incluyen los libros que relatan la vida o la obra de personas que han tenido una participación relevante en la existencia del Monasterio de Poblet. De ellas podemos resaltar: *L'abat de Santes Creus fra Bernardí Tolrà i el procés contra l'abat Caixal de Poblet* de Eufemià Fort i Cogul (1958); *Una vida al servicio de Poblet: Jaime Barrera Escudero* de Felio Vilarrubias (1967); *A la memoria del Excmo Sr. Felipe Bertrán y Güell. Presidente de la Hermandad de Poblet* de varios autores (1970); *Tres monjos de Poblet: homes de Déu* de Benet Farré i Lloreta (1991) y como no podía ser menos *Eduard Toda Güell i el salvament de Poblet* de Gener Gonzalvo i Bou (2005).

11. Poblet

En este apartado se incluyen, al igual que en la clasificación que se hace en la biblioteca del Monasterio de Poblet, aquellas obras que no encajan en otros apartados como historia, arte, reconstrucción, guías, vida monástica o dependencias, pero que tratan sobre Poblet o bien que abarcan varios de los citados apartados.

Vamos a escoger determinadas obras decantándonos por el peso específico de sus autores o por la originalidad de los temas: *Poblet: su origen, fundación, bellezas, curiosidades, recuerdos históricos y destrucción* de Andreu Bofarull i Brocà (1848); *El Real Monasterio de Poblet: su fundación, recuerdos históricos y destrucción artística* de Antonio Aragón Fernández (1898); *Poblet, itinerario sentimental* de Lorenzo Ribé (1930); *Llibre de Poblet* de Manuel de Montoliu (1965); *Poblet: al cor de la Conca de Barberà* de Valentí Gual Vilà (1995) y *El Monasterio de Poblet: un mundo de sensaciones* de Antoni Carreras Casanovas (2004).

12. Varios

Este apartado como su propio título indica es un cajón de sastre donde hemos incluido los libros relativos a una serie de temas de difícil encaje en los anteriores apartados y aquellos con tan escaso número de ejemplares que no podían formar grupo independiente y por ello lo hemos colocado el último de los grupos bibliográficos pobletanos.

En él se acomodan temas tan diversos y heterogéneos como constituciones, el bosque, poesía, abaciología, liturgia, dominios, justicia eclesiástica, música, pleitos, etc. Vamos a relacionar un libro de alguno, no todos, de los temas mencionados: *El bosc de Poblet al llarg del temps*

de Manuel Martínez García (2002); *L'exercici de la justícia eclesiàstica: Poblet, segles XV-XVII* de Valentí Gual Vilà (2000); *Antología lírica de Poblet* Anónimo (1974); *El Real Monasterio de Santa*

María de Poblet a través de su abaciología heráldico de Enrique Miralbell i Condominas y José Mª Segalés i Fontcuberta (1950); *El Monasterio de Poblet, dominio y riquezas, noticias y datos inéditos, signos lapidarios* de Adolfo Alegret (1915); *La tradición musical y la organería en Poblet* de Felio Vilarrubias (1968) y finalmente uno de los libros más antiguos que obran en la biblioteca de Poblet, escrito en latín en el siglo XVIII *De veritate diplomatum venerabilis monasterii S. Mariae de Populeto Ordinis Cisterciensis dissertatio historica chronologico-critica* (1748), que trata sobre un pleito seguido por el Monasterio.

Artículos de revistas

Juntamente con las publicaciones anteriormente citadas, que podríamos denominar principales, por su extensión y por estar contenidas en libros, disponemos de una gran cantidad de trabajos, que se podrían considerar menores, aparecidos en forma de artículos de revistas y de Memorias, ponencias incluidas en los libros de actas de congresos, simposios y coloquios, conferencias publicadas, etc. que a pesar de su, por lo general, escasa extensión, muchas veces aportan datos interesantes o visiones del mundo pobletano, desde ópticas diferentes y la mayoría de las veces enormemente útiles y valiosas.

Los artículos superan el número de doscientos, publicados en más de cuarenta revistas, desde 1878, año en que apareció el primero de ellos en la revista *La Renaixensa*, hasta los que se contienen en el presente número que lógicamente son los últimos. Dicha cifra nos da una idea de la importancia que ha tenido entre los diversos autores todo lo relacionado con el Monasterio de Poblet.

La mayoría de los autores citados en el apartado anterior y algunos más, escribieron además de los libros mencionados, artículos sobre el tema populetano, por lo que no vamos a repetir, por obvio, nuevamente sus nombres.

La revista que destaca en cantidad de artículos publicados es la actual revista *Poblet*, que en los dieciséis números aparecidos hasta el presente han visto la luz cuarenta y tres artículos, si bien hay que reconocer su brevedad, debido a la propia naturaleza e identidad de la publicación. Le sigue en cuantía de trabajos su hermana, la revista *Poblet* de la 1ª época,

que en los ocho números publicados (que en realidad fueron seis ya que dos de ellos llevaron numeración doble) entre 1947 y 1949, aparecieron quince artículos.

Con catorce artículos está en tercer lugar *Miscellanea Populetana* que se editó en los años sesenta. En *Studia Monastica* se publicaron entre 1965 y 1997 nueve artículos. En quinto lugar la revista *Santes Creus* con ocho artículos difundidos entre 1956 y 1977 y por último el *Boletín Arqueológico de Tarragona* con cinco artículos aparecidos entre 1915 y 1966.

El resto de las casi cuarenta revistas en las que se divulgaron los más de cien artículos restantes lo hicieron con un número inferior.

Vamos a relacionar a continuación los autores que más artículos (incluidas en esta clasificación las ponencias y conferencias) han publicado, atendiendo exclusivamente a su número, sin considerar su extensión, profundidad, calidad ni importancia.

Entre los más prolíficos debemos destacar a los monjes Agustí Altisent y Alexandre Masoliver con veinticuatro artículos cada uno de ellos, el también monje Jesús M. Oliver con quince, Cèsar Martinell y Eduard Toda con doce y Joan Bassegoda con nueve.

Autores destacados

En este apartado queremos hacer mención de aquellos autores laicos, historiadores, periodistas o escritores que dedicaron parte de sus investigaciones y, en suma, de sus tiempo y su actividad, a estudiar y posteriormente publicar obras sobre Poblet, como Eduard Toda i Güell, Felio Vilarrubias, Eufemià Fort i Cogul, Joaquim Guibert i Fonserè o Cèsar Martinell.

Joaquim Guitert y Eduard Toda

El autor con un mayor número de libros publicados es el diplomático, escritor y mecenas reusense Eduard Toda y Güell con doce libros, además de muchísimos artículos; entre aquellos es preciso mencionar: *Poblet: descripció històrica* (1870), obra que escribió con quince años, demostrativa de sus inmensas inquietudes por el estado ruinoso del Monasterio, que le llegó a obsesionar, y fue el antecedente de lo que sería en su madurez, el *life motive* de su vida, la reconstrucción de Poblet; *Estudios pobletanos* (1925); *Poblet en 1930: representació dels documents de l'història del monestir destruïts al segle XIX* (1935); *La destrucció de Poblet: 1880-1890* (1935) y *Reconstrucció de Poblet: obres realitzades de 1930 a 1934 pel Patronat del Monestir* (1935). Escribió también Toda muchísimos artículos sobre el tema pobletano, principalmente los publicados en el *Butlletí arqueològic de Tarragona*.

Sigue en número de libros editados Felio Vilarrubias con once, que sin ser tampoco un historiador ni un especialista en historia del arte, ya que sus actividades profesionales fueron otras muy distintas, dedicó una parte importante de su producción como escritor al Monasterio de Poblet. Podemos destacar entre sus obras pobletanas: *Poblet: monjes, arte, Historia* (1965); *Una visita a Poblet: itinerarios del espíritu* (1975); *Historia del Patronato del Real Monasterio de Poblet: 1939-1955* (1957) y *La restauración de Poblet* (1961).

Cabe hacer mención asimismo de Joaquim Guitert i Fontserè con diez libros publicados, entre los que descollan: *Real Monasterio de Poblet* (1929); *Poblet* (1937), de Eufemià Fort i Cogul con ocho libros y entre ellos *La restauració monàstica de Poblet* (1950) y *Gaudí i la restauració de Poblet* (1976) y de Cèsar Martinell, también con cinco libros, digno de señalar *El monestir de Poblet* (1927).

Hay que citar igualmente a Joan Bassegoda Nonell, Valentí Gual Vilà y Gener Gonzalvo i Bou con cuatro importantes obras cada uno de ellos.

Y por último, no podemos cerrar este apartado sin hacer referencia a una serie de autores que a pesar de no haber aportado una gran producción sobre el tema que nos ocupa, por la importancia de sus nombres es obligada su mención: Víctor Balaguer, Josep Pla, Juan Eduardo Cirlot, Joan Amades, Federico Marés,

Cèsar Martinell

Foto Arxivi Museu de Valls.

Lluís Domènech i Montaner y Jaume Sobrequés.

Monjes historiadores

Al monje que debemos nombrar en primer lugar es sin duda, al primer historiador de Poblet el Padre Jaime Finestres y de Monsalvo, nacido en Barcelona en 1691 y fallecido en el Monasterio de Poblet en 1769. Escribió *Historia de el Real Monasterio de Poblet* una completa y extensa historia dividida en cuatro tomos, editada en Cervera entre 1753 y 1765. En 1947 la editorial Orbis de Barcelona hizo una reedición de la obra dividiéndola en cinco tomos.

El segundo monje historiador de Poblet, en importancia, ha sido el ya citado Padre Agustí Altisent, nacido en Santa Coloma de Queralt en 1923 y fallecido en su Monasterio de Poblet en 2004, que está considerado como el mayor historiador moderno de Poblet. Escribió seis importantes libros sobre la historia de su monasterio, destacando sobre todos ellos su famosa *Història de Poblet* (1974) o *Les granges de Poblet al segle XV* con el que consiguió el Premio Jaime Carner del Institut d'Estudis Catalans en 1969 y escribió también numerosos artículos publicados en diversas revistas de prestigio como *Miscelanea Populetana* o *Sefarad* así como muchísimas ponencias publicadas en los libros de actas de los innumerables congresos a los que acudió.

Quiero mencionar igualmente a dos monjes que siguen residiendo en el Monasterio de Poblet, en primer lugar al Padre Alexandre Masoliver, nacido en Barcelona en 1934 y autor de varios libros entre los que es preciso mencionar *El archivo President Tarradellas* (1982) y más de veinte artículos publicados en varias re-

vistas como *Studia Monastica*, *Yermo*, *Santes Creus*, *Miscelanea Populetana*, etc. y en segundo lugar al Padre Jesús M. Oliver, autor de seis libros entre los que sobresalen *Abadía de Poblet* (1990), *Poblet. Espai i temps* (2000) y la guía más moderna del Monasterio, así como una quincena de breves pero documentados artículos publicados la mayoría de ellos en la revista *Poblet* (2ª época).

Epílogo

Hemos realizado un somero repaso a la bibliografía sobre el Monasterio de Poblet, desde el libro antes citado de fecha 1669, que se conserva en la biblioteca del Monasterio hasta el presente número de la revista *Poblet*, con el que se ha pretendido demostrar tanto la importancia de los autores que han participado en ella, como la gran calidad de la mayoría de sus obras.

Más de cuatrocientas cincuenta reseñas bibliográficas son un número lo suficientemente grande como para llegar a la conclusión que nos encontramos ante un tema que ha interesado tanto a los autores como a los lectores, por lo que quizás se debería realizar un estudio de mayor calado y amplitud que el presente, que ofrezco humildemente como el punto de partida de ese trabajo pendiente y profundo que considero necesario efectuar sobre la bibliografía pobletana.

Xabier Añoberos

MARIA, GERMANA NOSTRA

La figura de la Mare de Déu és inesgotable. La venerem sota diverses advocacions i en solem parlar com a Mare i com a Mitjancera. En la mesura que Maria va compartir la nostra condició humana també la podem venerar com a germana nostra. Ens en parla la Núria Caum, professora a la Facultat de Teologia i a l'Institut de Ciències Religioses de Barcelona i religiosa de la Companyia de Maria.

Presentació

La figura de Maria, a vegades, sembla que se'ns escapa. Maria de Natzaret, la dona jueva del segle I, se'ns amaga darrera les poques dades històriques que tenim d'ella. No podem fer cap biografia sobre Maria! Nostre Senyora, la Mare de Déu, sembla que s'enlaira inassequible enmig de les lloances i súplices de l'Església o potser, resta relegada com aquelles imatges ja antigues que diuen ben poca cosa a la nostra sensibilitat. En els recents diàlegs ecumènics sobre la Mare de Déu, des de la Reforma es demanava si el catolicisme no comptava, més aviat, amb tres Maries diferents: la de la història, la dels dogmes i la de la pietat popular. De fet, cal afirmar que, des dels inicis del cristianisme, Maria pertany a la fe. Entra decidida en el pla salvador de Déu i es troba així inserida a la plenitud dels temps que inaugura l'encarnació del Fill (cf. Ga 4,4).

En les ratlles que segueixen voldríem posar en relleu aquest pertànyer de Maria a la fe. En quin sentit ho afirmem? Quin és el rostre de la mare de Jesús que es pot despendre d'aquestes consideracions? Podrem comptar amb ella en el nostre camí de deixebles i seguidors de Jesús? En el nostre recorregut, ens deixarem guiar pel Símbol dels apòstols, una de les primeres confessions que recullen els continguts fonamentals de la fe i que emprem quotidianament a l'Eucaristia. Des d'ell ens demanarem qui és Maria per als creients.

Maria de Natzaret, germana nostra en la humanitat

*Crec en un Déu, Pare totpoderós,
creador del cel i de la terra.*

La primera afirmació del Símbol centra l'atenció en Déu, el Pare Totpoderós que des del seu amor lliure i gratuït ha creat tot l'univers. Aquí se'ns diu quelcom de central sobre Déu, el món i la humanitat. Nosaltres som creats a la seva imatge i semblança. I en aquest nosaltres, ens cal posar-hi Maria. Ella no és cap deessa; Maria no escapa de la seva humanitat. Ella és una dona entre les dones, no separada o aïllada com algunes devocions l'han tendit a situar. Maria és la dona "beneïda entre totes les dones" (Lc 1, 42), i en aquesta benedicció ressona la mateixa que va sentir Jael en temps dels Jutges (cf. Jt 5,25). Maria és la dona beneïda entre totes les dones... que també són beneïdes.

Maria és una filla d'Israel que viu a la Galilea dels pagans, terra fèrtil i verda, allunyada del poder. Tenim molt poques dades sobre Maria, però aquelles que ens aporten els textos i el coneixement cada cop més aprofundit del context de la Palestina del s. I d. C. ens poden ajudar a bastir algunes línies mestres. Maria viu a Natzaret, poble petit que no apareix ni al llibre de Josuè (cf. Js 19,10.15) ni tampoc en les obres dels historiadors contemporanis. Les excavacions

arqueològiques testimonien la seva existència des de l'Edat del Bronze (2.000-1.500 a. C.) i en temps de Jesús deuria tenir uns 300 o 400 habitants, pastors i agricultors, que viuen al voltant de la font del poble. Els camperols han de pagar els impostos al Temple, el delme de la collita, a l'emperador romà i al rei client jueu local. Els processos d'endeutament, deguts sovint a les males collites, sovintegen i el descontentament del poble que manté l'aristocràcia es deixa sentir al llarg del segle I. D'altra banda, la comunitat s'estructura des dels principis del judaisme establerts per Esdres i Nehemias en tornar de l'exili. Aquesta reforma mantenia les dones recloses a l'àmbit del privat i sota el poder dels homes. Ara bé, això es concretava de diverses maneres en funció de l'escala social. Als pobles les dones havien de sortir al pas de l'economia familiar i les relacions eren un xic més flexibles.

Les dades històriques de què disposem ens permeten afirmar que Maria és una dona jueva de Galilea, casada amb Josep i mare i seguidora del Crist, amb una família més extensa i que estigué vinculada al cristianisme primitiu. Si Maria és coneguda, ho és sens dubte, a causa del fill, un jueu marginal del segle I que endegà un moviment religiós marginal en una província marginal de l'Imperi. Tots aquests referents ens poden ajudar a mantenir arrelada Maria en la nostra història, com una dona que va viure plenament inserida en l'esdevenir del seu poble.

Maria, mare de Jesús, el Senyor, germana nostra en el seguiment

*I en Jesucrist, únic Fill seu i Senyor nostre,
el qual fou concebut per obra de l'Esperit Sant,
nasqué de Maria Verge,
patí sota el poder de Ponç Pilat, fou crucificat,
mort i sepultat;*

*davallà als inferns,
ressuscità el tercer dia d'entre els morts,
se'n pujà al cel, seu a la dreta de Déu,
Pare totpoderós,
i d'allí ha de venir a jutjar els vius i els morts.*

L'obra de la salvació passa per l'encarnació, mort i resurrecció del Fill per a alliberar els que vivien sota la llei, com ens dirà Pau (cf. Ga 4,4). Maria entra en aquest pla salvador de Déu essent la mare de Jesús. Ara bé, com és aquesta maternitat de Maria? D'entrada, ens cal dir que és una maternitat ben humana, ben personal. El relat de l'anunciació de Lluc es fa ressò d'això. És un relat de vocació en el qual Maria verge, mestressa de si, lliure i disponible, entra en diàleg amb Déu i expressa el seu consentiment. Els exegetes estan d'acord a afirmar que cap altre dels textos paral·lels de l'Antic Testament mostra de forma tan clara aquest consentiment. Maria escolta la paraula i s'hi adhereix, en línia amb els servents de Déu que al llarg de la història de la salvació han fet seus els plans de Déu. Maria és persona, relació oberta envers els altres, i en aquest sentit, el Concili recorda: *Amb raó, doncs, els sants Pares consideren Maria no pas com a utilitzada per Déu de forma merament passiva, ans col·laborant a la salvació humana amb fe i obediència lliures* (cf. LG 56).

Aquesta maternitat suposa l'encarnació del Fill estimat del Pare. En aquest sentit, és una maternitat ben divina. Això és el que de fet vol subratllar la concepció virginal de Jesús. En Mateu i Lluc no hi trobem l'interès a esbrinar com va ser la concepció de Jesús. Els esforços se centren a remarcar que aquest que neix és el Fill i que el seu naixement és fruit de la iniciativa del Pare. En Maria s'esdevé l'inici de la nova humanitat en el Crist per la força de l'Esperit.

Aquesta maternitat s'estén al llarg de la seva existència. Maria, juntament amb Josep, acompanya el procés de creixement de Jesús

Emmaús (Caravaggio)

i l'insereix en el seu poble. En aquest sentit, la seva maternitat expressa el principi antropològic de tenir cura de la vida. Com tota maternitat, va madurant i transformant-se al llarg del temps. Aquest procés és insinuat pels evangelis amb una nota de desconcert: *Maria guardava tot això en el cor i ho meditava* (Lc 2,19.51). Maria és la dona que deixa espai als interrogants, a les sorpreses, que cerca comprendre la vida des de Déu. És la mare que esdevé deixeble del Fill i entra en la comunitat de creients, de manera que la seva maternitat s'eixampla. Maria entra en la dinàmica evangèlica de Jesús, que és la dinàmica del Pare entranyable que esguarda els humils i senzills, tal i com ho proclama en el seu Magnificat. Maria ha discernit qui és Déu, on es troba, com actua i ho canta amb la joia al cor. Celebra tot el que Déu ha fet en la seva petitesa i contempla l'acció de Déu en tota la humanitat: *dispersa els homes de cor altiu, derroca els poderosos del soli, i exalta els humils; omple de béns els pobres i els rics se'n tornen sense res* (Lc 1,51-53). Ella s'arreglera al costat dels humils, segura que *l'amor que té als que creuen en ell s'estén de generació en generació* (Lc 1,50; cf. LG 55). De fet, aquest capgirament de perspectives i opcions és també el que assenyalen les benaurances!

Podem dir que Maria és la dona agraciada: la humiliada, salvada i rescatada per Déu. Maria és la Immaculada. En ella es compleixen les paraules de Pau: *Els qui havia destinat, també els ha cridat; i els qui ha cridat, també els ha fet justos, i els qui ha fet justos, també els glorifica* (Rm 8,30). La gràcia de Déu fonamenta i dinamitza la llibertat de Maria constituint-la com a criatura oberta a Déu i amb capacitat de correspondre-hi. Maria acull aquesta gràcia des de l'inici, al llarg de tota la seva existència i en el concret de la història del seu poble, que la gràcia de Déu ha anat preparant per a la vinguda del Fill. La Immaculada anticipa, de fet, la plenitud de gràcia a la qual estem tots cridats. Déu estableix en l'amor el nostre inici i ens dóna la gràcia com a punt de partida nostre. Ara bé, aquest pla preveu la nostra llibertat, la nostra història, tot allò que realitzem, aventurem i conquerim. Déu no ens absorbeix, sinó que se'ns dóna lliurement i fidel.

Maria, dona comunitària, germana nostra en l'Església

*Crec en l'Esperit Sant,
la santa Mare Església catòlica,
la comunió dels sants,
la remissió dels pecats, la resurrecció de la carn,
la vida perdurable.*

La primera comunitat cristiana guarda el record de la presència de Maria en ella. Així, Ac 1,14 anomena aquells que roman-gueren a Jerusalem després de l'ascensió a l'espera de l'Esperit, amb els deixebles. Ens diu el text: *tots ells eren constants i unànimes en la pregària, juntament amb algunes dones, amb Maria, la mare de Jesús, i amb els germans d'ell*. Maria, dona comunitària, rep l'Esperit amb la resta de la comunitat. Ella és present a l'inici de la vida del Crist i també a l'inici de la vida de l'Església.

Anunciació (Fra Angelico)

Maria comparteix amb els creients la memòria de Jesús ressuscitat, que es va actualitzant dia rere dia en els gestos i les paraules de la comunitat per la força de l'Esperit i esdevé la raó de la seva esperança. Tots ells, companys de memòria i esperança. Comunió que connecta els vius entre ells i amb els que ja han passat al davant. Comunió en el pecat, certament, però també en la gràcia. Ningú no és insignificant! Tots som mediadors de la salvació que rebem del Crist. De fet, podem dir que la intercessió és l'expressió de la comunió; és la seva conversació infinita.

Maria ha recorregut el seu camí, l'ha lliurat a Déu i Déu l'ha rebuda en el Crist. Ella és l'Assumpta. No tenim dades concretes d'aquest fet, que només podem albirar en clau de realització personal i de resurrecció cristiana. Déu assumeix la vida de Maria pel Crist en l'Esperit, culminant així tota la seva existència. Ressuscita tota la persona de Maria, tot el que ella ha estat i ha anat realitzant. Podem dir que aquest és l'aspecte passiu de l'Assumpció de la Mare de Déu. L'aspecte actiu és la presència i la contínua intercessió de Maria en el si de la comunió dels sants. Els Pares aviat varen copsar com

l'Església es podia emmirallar en Maria, la dona oberta i receptiva a la Paraula que posa la seva existència al servei del voler del Pare. Des d'aquí s'entén el culte adreçat a Maria. La comunitat s'alegra per Maria, dona gràcies a Déu per ella, s'hi adreça amb confiança sense oblidar aquelles paraules del Concili: *I els fidels recordaran que l'autèntica devoció no consisteix pas en un afecte estèril o passatger, ni en una credulitat vana, ans brolla de la fe veritable, que ens porta a reconèixer l'excel·lència de la Mare de Déu i ens esperona a un amor filial envers la nostra Mare i a la imitació de les virtuts* (LG 67).

Maria ens precedeix en el camí del seguiment de Jesús. Ella ens assenyala el Fill i és signe d'esperança per a tothom. En ella podem contemplar la plenitud a la qual tots estem cridats. Així, podem dir amb Pau: *Sabem que Déu ho disposa tot en bé dels qui l'estimen, dels que ell ha decidit cridar; perquè ell, que els coneixia des de sempre, els ha destinat a ser imatge del Fill, que així ha estat el primer d'una multitud de germans* (Rm 8, 29).

Núria Caum

Pentecosta

ABRAHAM: EL NOSTRE PARE EN LA FE

Amb el temps és possible que les grans figures bíbliques de l'Antic Testament ens vagin quedant una mica desdibuixades com a conseqüència del diferent context històric que vivim. El doctor Josep Oton, catedràtic de geografia i història i professor de l'ISCREB, ens exposa un dels possibles sentits actuals de la primera figura bíblica netament històrica: el patriarca Abraham.

Introducció

En un món on el confort i la seguretat han esdevingut valors irrenunciables, sorprenen les paraules que, segons la Bíblia, Déu va adreçar al patriarca Abram: *Vés-te'n del teu país, de la teva família i de la casa del teu pare, cap al país que jo t'indicaré.* Sens dubte és un dels versets més coneguts de les Escripures i un dels més comentats. Moltes homilies i recessos s'han basat en aquestes paraules profètiques. Molts homes i dones s'han emmirallat en el testimoni de fe d'aquest patriarca valent i esperançat per construir llurs vocacions personals. És una crida a la radicalitat i a la fe cega.

Alhora, però, són paraules incòmodes que ens poden fer recelar d'un Déu exigent que ens reclama una confiança irracional. L'Abram instal·lat a Ur, en rebre una instrucció divina, abandona la terra de la seva família i emprèn un viatge seguint el dictat de la fe cega; sembla un autòmat teledirigit i sense voluntat que obeeix ordres procedents d'una misteriosa locució interior. ¿Qui li garanteix que aquesta veu no sigui un miratge psicològic? Com és que es deixa encegar per una intuïció? Es tracta d'una decisió arrauxada? No deu ser un símptoma d'una perillosíssima esquizofrènia? És víctima d'una de les al·lucinacions que pateix la ment humana? Com

es pot fonamentar la fe religiosa de tants milers d'homes i dones en un testimoni com aquest? Déu també parla per mitjà del seny, ¿on és en aquest cas?

Cinc preguntes

Potser convindria aturar-nos davant d'aquesta ordre tan breu i tan radical i estudiar-la curosament. Cinc preguntes ens poden ajudar a analitzar aquesta frase:

1. D'on ha de marxar Abraham –en aquell moment, Abram–?
2. Què ha d'abandonar?
3. On ha d'anar?
4. On es troba quan rep l'ordre de Déu?

5. En quines circumstàncies es produeix aquesta suposada experiència espiritual?

Si contestem de memòria, a partir del que hem sentit tantes vegades, les tres primeres preguntes semblen fàcils de respondre. De la quarta també resulta fàcil d'imaginar-ne la resposta i per contestar la cinquena sembla que ens manca informació.

La resposta seria que Abram va sortir d'Ur de Caldea –i, per tant, va ser en aquesta ciutat de Mesopotàmia on rebé la crida de Déu– per dirigir-se a l'Oest, a les terres de Canaan. Per realitzar aquesta missió va haver d'abandonar la seva família, les seves possessions, les seves arrels.

Ara bé, si ens atensem al text i no llegim únicament les frases més conegudes –aquelles que es solen llegir a les lectures de la celebració eucarística o que s'utilitzen en les meditacions dels exercicis espirituals– començarem a adonar-nos que potser no sabíem la resposta correcta.

Si tradicionalment s'enaltia la docilitat del patriarca a la veu de Déu, la disposició incondicional, la confiança cega, el risc d'abandonar les pròpies seguretats per endinsar-se en un territori desconegut, també

podem, a partir del mateix text, entendre-ho d'una altra manera.

Si retrocedim en la lectura del text i ens fixem en els versets anteriors, potser descobrirem la clau per interpretar aquest fragment de les Escripures.

Tèrah va prendre el seu fill Abram, el seu nét Lot i la seva nora Sarai, muller d'Abram, i des d'Ur de Caldea s'encaminà amb ells cap al país de Canaan. Però, arribats a Haran, s'hi quedaren a viure. Tèrah morí a Haran a l'edat de dos-cents cinc anys. (Gn 11, 31-32)

Abram havia sortit d'Ur amb el seu pare Tèrah i amb tot el clan familiar, es dirigien al país de Canaan, però s'aturaren a meitat de camí, a Haran. En aquesta ciutat es produeix la mort de Tèrah, i és aquí on, probablement, cal situar la crida de Déu (Gn 12, 4).

Litografia de Gustave Doré

¿El patriarca obeïa una ordre directa de Déu o, de fet, viatjava tranquil·lament amb la seva família? S'estava arriscant en un salt al buit sense saber on anava o, simplement, es deixava endur pels costums del seu clan? Si acceptem aquesta normalitat en la decisió d'Abram sembla com si el text quedés desposseït de tot el seu caràcter èpic. La gesta abrahàmica és degradada a un fet ordinari com tants d'altres. No era ni el primer ni el darrer nòmada que creuava el desert. Què té d'especial aquest viatge perquè la influència d'Abraham hagi estat tan decisiva al llarg dels segles?

Els detalls del relat

Fixem-nos primer en dos detalls del relat. No és gens casual que l'indret on té lloc aquesta crida, Haran, no fos una població qualsevol sinó un important centre de comunicacions d'aquella època; allà conflüen les rutes que unien Mesopotàmia, Àsia Menor i la costa mediterrània del Pròxim Orient (Canaan i Fenícia). Tampoc no és irrellevant el fet que la crida de Déu es produeixi arran de la mort del seu pare, Tèrah.

A quina conclusió ens porten aquestes dades? Abram es deixa portar per les circumstàncies de la vida. Se'n va de Caldea amb el seu clan sota el guiatge del seu pare. Arriben a Haran un lloc molt important, que gaudia d'un privilegi poc freqüent en aquella època: la diversitat. Era una població cosmopolita. Allà és possible gaudir de la riquesa de la varietat d'estils de vida dels éssers humans. Abram havia sortit del seu petit poble i s'havia obert al món.

I allà la seva vida és sacsejada per una desgràcia: la mort del seu pare. A més de la tragèdia emocional, aquest fet suposava que ell havia d'assumir el lideratge del clan que, fins aleshores, havia dirigit Tèrah. Les circumstàncies l'empenyien a acceptar una nova responsabilitat que era decisiva per al seu futur i per al de molts altres.

A Haran, on es creuaven els camins més importants del Pròxim Orient, el patriarca podia prendre diverses decisions: quedar-s'hi i instal·lar-s'hi definitivament, retornar a Ur, anar a Egipte o dirigir-se cap a les costes de l'Egeu.

L'Abraham de la fe

En aquest moment és quan ja no pot deixar-se portar més per les circumstàncies i ha de ser ell qui pren les decisions. Així apareix l'Abraham de la fe. No ha d'assumir únicament de forma conscient, lliure i responsable les regnes de la seva vida i les de la seva família, sinó que a més descobreix que el que està vivint té un significat sagrat.

Aquest aspecte és cabdal. Abram —o millor dit, Abraham— és el nostre pare en la fe no perquè puguem confondre la seva docilitat respecte a Déu amb un servilisme immadur, ben al contrari. El seu mèrit és descobrir el valor transcendent de la realitat quotidiana. Haver sortit de les seves seguretats, haver estat trasbalsat per la pèrdua d'un ésser estimat l'ha fet replantejar-se la vida, l'existència i, lluny de caure en la desesperança del nihilisme, descobreix que el que viu no ho viu sol. Hi ha Algú, un Pare que no mor mai i que el continua acompanyant en el seu llarg viatge.

En resum, Abram ja havia sortit d'Ur amb la seva família, era un nòmada, un emigrant que es dirigia cap a Canaan, i no és fins després de la mort de Tèrah quan pren consciència del sentit sagrat del viatge. Aleshores assumeix explícitament com una vocació, com una crida de Déu, el que ja estava fent: sortir de casa seva i dirigir-se a la Terra Promesa.

Hom pot viure l'existència, amb totes les seves contradiccions, com un fet irremediable, un accident, com el resultat d'un destí fatídic o, pitjor encara, com un producte de l'atzar. En canvi, seguint el mes-

tratge d'Abraham, podem assumir la vida, la realitat, l'existència com una vocació, com una crida que se'ns fa i a la qual hem de respondre des de la nostra llibertat. Aleshores podem descobrir el valor sagrat de nosaltres mateixos, dels altres i del món sencer.

Una perspectiva nova

Així doncs, l'experiència d'Abraham és una invitació a contemplar la realitat des d'una perspectiva nova, més profunda i més enriquidora. Per aquest motiu és una experiència religiosa, si entenem la religió des de l'etimologia de *relegere*, és a dir, sent una crida a fer una relectura de la realitat, a interpretar-la des d'una altra perspectiva que en destaquï el caràcter sagrat que sovint hi roman ocult. La realitat és polisèmica, se li poden atribuir molts significats. La fe capta el seu sentit més profund, el seu valor sagrat. Amb aquesta manera d'entendre la religió se supera la duplicitat de mons: el natural i el sobrenatural, és a dir, una immanència opaca a la sacralitat d'una banda i, de l'altra, una transcendència desarelada de la realitat.

En retirar-se el vel que enterboleix la nostra visió, es revela el veritable sentit de la realitat. Per mitjà de la mirada interior dels ulls del cor (Ef 1, 18) és possible entendre el món d'una manera diferent. Fins que els ulls del cor no s'obren, no ens adonem que la vida ordinària pot ser una oportunitat per trobar l'Absolut. Amb una mirada nova podem descobrir com qualsevol circumstància de la vida esdevé l'escenari de la trobada amb el transcendent. La creació es revela com un pont que ens permet relacionar-nos amb el Creador.

Aleshores la fe deixa de ser la simple conformitat amb una determinada doctrina moral o una escola filosòfica, i esdevé una relació profètica amb el món dins d'un procés dinàmic, fluctuant, interpel·lat constantment per uns esdeveniments que també canvien. Des de la fe es pot transformar la

vida quotidiana en una metàfora de significat diví; llavors tot esdevé una paràbola, en definitiva, un signe de la presència del Misteri enmig de la història. En aquest sentit, Abraham és el nostre pare en la fe, perquè ens ensenya a descobrir el missatge de Déu que roman amagat enmig de les circumstàncies que configuren la nostra existència.

Josep Oton

*Abraham errant de Heinrich Kirchner, 1957
(Erlangen, Burgberggarten)*

MALI 2009: LA MEVA VIDA QUOTIDIANA ENTRE ISLAM, CRISTIANISME I IMMIGRACIÓ

El nostre company al consell de redacció de la revista "Poblet" i membre de la Germandat, Xavier Alonso, ha passat tot un any treballant a Mali, a l'Àfrica subsahariana com a tècnic en gestió migratòria. En aquest article ens parla de la seva experiència en aquest país.

Introducció

El 30 d'abril de 2009 la meva amiga malienesa, l'Absetou Traoré em va enviar un mail des d'Alcarràs (Lleida). Jo li havia dit que aniria a fer una visita a casa dels seus pares, a Bamako, la capital de Mali.

Aquest és el seu mail:

Bonjour Xavier,

Une visite n'est jamais un dérangement au Mali, au contraire, c'est un bonheur et aussi on dit que la personne qui te rend visite est meilleure que toi. Je t'attends le mois d'août pour qu'on en parle plus. J'ai besoin d'une grande faveur: mon père m'a dit qu'il a le plan du champ, si c'est possible de faire une photo de ce plan pour me l'envoyer et faire photos d'une maison en construction avec les différents matériels qu'ils utilisent. Ça me fera beaucoup de plaisir. Parce qu'on veut commencer à faire une petite villa si possible avant de retourner, et l'architecte d'ici me demande ces informations pour pouvoir faire le plan. C'est le plus grand souhait de mon mari. Il m'a dit qu'il a honte qu'on retourne sans maison là-bas, donc en octobre Incha'allah on ira en vacances et aussi on commencera avec le chantier. Je sais que je te dérange beaucoup Xavier, pardonne moi,

mais tu fais quant tu as le temps. Je ne suis pas pressée. «Seguim en contacte». Merci pour tout ce que tu fais pour moi, que Le Grand Dieu te le paye.

Absetou¹

Mali

Mali és una república del Sahel a quatre hores d'avió de Barcelona. Un país que va deixar de ser colònia francesa el 1959. És gairebé tres vegades més gran que Espanya però amb una mica menys d'un terç de la nostra població. Té immenses zones de desert però

¹ Bon dia Xavier: una visita no és mai motiu de molèstia a Mali, ben al contrari, és un honor. També es diu que la persona que et visita és millor que no pas tu. T'espero al mes d'agost perquè me'n parlis. Necessito que em facis un gran favor: el meu pare m'ha que dit que té el plànol del camp. Si t'és possible fes-me una fotografia d'aquest plànol i envia-me'l i també fes-me fotografies d'una casa en construcció amb els diversos materials que s'hi utilitzen. M'agradaria molt. Vull començar a fer un petita casa, si m'és possible, abans de retornar i l'arquitecte d'aquí em demana aquestes informacions per poder dibuixar el plànol. És el més gran desig del meu marit. Diu que li fa vergonya retornar sense casa a allí baix; a l'octubre Incha'allah hi anirà de vacances i començaran amb l'obra. Sé que et molesto molt, Xavier, perdona'm. Ja ho faràs quan tinguis temps. No tinc pas pressa. "Seguim en contacte". Gràcies per tot el que fas per mi. Que el Gran Déu t'ho pagui. Absetou

també hi és extensa la sabana i la vegetació subtropical. Disposa de molta aigua: el riu Níger, que travessa el país, li proporciona pesca, ramaderia i ciutats de riba esplèndides: Bamako –que vol dir “el lloc dels cocodrils”–, Ségou, Mopti, Tombuctú, Gao...

Mali és un país de fortíssima tradició emigratòria. És a dir: la gent en marxa. Busca el seu projecte vital lluny del lloc de naixença. Ha estat així al llarg de la seva història. Mali no neix el 1959 amb la descolontització... En el seu origen, els tres imperis d'Àfrica Occidental, Ghana, al segle VIII, Mali –on el país pren el seu nom actual– i Songhay van controlar durant segles el comerç transsaharià. Avui Mali forma part de la CEDEAO (Comunitat Econòmica d'Estats de l'Àfrica Occidental), una organització internacional amb finalitats semblants a la nostra Unió Europea. És a dir, es busca, ara, viure sota fórmules de cooperació que depassin fronteres, com en l'època imperial amb lliure mobilitat de les poblacions.

La població maliana entre nosaltres

L'espai vital de la humanitat s'ha eixamplat. Si abans a Espanya no hi havia malians, ara n'hi viuen 24.228, dels quals a Catalunya tenim el percentatge més alt: 7.473: 390 són nens i joves escolaritzats². Aquestes persones, però, són les que han pogut arribar i que han pogut començar una nova vida, la qual continuarà entre Mali i Espanya. Les recerques sociològiques acrediten que els migrants no volen retornar als seus països sinó que volen “anar-hi i tornar-ne”. Els immigrants, a casa nostra, doncs, no marxaran, sinó que intentaran assolir un nivell de vida digna i prou seguretat jurídica (“papers”) per moure's amb llibertat dins d'un espai geogràfic i vital més ampli. Exactament el que nosaltres volem fer amb les nostres prò-

2 Dades oficials provisionals a 1 de juliol de 2010.

Situació de Mali en el mapa d'Àfrica

pies vides: governar-les en favor nostre. La colònia maliana a Espanya, doncs, s'engrandirà i tendirà a moure's amb més llibertat.

Des del desembre de 2010 Catalunya té els primers vols directes Barcelona-Bamako, operats per Spanair, senyal que la relació amb aquest país es normalitza. Ens arriba, ràpida, una Àfrica completament inèdita: es calcula que en 100 anys la població africana es triplicarà³ i que esdevindrà completament contemporània. El nostre imaginari, fet d'africans morts de gana o caminant per carrers polsegosos d'un poble marró i desèrtic, sense deixar de ser real, ha de canviar immediatament. Comproveu-ho consultant a la xarxa (internet) revistes com *Jeune Afrique*, *Africa News* o *The East African* i en capta-

3 Pison, Giles: *Atlas de la population mondiale*. Éditions Autrement. París: 2009.

reu el canvi. El continent tira endavant. En els temps a venir parlarem menys d'Amèrica Llatina i més d'Àfrica. El mail que el 30 d'abril de 2009 m'envià la meua amiga Absetou, acredita aquesta "estratègia de ser normals" tant pel que fa a ella com a la seva família: viu a Alcarràs, es guanya la vida, té papers, fills que parlen català i, a la vegada, estalvia per fer-se una casa a Bamako amb l'ajuda d'un arquitecte català. Per això em demanava que li fes arribar fotos dels plànols i enviar-les a Catalunya. Des de fa ben poc pot agafar un avió al matí a l'aeroport del Prat i dormir a casa dels seus pares a Mali. ¿Tornarà definitivament a Bamako i deixarà Alcarràs? No ho sap. Però jo tampoc sé tant de la meua vida. Jo podria treballar a Barcelona i alhora voler tenir una segona residèn-

cia a Cadis, i anar i venir, i buscar la meua felicitat en la meua plenitud.

El "Plan África"

L'actual explosió demogràfica de l'Àfrica de l'Oest crea i crearà tensions de tota mena. Durant molts anys de deficient gestió immigratòria entre Espanya i Marroc, una part dels sudsaharians que volien arribar a Europa s'amuntegava en campaments clandestins a les vores de les "verjas" de Ceuta i Melilla; el 2005 la situació d'amuntegament i descontrol derivà en un esclat de violència, amb diversos morts per esclafament o per trets de la policia marroquina. El Govern espanyol es va adonar que havia de donar una empenta a la seva política per a la zona, una planificació d'accions integrals i, a llarg termini, no només amb el Marroc, amb qui ja feia anys que tenia acords migratoris (des de 1992), sinó amb altres països del continent. El mes de maig de 2006 Espanya aprova el "Plan África"⁴, que inclou mesures diverses, com l'obertura de noves ambaixades (l'ambaixada d'Espanya a Bamako va ser inaugurada el 2007), més cooperació per al desenvolupament, relacions comercials, gestió conjunta de la immigració, etcètera. El caràcter anticipatiu d'aquesta virtuosa política espanyola s'il·lustra amb una comparació: si a Espanya hi viuen més de 24.000 malians, a Mali hi viuen només 130 espanyols. Encara no són gaires els interessos directes d'Espanya a Mali. Ho seran, però.

És dins del marc del "Plan África" i del conveni migratori d'Espanya amb Mali⁵ que jo vaig anar a treballar l'any 2009 a Bamako.

Absetou

⁴ Vegeu la segona versió del Plan Africa: http://www.macc.es/es/Home/Documents/PLAN%20AFRICA%202009-2012_web.pdf

⁵ Espanya té actualment convenis migratoris amb 7 països de l'Àfrica Occidental: Mali, Guinea Bissau, Gàmbia, Senegal, Cap Verd, Níger, Guinea Conakry. El conveni amb Nigèria, de 2001, encara no ha estat ratificat per aquest país, però, malgrat tot, s'aplica correctament.

El Govern de Mali estava interessat a comptar amb un tècnic espanyol en gestió migratòria per ajudar en el seus serveis al respecte. I també per treballar en la seva relació amb la Comissió Europea⁶.

Petita crònica del meu dia a dia a Bamako

El matí

Em llevava cap a un quart o dos quarts de set. Sempre, a la mateixa hora, hi ha un ocell que canta una estona molt curta. Igual que a Barcelona, quan a les matinades de la primavera sempre canta una merla. Esmorzava un cafè i un suc de tetrabrik, plàtan i mango; llegia l'evangeli del dia en francès,

⁶ La Unió Europea i l'Àfrica tenen, si més no des del 2005, una política immigratòria comuna, precisament inspirada per Espanya: "Enfocament Global de la Migració", Consell Europeu de Brussel·les de desembre de 2005.

en una Bíblia dedicada per l'arquebisbe de Bamako que em va regalar la Julia, una monja andalusa de la congregació de les germanes blanques. Cap a quarts de nou agafava el Toyota 4Runner i en vint minuts arribava a Kouloubà, la "colina del poder", talment com si pugés cada dia al Tibidabo. Dotzenes de persones enfilen la *colline* fent auto-stop; sovint hi pujava gent. Allí dalt hi ha la presidència de la República, els ministeris de Sanitat i d'Afers Exteriors i la *Délégation Générale des Maliens de l'Étranger*, on jo treballava. Ple-gava vers les dues. Dinava normalment amb alguns companys de la feina, a l'"aeroport", que és una mena de cantina pobrissona i brutota, on algunes dones fan el plat del dia per 300 francs CFA, uns 30 cèntims d'euro. Quasi tots els meus col·legues, encorbats, menjaven amb la mà i a la gatzoneta, i a mi em convidaven a fer-ho amb cullera i assegut. Cada divendres despatxava amb

Bamako

Lourdes Meléndez, ambaixadora espanyola a Mali

la Lourdes Meléndez, l'ambaixadora espanyola. És la seva primera ambaixada. Dona jove, educada, que sap exercir una autoritat raonable (ha tingut moments molt difícils, com el del segrest dels dos catalans per Al Qaeda, als quals retenien amagats en algun indret del nord de Mali).

La tarda

Les tardes les ocupava en la tesina. Un o dos dies a la setmana, classe de francès; la professora venia a casa, la Françoise, que fa d'administrativa a l'ambaixada de França. També anava al súper a vegades o feia altres encàrrecs. A les set, vespres i missa a una escola dels salesians. A 100 metres de l'apartamentet on vivia de lloguer, hi ha el *Centre Père Michel*, un col·legi de formació professional portat per salesians, quatre d'espanyols i un de beninès, novici encara. Són ells qui em van llogar el Toyota. Amb el pas dels mesos vaig anar agafant confiança i hi arribava més d'hora per jugar a bàsquet al pati amb tot de canalla heterogènia. La proximitat als salesians va ser una raó poderosa per haver agafat el lloguer aquí i no pas en un altre indret; així em sentia bé i centrat... Després de la missa feia una cervesa o dues en un bar libanès, mirava una mica de televisió,

escrivia mails i parlava amb la meua dona i amb els fills per skype. Si no sortia al vespre amb coneguts, alguns francesos i un grupet d'espanyols membres de diverses ONGs (la cooperació espanyola està monopolitzada per noies, moltes d'elles molt joves), me n'anava a dormir cap a les onze. I, a l'endemà, torna a començar.

La residència

A la *résidence* on vivia hi ha apartaments petits per a 7 llogaters. Hi ha un jardí i una piscina. Sempre hi nedava una estoneta per mirar de tenir l'esquena tibada muscularment, perquè sinó em feia mal després de tantes hores d'ordinador. La *résidence* és vigilada i cuidada per un noi, catòlic, anomenat Pierre, ben trempat. Una noia, l'Arah, venia cada dia a fer bugada i neteja per a tothom. L'amo de tot això és un antic membre del Govern, M. Diallo Madeira, que continua ficat en política i roman com a secretari personal de l'anterior president de la República, l'Alpha Oumar Konaré, que té el despatx a 30 metres d'aquesta casa. Un o dos militars guarden el seu edifici sempre, des d'una garita. Em va fer molta companyia el fet que Lucas, el meu fill gran, va venir a viure amb mi durant tota la meitat de la meua estada. *Niaréla* és el nom del meu barri.

Els malians són simpàtics i amables. La qüestió dels complexos anticolonials envers els "blancs" en general, i els francesos en particular, pesa encara sobre el país. És un dels problemes destacats dels africans negres: el pes de la seva memòria negativa del passat. Tenia un bon salari i considero que en bona part me'l guanyava perquè, relacionant-me amb ells, me'n sortia: la meua principal dificultat era entendre'ns, no pas per la llengua, sinó per les diferents mentalitats. Memòries col·lectives o ressentiments a banda, l'apropament cultural, que requereix segles, l'acabem d'iniciar.

Mercat a Bamako

I l'islam i el cristianisme

En Tòfol Trepast, director d'aquesta revista, em demana que expliqui la realitat de l'islam de Mali des de la perspectiva d'un catòlic com jo. A Bamako vaig fer les meves pròpies recerques, interrogat pel "nostre" futur en una nació on les estadístiques informen que el 90 % és musulmà.

A la feina, jo compartia el despatx de la meva cap, *madame Sy Cotiary Bah*. No tenia taula sinó que treballava amb el meu *laptop* sobre les cuixes. La de Mali és una Administració pobre i el país se situa entre els deu més pobres del món segons l'Índex de Desenvolupament Humà. Quan *madame Sy* s'aixecava, jo podia utilitzar l'internet del seu ordinador. La nostra relació fou magnífica. Alguns dies, quan arribàvem, a terra, a les rajoles del despatx, ella s'ajupia i encenia un

fogonet, i preparava un esmorzar a base de ceba i cogombre, que pelàvem i tallàvem allí mateix, i el barrejàvem amb sardines de llauana. Em deia que els diumenges al matí veia a la televisió un programa catòlic, produït per la jerarquia catòlica de Mali. Un senyal d'enyor i respecte per una església que va saber posar-se al costat del poble quan es va fer fora el darrer dictador (1991). Al final de cada jornada, a només tres pams dels meus peus, *madame Sy* estenia la catifeta, tornava a ajupir-se i pregava durant uns 20 minuts, en direcció a la Meca. Ella sabia que sóc catòlic. Conclusió d'aquesta situació personal: una experiència de gran respecte pel catolicisme i de comunió entre creients encara que no fóssim de la mateixa religió; vaig poder observar la devoció d'una musulmana gran, oberta, liberal, orgullosa de la

Mercat de Kati

seva vida. Tant els salesians com la Julia, la germana blanca, em van dir: *com a catòlics, ens sentim respectats*.

El dia 21 de març de 2009 vaig participar en un pelegrinatge quaresmal de joves. Vam caminar de Bamako a Kati durant uns vint kilòmetres de valls i suaus turonets. El pelegrinatge va acabar l'endemà, amb un aplec i una missa. Unes 3.000 persones. Un capellà em va dir: *veus totes aquestes noies? D'aquí a pocs anys, el 90 % ja no seran catòliques. La força social farà que, si volen casar-se, hagin de fer-se musulmanes*.

Mesos més tard, el dia 18 de desembre, vaig ser convidat a formar part d'una delegació d'associacions d'emigrants expulsats i retornats que feia una visita oficial a la població i a les autoritats civils i militars de Séféto. Es tracta d'un poble situat a uns 400 kilòmetres de Bamako, que ha estat gairebé del tot abandonat pel jovent que ha tractat d'arribar a Europa. La ruta entre Mali i els litorals de Líbia, Mauritània, Algèria o el Marroc està sembrada de milers de cadàvers d'aquest jovent. Doncs bé: aquell divendres 18 de desembre una senyora gran de la

nostra delegació em va convidar a anar a la pregària a la mesquita. Em va preguntar: *vos-tè és catòlic?* En respondre-li que sí, va mirar amb nostàlgia cap a l'horitzó i em va dir: *jo ho era fins l'any passat. El meu home es deia Mathieu –tenia un nom catòlic–, però des que va morir, els meus fills i gendres em pressionen i no ho he pogut aguantar. Ara és musulmana*.

El catolicisme, a Mali, és una religió de prestigi social, però d'una minoria, la qual, segurament, no creix. Hi trobarem un catolicisme ric en estructures i escenaris: diòcesis, clara activitat parroquial, missioners, pelegrinatges, escoles molt reputades, escoltisme, universitat, moviment catòlic d'universitaris, comissió nacional de laics. Moltes diòcesis tenen la particularitat de ser multicultural i multiracial. El clergat malià, poc nombrós, és ajudat per agents pastorals arribats del món sencer i, en primer lloc, de països germans, com Burkina Fasso, Senegal o Benin: capellans, religioses, germans dedicats a l'ensenyament...

L'envelliment del personal missioner és un altre motiu d'inquietud. L'Àfrica, d'altra banda, és actor present i actiu en la política de l'Església catòlica. Aquell any es va organitzar la Segona Assemblea especial per a l'Àfrica del Sínode dels Bisbes. L'Església catòlica de Mali té el reconeixement del poder polític. Ho prova, si més no, el missatge de felicitació del nou any 2009 de l'arquebisbe de Bamako, monsenyor Jean Zerbo.

Monsenyor Jean Zerbo, bisbe de Bamako

Un missatge en què fa referència a l'islam, al catolicisme, al protestantisme, als evangèlics i a totes les autoritats locals i centrals... I, sobretot, també ho prova el missatge que la presidència de la República penja al seu propi web. Un missatge similar d'una autoritat islàmica penjat a la web de la Moncloa és inimaginable⁷... Els cristians són, potser, a la imatge de la cèlebre *Carta a Diognet*, del segle II, una minoria respectada pel seu testimoni. El 8% de la població de Mali professa el cristianisme (vegeu la nota 8). El cristianisme de Mali no és només catòlic i el seu islam és també molt divers. I hi són també importants les religions tradicionals.

Per acabar

Però només vaig viure un any a Mali i això no m'autoritza a treure'n grans conclusions, sinó només algunes pinzellades que no voldria ingènues sinó esperançades. Vivament recomano als lectors que llegeixin l'excel·lent informe "Tolerance and Tension: Islam and Christianity in Sub-Saharan Africa"⁸, del *Pew Forum on Religion & Public Life*, basat en més de 25.000 entrevistes personals en més de 60 llengües o dialectes en 19 països sud-saharians, entre desembre de 2008 i abril de 2009. Si més no, quedeu-vos amb el resum de les dues primeres planes: imprescindible.

Una de les conclusions de l'informe, no lligada explícitament a la fe, és que *si ho comparem amb la poblacions de moltes altres regions del món, els africans sud-saharians són molt més optimistes perquè llurs vides canviaran cap a millor*.

I acabo com he començat, amb la meva amiga maliana Absetou Traoré. Quan el seu marit li va demanar de casar-se i venir a viure a Alcarràs, ella va posar la condició que la deixés estudiar. Des que ha vingut a Ca-

talunya, l'Absetou ha obtingut un cicle formatiu de grau superior en Documentació Sanitària, un altre d'Administració i Finances, un curs d'informàtica de gestió, un de mediadora cultural, un d'agent d'acollida, un de comptabilitat, un de codesenvolupament...; i ara mateix estudia primer d'infermeria així com segon de treball social a la Universitat de Lleida. Parla el bambarà, el castellà, el català i el francès. És presidenta i tesorera de dues associacions; ha treballat per al Consell Comarcal del Segrià, al Centre Òptica d'Alcarràs, al Col·legi Oficial de Treballadors Socials, a l'Ajuntament d'Alcarràs, a l'empresa Fruites Caberol... ¿No és, tot això, un testimoni d'optimisme i confiança sobre el futur en el sentit que els malians poden millorar les seves vides i també les dels nostres països?

Xavier Alonso

Mopti, una de les regions comercials amb el port més important de Mali

7 <http://www.koulouba.pr.ml/spip.php?article1675>

8 <http://pewforum.org/executive-summary-islam-and-christianity-in-sub-saharan-africa.aspx>. És en aquest Informe que hem sabut que el 8 % dels malinesos serien cristians.

JOSEP MARIA CARBONELL I ABELLÓ

Josep Maria Carbonell i Abelló, membre de la Germandat, va néixer a Barcelona l'any 1957. És llicenciat en Filosofia per la Universitat Autònoma de Barcelona i és professor de la Facultat de Comunicació Blanquerna (Universitat Ramon Llull) de la qual ha estat elegit recentment degà. Ha estat diputat del Parlament de Catalunya pel PSC-PSOE i president de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió i del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. És membre de la Fundació Joan Maragall i de Pax Romana. L'entrevista per a nosaltres Fra Octavi Vilà, monjo de Poblet.

Aquest cap de setmana s'ha reunit a Poblet un grup de professionals catòlics de "Pax Romana" per reflexionar sobre la nostra societat, sobre l'Església i sobre l'acció espiritual en els contextos nacionals de Catalunya i Euskadi. Crec que la primera pregunta és obligada, ¿què és "Pax Romana", quan i com neix?

"Pax Romana" neix l'any 1919 després de la primera guerra mundial, i neix de la voluntat d'estudiants alemanys, francesos, belgues, holandesos, italians... que eren catòlics i havien viscut una confrontació bèl·lica d'una dimensió horrible. El 1914 Europa portava gairebé seixanta anys sense guerres... i realment la primera guerra mundial (1914-1918) va sacsejar moltíssimes consciències... Aquells estudiants catòlics fundadors de "Pax Romana" d'Alemanya, França, Itàlia... es preguntaven: ¿com podem ser catòlics si ens barallem entre nosaltres? ¿És que no és possible trobar un marc de convivència? ¿És que no creiem que els catòlics hem de promoure la pau entre els països? I així neix "Pax Romana" amb l'objectiu de formar unes noves generacions universitàries que promoguin els valors de la pau i de la convivència. Neix, ja des dels inicis —això és molt important de subratllar-ho—, com un moviment d'estudiants, laïcal, que vol incidir sobretot en la formació de les elits universitàries europees.

Josep Maria Carbonell

La segona etapa fundacional de "Pax Romana" es produeix als anys quaranta, després de la segona guerra mundial (1945). Els que havien sigut estudiants de "Pax Romana", que aleshores eren professionals o intel·lectuals, i que en molts països van ser els grups de catòlics que es van oposar alhora al comunisme, al nazisme i al feixisme, van decidir que havien d'intentar crear una plataforma, no només per a estudiants, sinó

també per a professionals i intel·lectuals. I és quan neix "Pax Romana intel·lectuals". Des d'aleshores ençà, des de l'any 1945, "Pax Romana" té dues branques: la branca estudiantil i la branca de professionals-intel·lectuals. L'any 1945, quan va néixer "Pax Romana intel·lectuals", un català hi va tenir un paper molt important: era en Ramon Sugranyes de Franch...¹

...*Ho vaig llegir no fa pas massa setmanes –per casualitat– perquè no sabia ben bé qui era ell, una de les últimes persones que havia estat amb el cardenal Vidal i Barraquer, i vaig trobar un llibre de converses del pare Hilari Riquer amb ell, i va ser quan vaig començar a conèixer "Pax Romana"...*

... certament, un llibre magnífic, *Combat per la justícia*. En aquest llibre explica precisament que, com a catòlic a Catalunya, durant la guerra civil, es va veure obligat a fugir, a exiliar-se i que havia participat en la seva etapa d'estudiant en les trobades de "Pax Romana". Ramon Sugranyes de Franch és el fundador de la branca professional i intel·lectual. Els intel·lectuals es converteixen essencialment en un moviment europeu, tot i que a partir dels anys cinquanta comença la seva internacionalització extraeuropea. De fet, aquesta ja s'havia iniciat en els anys vint en el moviment d'estudiants a Amèrica Llatina i als Estats Units.

Després de la II Guerra Mundial "Pax Romana" fa una feina important, a mi sempre m'agrada recordar-ho, perquè és una feina que va ser molt intensa i poc reconeguda: l'acollida d'estudiants catòlics que van haver de fugir d'Hongria, Romania, Polònia, Txecoslovàquia, Iugoslàvia... quan va acabar la segona guerra mundial. Molts d'aquests estudiants, que se'n van anar als Estats Units,

¹ Mesos després de l'entrevista, en Ramon Sugranyes de Franch moria a Barcelona als 99 anys.

van crear les associacions de professionals catòlics a l'exili.

L'edat d'or de "Pax Romana" comença a finals de la dècada dels 50 i s'estén fins als 70. Són els anys que "Pax Romana" és en molts sentits l'associació de referència de l'Església que acull els intel·lectuals catòlics més notables. Són els anys de Mounier i de Maritain, que participen activament en l'interior de l'associació. Són els anys de Schumann, Adenauer, De Gasperi, de Monet, els pares fundadors de la Unió Europea. Tots

Ramon Sugranyes de Franch

ells tenen una vinculació amb "Pax Romana". És emocionant veure documents dels anys cinquanta... jo els he vist i els he tingut a les mans: amb textos de Schumann, De Gasperi i Monet en els butlletins interns de "Pax Romana". És molt impactant veure com aquells documents defineixen els tres eixos essencials de la Unió Europea: *un objectiu*, la pau; *un principi*, la llibertat; i *una metodologia*, la democràcia i la solidaritat. A més del paper clau en la fundació del que avui anomenem Unió Europea, "Pax Romana" té una incidència molt significativa en el Con-

cili: el Concili Vaticà II va ser un Concili en el qual la majoria dels seus consultors laics eren de "Pax Romana". I un, entre ells, fou en Ramon Sugranyes de Franch.

"Pax Romana" ha sobreviscut a esdeveniments importants com la Segona Guerra Mundial, pel que fa al món, o al Concili Vaticà II pel que fa a l'Església. ¿Segueixen vigents els seus objectius inicials? Com ha anat canviant?

Hem vist com "Pax Romana", l'any 1919, neix com a resposta a la primera guerra mundial. Naixia en un marc de postguerra amb l'objectiu d'aconseguir la "pau" entre diferents països, però també en el marc dels temors del liberalisme, en un moment de crisi, d'esclat de les ideologies. L'evolució de "Pax Romana" ha estat molt important. Com comentava abans, "Pax Romana" va tenir una etapa molt significativa entre els anys 50 i 70: construcció d'Europa, Concili Vaticà II i extensió del moviment a Amèrica Llatina, a Àsia i a Àfrica. Certament, "Pax Romana" va rebre en aquells anys el suport directe del papa Pau VI, que havia estat, recordem-ho, el consiliari de "Pax Romana" a Itàlia.

Emblema "Pax Romana"

El moviment va anar evolucionant en sintonia amb el seu objectiu bàsic: l'anunci de l'Evangelí en el món professional i cultural. Un anunci que es dona en contextos eclesials i culturals canviants. I, adientment, la manera com "Pax Romana" intentava anunciar l'Evangelí als anys vint a Alemanya i França és molt diferent a la d'ara. A Alemanya o a França eren associacions intel·lectuals bastant tancades en elles mateixes. Avui, "Pax Romana" a França és una associació, el *Mouvement de Cadres Chrétiens*, que agrupa milers de professionals catòlics en grups de revisió de vida, en petites comunitats de professionals i que té com a missió l'evangelització dels sectors professionals. D'altra banda, "Pax Romana" s'ha estès en tots els continents. A Àsia tenim una forta presència en països com l'Índia, Corea del Sud i Indonèsia; a l'Àfrica representa una de les xarxes laicals organitzades més importants. A Amèrica Llatina ha tingut una relació molt estreta amb la Teologia de l'Alliberament i, recordem-ho, Gustavo Gutiérrez és el nostre consiliari al Perú.

¿Quin és el paper de "Pax Romana" dins de la societat actual? ¿Com s'estructura i treballa "Pax Romana"? ¿Hi ha diversos grups amb el mateix objectiu i origen?

Com ja he dit abans, des de l'any 1945 "Pax Romana" té dues branques: una d'estudiants i una de professionals-intel·lectuals. La seu internacional dels estudiants és a París i la seu internacional dels professionals està ubicada a Ginebra. Com que nosaltres vàrem ser una de les primeres organitzacions de laics catòlics compromesos en el món internacional, som una de les poques organitzacions catòliques que tenen presència organitzada a les Nacions Unides. Tenim Estatut "A", que és el més important de les ONG internacionals. Això vol dir, per tant,

que nosaltres podem participar a l'Assemblea General de les Nacions Unides, a l'Assemblea General de la UNESCO i als organismes dependents de les Nacions Unides.

D'altra banda cada continent té una coordinació continental, amb un president continental, amb un equip continental. A escala nacional cada Federació té la seva organització i totes elles conformen una Assemblea general que cada quatre anys es reuneix per decidir les grans línies d'actuació.

I quin és el seu paper dins de l'Església: acció, testimoni, espiritualitat? És el pont entre el que vostè ha definit com a "catolicisme de la diàspora" i el "catolicisme tea-party"? Què volen dir exactament aquests conceptes?

Nosaltres, com a Moviment d'Església, –i a mi m'agrada subratllar-ho– som una associació de laics. La nostra missió és treballar, actuar, en el món. És a dir, a través de la nostra acció anunciar la "Bona Nova" de l'Evangeli. Aquesta dimensió de moviment d'Església laïcal en el món la tenim molt arrelada. Per això, si volem actuar en el món i anunciar-hi l'Evangeli, ens calen espais per reflexionar i compartir l'experiència viscuda, espais per pensar i veure si efectivament aquesta acció és testimoni de l'Evangeli; espais per nodrir amb l'oració i la contemplació el nostre compromís en el món. La nostra acció passa per diferents mediacions, mediacions plenes de les giragonses que ens porta la vida; i, molt sovint, en aquestes giragonses el més important és no perdre el nord. Per això cal insistir en diversos aspectes: el primer, una de les nostres característiques més estimades a "Pax Romana", és el fet que el nostre catolicisme està molt identificat amb el "catolicisme conciliar" del Concili Vaticà II. Per això utilitzo l'expressió de catolicisme "montinià". Un catolicisme alhora confessant de la fe i en diàleg amb el món, que no vol imposar, sinó que vol proposar.

Aquest catolicisme avui es troba en minoria, perquè en l'esfera pública apareix, i apareix amb molta força, un catolicisme agressiu, que sembla voler restaurar la cristiandat integrista dels vells temps i, que, a més, ha decidit, seguint el model dels evangelistes americans, utilitzar els mitjans de comunicació per agitar les masses. Aquest catolicisme restauracionista, agitador, és el que jo defineixo com el *catolicisme del "tea-party"*. I m'ha semblat que era una bona expressió. Per contra, a l'altre costat, trobem el *catolicisme de la diàspora*, un catolicisme que volia anar molt més a fons amb el Concili i que va tenir seriosos enfrontaments amb la jerarquia eclesiàstica. Des de llavors el catolicisme de la "diàspora" s'ha anat desvinculant de la "comunió" eclesial. És un catolicisme potser massa obsessionat amb els "tabús" eclesials com el sacerdocí de les dones, el celibat dels capellans, la democratització de l'Església... i que s'està fragmentant.

Entre el "catolicisme del tea-party" i "el catolicisme de la "diàspora", existeix, a parer meu, un catolicisme "montinià", que és el que aguanta les parròquies, les Càritas, les escoles..., que és el majoritari, i que manté viva l'Església. Aquest catolicisme majoritari hauria de prendre la paraula, hauria de fer-se més visible.

Quina és la relació de "Pax romana" amb la jerarquia eclesiàstica? Com s'hi vincula? Quines són actualment les relacions? En les converses del pare Hilari amb en Ramon Sugranyes apareixen moments de conflictes per nomenar consiliaris, moments en què se'ls rebutjava fins a una terna sencera.

"Pax Romana" ha sigut sempre un moviment, des dels anys cinquanta, una mica "a la frontera" i, per tant, sempre ha tingut problemes. Quan dic "a la frontera", vull dir que a l'Amèrica Llatina, per exemple, com ja he dit, la "Teologia de l'Alliberament"

va néixer en el si del nostre moviment: en Gustavo Gutiérrez era, i és encara, el Consiliari de "Pax Romana" al Perú. En Bonaventura Pelegrí, que era un dels grans teòlegs de "Pax Romana", era també un català universal i un dels "pares" de la "Teologia de l'Alliberament". En altres continents, de manera molt especial a Àsia, la teologia de la inculturalització ha estat liderada també des de l'experiència del moviment. ¿A què ha portat això? Doncs que, efectivament, en alguns moments de la nostra història hem tingut tensions amb la Santa Seu. Tensions derivades, repeteixo, de ser un Moviment que viu molt en "la frontera". Actualment "Pax Romana" és una Associació privada internacional catòlica. Això vol dir que no és una Associació pública internacional catòlica i que, per tant, no és una veu "oficial" de l'Església. Com a Associació privada estem reconeguts per la Santa Seu, pel Pontifici Consell per als Laics i per la Secretaria d'Estat. Totes les nostres associacions nacionals estan reconegudes pels seus bisbes locals i més enllà de petits problemes en un país concret, els nostres moviments tenen una relació intensa amb les seves respectives esglésies locals. I és que nosaltres som Església "en comunió" amb els nostres bisbes.

¿Com va entrar vostè en contacte amb el moviment de "Pax Romana"? Què el va atreure d'aquest moviment? Per què aquest i no qualsevol altre?

L'any 1975, en el meu primer any d'estudis universitaris, quan vaig entrar a la Universitat, em van proposar a la catequesi: hi ha un moviment d'universitaris catòlics, ¿t'hi vols incorporar? I m'hi vaig incorporar. Aquest moviment era el MUEC [Moviment d'Universitaris i Estudiants Cristians de Catalunya i les Illes] vinculat internacionalment a "Pax Romana", com un moviment nacional de Catalunya. I jo aquell mateix

any vaig anar a la Primera Trobada Ibèrica d'estudiants de "Pax Romana" a Madrid (a Las Rozas): vaig conèixer la "Pax Romana" internacional d'estudiants. L'any 1978 em van elegir Secretari general internacional de "Pax Romana" d'estudiants, i me'n vaig anar a viure a París; i durant cinc anys em vaig dedicar, a temps complet, a coordinar el moviment internacional: vaig viatjar per tot el món, coordinant en més de setanta països els grups d'estudiants catòlics. Després, l'any 1990 em vaig vincular a "Pax Romana professionals"; i l'any 1990 em van nomenar vicepresident internacional i responsable europeu de "Pax Romana professionals" fins fa uns anys. És a dir que la meua relació amb "Pax Romana" és una relació que comença el 1975 i que continua encara ara. En aquest punt crec necessari recordar que la presència de catalans a "Pax Romana" ha estat molt significativa: hem parlat de Ramon Sugranyes de Franch i Bonaventura Pelegrí. Hauríem d'afegir-hi el Pare Antoni Serramona, que fou consiliari europeu del estudiants als anys 70, en Fèlix Martí i Ambet, president de "Pax Romana Intel·lectuals" durant la dècada dels 80, el poeta Carles Torner, que fou secretari general dels estudiants durant la dècada dels 90, del magistrat del Tribunal Constitucional Eugeni Gay que fou president de l'associació de juristes catòlics de "Pax Romana" durant la dècada dels 90... en fi, "Pax Romana" ha tingut i té encara ara una presència molt significativa en l'Església i en la societat catalana.

El segle XX ha estat el dels moviments eclesials. ¿Tenen aquests un paper dinamitzador en l'Església, com en anteriors moments històrics van tenir-lo els ordes monàstics o els ordes mendicants? I quin paper hi juga "Pax Romana" en aquesta nova situació?

"Pax Romana" se situa dintre de la tradició de l'"Acció Catòlica" i del catolicis-

me conciliar; per exemple, el moviment de professionals de "Pax Romana" a Itàlia és un moviment molt important que es diu MEIC *Movimento Ecclesiale d'Impegno Culturale*, que són els *laureati*, els professionals de l'Acció Catòlica. En altres països les nostres associacions, sempre amb un perfil inequívocament laïcal, estan més vinculades a l'espiritualitat ignasiana i a la Companyia de Jesús –especialment a l'Àsia–. En d'altres a una pastoral universitària i cultural. Ara sembla ser que l'Església ha volgut donar prioritat a d'altres sensibilitats eclesials i nosaltres hem quedat un xic marginats, però... tornarem!

Vostè s'ha definit com un catòlic "montinià", cosa que també fa el president Pujol en les seves memòries, on es defineix com un integrant de "l'exèrcit derrotat de Montini". Què vol dir ser "montinià" en l'Església del segle XXI?

Crec entendre per *catòlic montinià* una manera de viure el catolicisme en què la fe és vertebradora de la nostra vida, de la nostra identitat, del nostre compromís. Un catolicisme, però, que es viu en diàleg amb la societat. Un catolicisme de *proposició* i no d'*imposició*. Un catolicisme que sap que estem en un món plural, un món on hi ha altres relats, altres religions i en el qual és molt important, per no caure "mai més" en la intolerància, la necessitat del diàleg i del respecte pels altres. Un diàleg que no suposa la dissolució de la teva pròpia identitat sinó que implica una actitud d'escolta i de respecte.

"Pax Romana" va estar molt vinculada a la figura de Giovanni Montini, Pau VI. Sembla que, a poc a poc, aquesta figura cabdal en l'Església del segle XX es va recuperar, darrerament han aparegut novetats bibliogràfiques al respecte que indiquen un creixent interès per la seva espiritualitat i la seva figura. Què ha representat Pau VI, concretament la seva figura, no

només el seu "esperit", en l'Església del Vaticà II, en el post Vaticà II i en el segle XXI?

Ho han dit molts, però a mi m'agrada recordar-ho: Joan XXIII va tenir la gran "intuïció" de convocar el Concili, però, després, qui el va gestionar va ser Pau VI. I el "gestiona"!, tenint –si em permet l'expressió– amb l'aparell en contra. Això és molt "complicat" de fer, i molt difícil. Certament hi ha en el Concili una primera etapa, que és la de la *Gaudium et Spes* i la d'algunes encíclics que són emblemàtiques de l'etapa del Concili. Després el Concili entra en una segona etapa, que és ja una certa revisió de la primera, en la qual comença a grinyolar –diguem-ho així– l'esperit extraordinari d'obertura. Vaig

Pau VI

conèixer Pau VI –jo era molt jove– en els seus últims anys: era el Montini que patia, era el Montini que estava angoixat i que havia de gestionar la tensió eclesial que comportava el Concili. I... tinc aquell record! Després n'he anat aprenent més i he vist com veritablement la figura de Pau VI és una figura cabdal. Recordo que l'any 1976 vam anar amb el pare Serramona –aleshores el consiliari del MUEC català– a Roma. Anàvem al Congrés de la Federació Universitària Catòlica Italiana, la FUCI. Recordo que, al meu costat, s'hi va asseure Aldo Moro, perquè era un antic "fucino". Un dels meus veïns em van comentar: *aquesta vegada no vindrà el Papa, perquè el Papa és dels nostres*. I aquesta expressió de "el Papa és dels nostres", em va quedar profundament gravada. "El Papa és dels nostres"!

Una faceta important de l'acció, o de la presència, del cristià en la vida pública és el món de la política, així ho va indicar ja el Vaticà II. Vostè coneix prou bé aquesta relació des d'una òptica concreta. ¿Com ha de participar un catòlic en la política? ¿Es poden compaginar ambdues facetes? És còmode ser un polític cristià o un cristià polític? Què és més còmode o més incòmode, ¿ser un cristià dedicat a la política o un polític de creença cristiana?

Aquesta és una pregunta que necessitaria tot el número per a respondre-la, ja que és un tema apassionant. Jo he dedicat més de vint anys de la meua vida a la política activa i, a més, en un partit que era el Partit Socialista, que si bé no era un partit de "tradicció marxista ortodoxa", sí era de "tradicció marxista", almenys a la dècada dels 80. Amb tota franquesa he de dir-te que jo no he tingut mai problemes d'identificació amb el partit, però sí que m'he mirat el projecte socialista amb una certa distància... També a mi, i a uns quants més, ens han vist a una certa distància, cosa que en certa manera és lògica

perquè la meua tradició no és la tradició del Partit Socialista. Com a catòlic jo vinc d'una tradició en la qual el fonament de tot es troba en Déu-Pare Creador que es revela en la història a través de Jesús de Natzaret. Tot i que m'agrada diferenciar el relat polític del relat religiós, ja que el relat religiós s'adreça a allò que dóna fonament a la vida i el polític és un relat d'estratègies immanents, d'estratègies que intenten estrictament transformar una societat, no hi ha dubte que la matriu materialista i laïcista dels partits socialistes és una realitat. De tota manera, i malgrat que la meua motivació última de servei públic té un fonament religiós, jo he volgut separar l'experiència religiosa de l'experiència política. Entenc el relat i l'experiència de fe com una experiència radical de sentit, i el relat polític, l'opció socialista, com una opció que, al meu entendre, era la millor de les més imperfectes i immanents alternatives. Aleshores, des d'aquesta perspectiva, honestament jo no he tingut mai seriosos problemes perquè eren dos relats diferents. Dos relats que no he volgut entrecreuar. Jo no he estat mai membre de "Cristians pel Socialisme". No podem sacralitzar els projectes polítics. Tots els projectes i relats polítics són immanents, imperfectes, discutibles i precaris. Cal cercar aquell que hom creu honestament que és el més viable i socialment honest.

¿Què ha de fer un polític quan l'acció del seu grup, o partit, entra obertament en oposició amb les directrius de l'Església?

Jo crec que hi ha temes de consciència que, en el cas del PSC, quan jo era diputat, es van respectar: vaig votar en consciència. Probablement els diputats sempre voten el que indica el "líder", però, almenys en els anys que jo he sigut diputat i en aquells temes que no estaven en el programa o en

aquelles qüestions que abraçaven temes de consciència, sempre hi havia llibertat de vot. He de reconèixer també, i potser és la primera vegada que ho dic públicament, que en els últims anys la política excessivament i inútilment laïcista de José Luis Rodríguez Zapatero m'ha desagradat molt. I, en certa manera, la meua retirada discreta de la política socialista respon a la meua profunda incomoditat amb algunes posicions del partit socialista.

Una particularitat. En aquesta reunió a Poblet de "Pax Romana" el tema ha estat la vinculació entre la pràctica de fe i les realitats nacionals. Viure la fe en contacte amb el context cultural, polític i social no és sempre fàcil i menys encara en el si de nacions sense estat. ¿Què podem aportar els catòlics a aquesta qüestió en uns moments, a Catalunya sobretot, d'incertesa jurídica al respecte? Quin és el paper de "Pax Romana"?

És simptomàtic que "Pax Romana" hagi incorporat, i va ser una de les primeres associacions catòliques a fer-ho, Catalunya i el País Basc com a dues federacions nacionals amb "ple" reconeixement. ¿Què vol dir això? Vol dir que hi ha una "sensibilitat" de reconeixement al fet identitari, nacional i cultural. "Pax Romana", com a moviment d'intel·lectuals i moviment catòlic, preocupat per la cultura, ha reconegut aquestes especificitats. A "Pax Romana" hi ha hagut un reconeixement del fet nacional no estatal. I, a més, hi ha hagut sempre la preocupació per la inculcació del catolicisme a cada país. L'Església té dues dimensions: la local i la universal. Totes dues estan íntimament unides i han de "interpel·lar-se" intensament.

Quina és la relació amb l'episcopat català?

Molt bona! Hem tingut una excel·lent relació. I la relació amb la jerarquia catòlica i romana ha estat relació franca i positiva.

Vostè està molt vinculat a un altre projecte, al web "Catalunya religió". Davant del món d'Internet, ¿què ens cal fer als catòlics per ser-hi presents amb eficàcia, responsabilitat i fidelitat al missatge de l'Església?

Aquest és un dels projectes que em fa més il·lusió. És un projecte que vol donar visibilitat al catolicisme majoritari del nostre país. Un catolicisme que essent majoritari no tenia espais de visibilitat.

Davant d'altres, que sí que en tenien!

Exacte! Sóc el President del Consell Editorial. No m'hi dedico professionalment però sí que m'agrada empènyer perquè sigui un projecte de molts al servei de l'Església.

Una última pregunta. "Pax Romana" s'ha trobat aquests dies a redós de Poblet. Què creu que aporta la vida monàstica a l'Església d'avui, a la societat d'avui?

Com bé sap jo sóc membre de la Germandat de Poblet. I porto més de vint-i-cinc anys venint-hi regularment. Poblet ha estat per a mi un punt de referència espiritual. Jo crec que "els ordes monàstics" teniu una tasca molt important. Teniu un carisma que és el de viure la fe en comunitat, en l'oració i en la contemplació. Jo crec que, en la millor tradició cistercenco-benedictina, hauríeu de ser aquells "nodus" –per dir-ho en llenguatge d'Internet–, de "sentit" i de "transcendència". I aquí teniu una tasca imensa a fer.

Octavi Vilà

LA FAÇANA OCCIDENTAL DEL MONESTIR

En aquest número la portada de la nostra revista reproduïx la façana occidental del monestir segons un dibuix d'Alexandre Laborde de principis del segle XIX. Ens en parla el P. Jesús M. Oliver, monjo de Poblet.

La portada

Aquest gravat ens mostra una imatge de la façana de ponent del monestir amb tota la seva riquesa arquitectònica. A la dreta hi veiem la façana barroca de l'església, en la qual trobem a faltar les dues imatges de Sant Benet i Sant Bernat, un error del dibuixant o bé del gravador. Encara veiem altres errors de mides i proporcions a la torre del saba-

ter, al cimbori i a les torres reials. Al costat hi ha, però, la petita porta que comunicava amb el pati del palau reial i que sobresurt per damunt de la muralla. Hi podem veure el pis afegit al segle XVII i que van treure a principis del segle XX. Al costat s'alcen les imponents torres reials, encara amb la coberta de pavelló i el cos central amb la finestra gòtica, tot desaparegut, i a l'extrem

de l'esquerra la muralla convertida en la part posterior de l'edifici de cel·les que hi havia a l'entrada del celler. La part superior era una bonica galeria del segle XVIII que ocupava el lloc del pas de ronda i això encara era visible en les fotografies antigues abans de la radical restauració d'Eduard Toda, que ho va substituir tot per refer de nou els merlets desapareguts i donar-li l'aspecte que devia tenir al segle XIV. Al racó extrem hi trobem, o millor dit s'hi endevina, l'hort de l'apotecari amb una abundant vegetació. Els tres monjos davant de la porta volen donar una presència viva al conjunt.

Vista general de la façana de ponent segons Alexandre Laborde.

La façana de l'església

No sabem quin aspecte devia tenir la façana de l'església abacial després que al segle XIV la muralla medieval tanqués amb contundència els tres arcs de l'atri o galilea que estaven ben integrats en l'arquitectura del temple. A mitjan segle XVII el seu aspecte senzill i potser gens adient al gust de l'època féu que el duc de la casa de Cardona, els membres de la qual van fer moltes coses per Poblet, volgués dignificar l'espai i vers l'any 1669 (el campanar té data de 1666) encarregués al mestre d'obres de Tarragona, Francesc Portella, una façana que realcés el temple, que era ensems panteó reial i ducal. El projecte no es va realitzar en la seva totalitat segons el pla previst. Un dels problemes fou que el duc Lluís Ramon Folch volia que als dos costats de la imatge de la Mare de Déu Assumpta s'hi col·loquessin les estàtues del donant i del seu germà, Pere Antoni d'Aragó, agenollats. Amb bon encert la comunitat no ho va voler per evitar, com diu Altisent: *...que una obra de dignificació del temple es convertís en una glorificació personal dels donants*. En el seu lloc hi trobem, encara avui, les imatges de Sant Benet i Sant Bernat als dos costats de la porta d'entrada, i a la part superior la bonica imatge de la Mare de Déu Assumpta, que és la Patrona del monestir i de l'Orde. Totes tres són obra de Domènec Rovira el jove, nebot de l'escultor del mateix nom. Sembla que entre el projecte i el resultat final hi ha també grans diferències en la qualitat dels materials. En tot cas el conjunt definitiu no s'acabà fins ben entrat el segle XVIII, durant el segon abadiat de Baltasar Sayol (1720–1724) quan es van realitzar les dues grans finestres que donen una nota molt característica a tota la façana i quan també es van modificar alguns elements de la part superior. Aquests afegitons es van fer amb pedra de jaspi de Montblanc que, amb el pas del temps, s'ha anat deteriorant i ha anat perdent el color

Foto Bedmar.

Façana de l'església s.XVII-XVIII

primitiu. A les gàrgoles que recullen l'aigua del pas de ronda hi trobem les dates de 1723 i 1724 que corresponen molt probablement a l'acabament de l'obra i a la part superior de la façana, la de 1720.

No deixa de sorprendre en una casa que ha sofert tanta destrucció que aquesta façana, malgrat la seva evident mediocritat artística, hagi arribat fins a nosaltres gairebé sencera, amb només uns danys mínims en les dues imatges inferiors.

No podem deixar de considerar que, al temps d'Alexandre Laborde, el conjunt de pedra de diverses classes sobre el mur de la muralla arrebossada i amb un senzill encintat blanc, amb les portes de bronze, devia causar malgrat tot una certa impressió molt d'acord amb la importància del monestir.

Les torres reials i la plaça

Al costat de la façana, i dominant tot el conjunt, hi ha el que sens dubte és un dels millors exemples de l'arquitectura militar medieval a Catalunya. L'imposant i contundent volum de les dues torres hexagonals ens indica la porta d'entrada al clos interior del monestir. Dalt dels matalassos defensius hi ha els escuts reial i de l'abat Guillem d'Agulló (1361–1393) i al damunt de la porta el del rei Pere III sostingut per un àngel i dos lleons rampants. Al costat dues inscripcions (una de moderna que és resultat d'una restauració) ens recorden el constructor i diuen: *Aquesta obra començà en temps de Pere rei d'Aragó, qui començà a regnar l'any 1337*. En una època posterior es van fer unes cobertes de pavelló, avui desaparegudes, i amb un cos central al nivell superior que tampoc existeix, fruit d'una excessiva restauració. Els elements d'aquest cos superior avui es troben a la Porta Daurada i a la torre dels banys de la muralla.

L'interior de les torres, que servien de presons, està format per dues sales a la planta baixa i dues més al damunt cobertes amb un senzill enteixinat sostingut per arcs de diafragma. Encara en una hi podem veure una gran llar de foc de pedra i en dues altres

un gran nombre d'inscripcions i dibuixos que feien els presos allí tancats.

Si bé l'aspecte en l'essencial és el mateix, podem copsar fàcilment els canvis soferts gràcies al dibuix de Laborde.

El mateix rei Pere III, en fortificar la ciutat de València, va enviar Pere Balaguer perquè s'inspirés en aquestes torres ja construïdes per bastir la que avui coneixem com a torre de Serrans. Al davant de tot això hi trobem una part de l'espai del que avui s'ha convertit en una gran plaça, que anomenen de la corona d'Aragó, que reuneix en l'essencial el que seria el segon recinte monàstic. Només hi podem veure una mica de l'antic hort de l'apotecari, però a l'esquena de l'espectador hi ha tota una gran riquesa de construccions. El nivell actual tampoc no correspon al que hi havia al segle XIX, perquè l'espai estava dividit per diversos nivells des de la Porta Daurada fins a l'església abacial. Avui la creu de l'abat Joan de Guimerà (1564–1583), portada el 1935 per Eduard Toda, centra tot aquest gran espai que ja predisposa a poder gaudir de tota la grandesa i bellesa del monestir.

Jesús M. Oliver

Foto Badmar.

Vista de la plaça amb la fortificació, torres reials i església

CRÒNICA DE LA COMUNITAT

De novembre del 2010 a abril del 2011

Novembre

Dia 3, dimecres: El P. Josep M. Recasens ha anat a Segòvia on el Ministeri de Cultura organitza un encontre de responsables de monuments de l'Estat Espanyol inscrits a la llista del Patrimoni de la Humanitat de la Unesco.

Dia 4, dijous: Reunió d'Abats i Provincials de Catalunya a Poblet.

Dia 5, divendres: Han començat al Palau de l'Abat les III Jornades sobre el bosc de Poblet i les muntanyes de Prades, que s'han de perllongar fins al proper diumenge. Hi han assistit 130 persones.

Al migdia, un grup de 50 persones provinents de Madrid i pertanyents al Grup de Famílies de Betània ha celebrat la missa a la capella del Santíssim. Després han dinat a la plaça del monestir. Es dirigien a Barcelona per assistir a la missa de consagració de la basílica de la Sagrada Família.

Dia 6, diumenge: El Papa Benet XVI ha consagrat a Barcelona la basílica de la Sagrada Família. Han assistit a aquesta consagració el P. Abat i un grup de monjos. Els altres han pogut seguir la cerimònia a través de la televisió, ja que fins i tot s'ha canviat l'horari de la missa conventual.

Dia 11, dijous: Josep Poblet, president de la Diputació de Tarragona, ha inaugurat la remodelació de la plaça exterior de Poblet, obra que ha estat subvencionada per la mateixa Diputació. A la tarda, Mons. Xavier Salinas, bisbe de Tortosa, ha presidit una missa a la qual han assistit un grup de 250 nois i noies del Col·legi Diocesà la Sagrada Família de Tortosa.

Dia 12, divendres: El P. Josep M. Recasens i F. Octavi Vilà han anat al monestir cistercenc d'Hauterive, a Suïssa, per assistir a la benedicció del nou abat P. Marc de Pothuau. Han visitat el monestir i l'Arxiu Tarradellas un grup del col·legi d'advocats de Barcelona.

Dia 13, dissabte: Recés d'un grup de 8 matrimonis de Sabadell, que han passat el cap de setmana a l'hostalgeria exterior. Els ha acompanyat el P. Maties Prades.

Dia 19, divendres: Al matí hi ha hagut una missa a la qual han assistit un grup de 340 nois i noies del Col·legi Lestonnac de Tarragona. Després han esmorzat a l'aparcament del monestir, acompanyats de música. Un grup de tour operadors alemanys ha visitat el monestir.

Dia 20, dissabte: Jornada d'estudi de la Fundació Poblet sobre el tema: "Valors i treball de les Organitzacions no governamentals". La conferència central ha estat a càrrec de Lluís Sáez, sociòleg, professor d'ESADE. A la taula rodona hi han participat Carlos Losada, professor de política d'empresa d'ESADE, Carles Comas i Xavier Roglà, director de Càritas Diocesana de Barcelona.

En el decurs de la Jornada s'ha fet entrega de la beca que concedeix la Fundació Poblet per a treballs de recerca sobre la relació del monestir de Poblet amb el medi natural. El treball

al qual s'ha adjudicat la beca ha estat "Hidraulisme històric del monestir de Poblet i el seu hinterland immediat", realitzat per Jordi Juan Villanueva.

Dia 21, diumenge: Concentració de cotxes SEAT 600 a la plaça del monestir.

Dia 25, dijous: A la tarda, conferència de Mn. Joan Torra dins del cicle que imparteix sobre sant Ambròs de Milà.

Dia 27, dissabte: Recés d'Advent de la Germandat de Poblet. Després de la missa conventual, el P. Francesc Martínez-Sòria ha fet una conferència que ha tractat sobre el tema: "Crisi per Nadal. Nadal en crisi? I el teu Nadal?" Després de la pregària del migdia a la sala capitular, els germans han dinat junt amb la comunitat al refector. A la tarda hi ha hagut una "lectio divina" dirigida pel P. Abat i la presentació dels "Comentaris a les antífonas de la O".

Desembre

Dia 4, dissabte: F. Marc Vallès ha anat a la Selva del Camp per participar en una reunió del Consell Pastoral de l'Arquebisbat de Tarragona.

A la tarda, ha arribat un grup de set monges del monestir cistercenc de Boulaur per passar uns dies de vacances a la casa de Castellfollit.

Dia 5, diumenge: Ha començat un recés de joves per a l'Advent, organitzat pel Secretariat Interdiocesà de Pastoral de Joventut de Catalunya i Balears. Aquest recés ha de durar fins al proper dia 7.

Dia 8, dimecres: F. Edwin Oblitas ha renovat la professió temporal per un any a la sala capitular, després de Laudes. L'abadessa i les monges de Boulaur que són a Castellfollit han dinat amb la comunitat al refector i han assistit a la recreació amb els monjos.

Dia 10, divendres: A la tarda, un grup d'estudiants i professors de la universitat finesa de Haaga-Helia ha visitat el monestir per informar-se sobre l'estratègia i plantejament de l'ús turístic del monestir.

Dia 12, diumenge: El P. Abat, acompanyat del P. Josep M. Recasens i del novici David Renart, ha anat a Solsona per assistir a l'ordenació del nou bisbe Mons. Xavier Novell.

Dia 14, dimarts: Han marxat les monges de Boulaur, que eren de vacances a Castellfollit.

Dia 15, dimecres: S'ha tret la bastida que s'havia muntat per a la restauració del retaule de l'església.

Dia 16, dijous: A la tarda, conferència de Mn. Joan Torra dins del cicle que imparteix sobre sant Ambròs de Milà.

Dia 18, dissabte: Al Palau de l'Abat s'ha signat el conveni de col·laboració entre el monestir, la Diputació de Tarragona i la Universitat Rovira i Virgili per la publicació d'una nova edició de la *Història de Poblet* del P. Agustí Altisent. Després s'ha fet la presentació del llibre *Les fonts del Paratge Natural de Poblet*, de José Luis de la Peña. En finalitzar, per commemorar els 600 anys de la mort del rei Martí l'Humà, s'ha fet una ofrena floral a la seva tomba i una ballada de sardanes a càrrec de la colla sardanista "Dansaires del Penedès" amb la cobla la "Principal de Tarragona". Després d'aquesta commemoració, el president del Consell Comarcal, en presència del P. Abat i del President de la Diputació de Tarragona

ha inaugurat l'espai destinat a l'exposició d'artesanía de la Conca dins l'oficina comarcal de turisme. A la tarda, el P. Abat ha anat a Lleida per predicar el pregó de Nadal.

Dia 19, diumenge: Membres de l'Agrupament Escolta i Guia Xaloc de Tarragona han portat al monestir de Poblet la llum de la pau de Betlem.

Dia 28, dimarts: El P. Josep M. Recasens i F. Josep Antoni Peramos han anat a Vic per assistir a les XLIX Jornades de Biblistes de l'Associació Bíblica de Catalunya, que han tractat sobre el tema: "L'Esperit Sant en l'Antic Testament i en la tradició jueva".

ANY 2011

Gener

Dia 10, dilluns: El P. Prior ha anat a Roma per assistir com a secretari al Consell de l'Abat General.

Dia 20, dijous: A la tarda, conferència de Mn. Joan Torra dins del cicle que imparteix sobre sant Ambrós de Milà.

Dia 26, dimecres: A la sala capitular, després de Laudes, F. Antoni Carles López Rubio i F. Ricard Salelles han renovat la professió per un any.

Dia 27, dijous: A la tarda, el P. Prior ha estat en un programa de Ràdio Montblanc sobre el turisme a la Conca.

Febrer

Dia 2, dimecres: Mons. Jesús Murgui, bisbe de Mallorca, ha dinat amb la comunitat al refectori i ha assistit a la recreació.

Dia 11, divendres: El P. Prior ha anat a Roma per treballar una temporada en la seva tesi doctoral.

Dia 12, dissabte: A la tarda, el P. Abat acompanyat del P. Jesús M. Oliver, del P. Francesc Martínez-Sòria i de F. Josep M. Cabañes ha anat a l'Espluga de Francolí per assistir a l'enterrament de Joan Fonoll, veí de Poblet, que ha mort aquesta nit passada.

Dia 13, diumenge: A la tarda, els novicis F. David Renart, F. Bernat Folcrà i F. Borja Peyra han anat al monestir de Montserrat per assistir a un curset que imparteix el P. Pius Tragan sobre la influència de l'evangeli de sant Joan en la Regla de sant Benet.

Dia 15, dimarts: El P. Benet Farré ha anat al Vilosell per a l'enterrament de la seva germana Maria Rosa.

Dia 16, dimecres: F. Josep Antoni Peramos ha anat a Suïssa on es trobarà amb el P. Prior per parlar amb els orgueners de la casa Metzler Orgelbau sobre la construcció del nou orgue de l'església de Poblet.

Dia 17, dijous: Al matí, el P. Rafel Barruè ha anat a Tarragona per assistir a la reunió del Con-

sell del Presbiteri de l'Arquebisbat. A la tarda, conferència de Mn. Joan Torra dins del cicle que imparteix sobre sant Ambròs de Milà.

Dia 28, dilluns: El P. Abat i el Rector de la Universitat de Lleida, Joan Viñas i Salas, han signat avui un conveni marc de col·laboració entre la Universitat i el monestir de Poblet.

Març

Dia 1, dimarts: El P. Abat ha anat a la tarda a Barcelona per assistir a una reunió de la Junta de la Fundació Poblet.

Dia 2, dimecres: A la tarda, el P. Abat ha anat a Barcelona a la seu de la Diputació per a la presentació del llibre *Ordre públic i violència a Catalunya 1936-1937*, on es publiquen diversos documents guardats a l'Arxiu del President Tarradellas.

Dia 9, dimecres: Un grup de 35 persones, format per metges i infermers de tot Catalunya, acompanyats per la superiora provincial de les Germanes Hospitalàries del Sagrat Cor de Jesús, fundades per sant Benet Menni, ha visitat el monestir i ha celebrat l'eucaristia a la capella del Santíssim.

Dia 10, dijous: A la tarda, conferència de Mn. Joan Torra dins del cicle que imparteix sobre sant Ambròs de Milà.

Dia 15, dimarts: El P. Prior ha tornat de Roma avui a la nit.

Dia 19, dissabte: Ha tingut lloc a Poblet la III Trobada de nens i nenes que ja han fet la primera comunió i que es preparen per a la confirmació. Ha estat organitzada per Mn. Xavier Roig i hi han assistit 32 nens, que han visitat el monestir, han fet jocs educatius i a les 4 de la tarda, després de dinar a la plaça, han celebrat l'eucaristia a la capella de santa Caterina.

Dia 21, dilluns: El P. Prior ha anat a Tarragona per a predicar un recés per als mossens de l'Arquebisbat.

Dia 25, divendres: 50 nois i noies de 15 anys, alumnes de 3r d'ESO del Col·legi Diocesà Sant Pau Apòstol de Tarragona han tingut un dia de convivència a Poblet, dirigit per Mn. Simó Gras, delegat de Pastoral Vocacional. Al matí, a la plaça del monestir i per grups, han reflexionat sobre la llibertat. A la tarda, després de dinar, han visitat el monestir i finalment han tingut una estona de reflexió i pregària a la capella del Santíssim.

Dia 26, dissabte: Reunió a Poblet de la Junta de la Germandat.

Dia 27, diumenge: A la tarda, ha arribat a Poblet el germà Christian Almada, monjo benedictí de l'Argentina, que la propera setmana dirigirà els exercicis espirituals de la comunitat.

Abril

Dia 2, dissabte: A la tarda, el P. Abat i un grup de monjos han anat a l'Espluga de Francolí per assistir a les exèquies de Ramon Martí, que durant molts anys ha forjat els ferros artístics del monestir de Poblet.

Dia 3, diumenge: A la tarda, s'ha fet la gravació d'un programa sobre espais religiosos catalans del canal de televisió de la Conferència Episcopal Italiana.

Dia 5, dimarts: Marie Costa, responsable cultural de l'Ajuntament de Perpinyà, ha entrevistat el Prior per a la revista *Cap Catalogne*.

Dia 6, dimecres: S'han endut les estàtues de santa Tecla i de sant Joan Baptista de les capelles de l'absis de l'església de Poblet per a una exposició de l'autor, Pere Jou, a Sitges.

La consultoria "Blau Advisors" ha realitzat una anàlisi ambiental del monestir i de l'hostatgeria, consistent a controlar tota una sèrie de paràmetres, que van des de l'aigua de reg fins als extintors contra incendis. Al migdia el P. Abat ha signat un conveni de col·laboració entre l'Arxiu del President Tarradellas i la Universitat Autònoma de Barcelona.

Dia 7, dijous: El P. Prior ha anat a Barcelona on ha estat rebut per Germà Gordó, Secretari del Govern de la Generalitat de Catalunya, per tractar de les relacions entre la Generalitat i el monestir. Després el P. Prior s'ha entrevistat amb els arquitectes de la futura remodelació de l'aparcament. I a la tarda s'ha reunit amb l'advocat Francesc Torrella i Antoni Garrell, president de la Junta de la Germandat de Poblet, per tractar de la futura Fundació "Populus alba".

Dia 8, divendres: El P. Prior ha assistit a l'hostatgeria de Poblet al dinar de comiat per jubilació de Joan Llagostera, director del Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet.

Dia 14, dijous: El P. Prior ha anat a la Diputació de Lleida, on ha estat rebut pel President, per tal d'establir una col·laboració en temes turístics i culturals. A la tarda, conferència de Mn. Joan Torra dins del cicle que imparteix sobre sant Ambrós de Milà.

Dia 17, diumenge: S'ha inaugurat a l'hostatgeria externa una exposició de fotografies de Xavier Mariner que té per títol: "Entorn i natura". Durarà fins al 15 de juny.

Dia 18, dilluns: El P. Abat i el P. Rafel Barruè han anat a la catedral de Tarragona per assistir a la missa crismal. Han vingut a Poblet la M. Maria del Mar Martínez, abadessa de las Huelgas de Valladolid i presidenta de la Congregació de Castella, la M. Eugenia Pablo, abadessa de Talavera de la Reina i la M. Núria Illas, priora de Valldonzella. Han vingut per visitar l'hostatgeria externa i preparar un curset de la Congregació de Castella que s'hi celebrarà el proper estiu. Després han dinat amb la comunitat i han assistit a la recreació.

Dia 22, divendres sant: El P. Rafel Barruè ha fet una conferència al palau de l'abat amb el títol "La mort i l'amor: qui és Crist per a tu avui?"

Dia 23, dissabte sant: F. Lluís Solà ha fet una conferència al palau de l'abat amb el títol "Del desert de la Quaresma al jardí de la Pasqua".

Dia 26, dimarts: Al matí, visita al monestir d'un grup internacional del moviment "Comunió i Alliberament". A la tarda, el P. Rafel Barruè i F. David Renart han anat al monestir de Sixena, a l'Aragó, pels exercicis espirituals previs a la professió temporal d'aquest darrer.

Dia 28, dijous: El P. Abat i F. Salvador Batet han anat a Pamplona per la missa exequial de Joan Vilà, pare de F. Octavi, que va morir ahir a Pamplona.

Xavier Guanter

LES III JORNADES SOBRE LES MUNTANYES DE PRADES I EL BOSC DE POBLET

El Paratge Natural de Poblet, el monestir de Poblet, el Centre d'Història Natural i el Centre d'Estudis de la Conca de Barberà van organitzar els dies 5, 6 i 7 de novembre les terceres jornades del bosc de Poblet i les muntanyes de Prades. Aquestes es varen realitzar al Palau de l'Abat del Monestir de Poblet.

Les jornades són el punt de trobada per a totes les persones que, per mitjà de la seva activitat, estudis, recerca, etc. contribueixen a donar a conèixer i a preservar la riquesa natural i social del bosc de Poblet i les muntanyes de Prades. Així, es posa en valor tot allò que aquest patrimoni tan proper ha representat històricament, així com la seva realitat d'avui dia i la seva projecció de futur. Es varen presentar els resultats dels treballs realitzats per trenta-nou investigadors.

Entre les ponències que s'hi van realitzar cal destacar la del pare Lluç Torcal, prior del Monestir, sobre el procés de conversió ecològica que està realitzant el Monestir, la del doctor Martí Boada, titulada "*Dendrocultura, boscos i arbres remarcables. Ecologia x cultura*" i la del Sr. Josep M. Mallarach sobre la integració dels valors culturals i espirituals en la planificació i gestió dels espais naturals protegits. Tot i destacar-ne aquestes, la qualitat de totes les xerrades va ser molt alta i amb una aproximació multidisciplinària de gran valor afegit.

També cal remarcar la taula rodona, en la qual tots els assistents varen poder participar en el debat sobre el tema central "*Les polítiques de conservació del territori i la gestió del medi*" i en què, entre d'altres conclusions,

Un moment de les ponències

es va reclamar la necessitat que es declari el parc natural de les muntanyes de Prades tot respectant la singularitat del bosc de Poblet.

Es va gaudir de tres exposicions: una sobre destrals d'arreu del món de totes les èpoques, una altra sobre l'impacte del canvi climàtic en la diversitat biològica i una altra sobre les polítiques i accions que aplica la Generalitat per al manteniment i millora del patrimoni natural.

Diumenge es va realitzar una sortida de camp als voltants de la casa forestal del Titllar on els assistents van poder gaudir de les explicacions del Dr. Martí Boada, del Dr. Rafael Poyatos, el qual està desenvolupant una investigació de primera línia a l'obaga de la Moleta, i del propi equip gestor de l'espai natural.

En resum, tothom va valorar molt positivament les jornades, tant pel públic que hi va participar com per la qualitat dels treballs presentats, els quals seran publicats al web del Paratge Natural de Poblet.

Xavi Buqueras
Tècnic del Paratge Natural de Poblet

DECÉS DE JOAN VILÀ TINTORÉ

El 27 d'abril proppassat, durant l'octava de Pasqua, moria Joan Vilà Tintoré. Havia nascut a Tarragona l'abril de 1921. Dedicat inicialment al negoci familiar de licors, desenvolupà la major part de la seva tasca laboral a Caixa Tarragona de la qual esdevingué sotsdirector general. Vinculat a Poblet des dels anys cinquanta, de la mà del Dr. Pere Batlle i Huguet, va ser tresorer de la Germandat i del Patronat de Poblet, col·laborant amb els abats Edmon M. Garreta, Maur Esteve i Josep Alegre i amb el prior-administrador P. Robert Saladrigues. La seva llarga relació amb Poblet es pot resumir en la frase amb la qual l'aleshores President de la Generalitat Jordi Pujol li agrai els seus serveis en deixar la Tresoreria del Patronat: *Vostè senyor Vilà això s'ho estima. Que reposi en la pau de Crist aquell qui tant estimà Poblet i la seva comunitat.*

Joan Vilà amb l'ex-president, Sr. Jordi Pujol

Vostè senyor Vilà això s'ho estima. Que reposi en la pau de Crist aquell qui tant estimà Poblet i la seva comunitat.

EXPOSICIONS A L'HOSTATGERIA

Del 17 de maig al 15 de juny va tenir lloc a l'hostatgeria de Poblet una exposició de fotografies de l'artista de Vila-real, Xavier Mariner. Sota el títol *Entorn i Natura* vam poder contemplar 27 obres. Llum i ombra, aurora i crepuscle composaven un joc de colors on la bellesa de la natura pura tocava l'interior de la persona. Troncs i fulles, aigua i vent ens aproximaven a fruitar de l'art que

l'artista castellonenc ha copsat a través de la seva càmera fotogràfica i ha estat imprès sobre paper de cotó. La bellesa de la creació ens ha aprofitat al seu Creador.

Des del 18 de juny s'exposarà a la mateixa hostatgeria de Poblet la mostra de pintures *Retalls de Retaule*, de l'artista pintor P. Rafel Barruè, monjo de la nostra comunitat.

Francesc Tulla

Inauguració de l'exposició Entorn i Natura

LES FONTS DEL PARATGE NATURAL DE POBLET I UN HOMENATGE A MARTÍ I L'HUMÀ

El llibre

Un exhaustiu i complet estudi sobre les fonts del Paratge Natural d'Interès Nacional (PNIN) de Poblet inventaria els brolladors coneguts, treu a la llum els que havien quedat oblidats o malmesos i, fins i tot, aporta dades sobre fonts desconegudes que mai fins ara s'havien referenciat geogràficament. El llibre *Les fonts del Paratge Natural de Poblet* és obra del vimbodinenc José Luis de la Peña, farmacèutic, investigador i geòleg, i ha estat editat per la Diputació de Tarragona dins la col·lecció Guies Temàtiques de la Medusa/Natura.

L'obra, amb el suport tècnic del Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet, aporta dades i fotografies d'un total de cent trenta fonts localitzades, la majoria situades al terme municipal de Vimbodí i, la resta, al terme de l'Espluga de Francolí. Inclou aspectes geològics amb d'altres de botànics, històrics i, fins i tot poètics.

El llibre es va presentar el dia 18 de desembre del 2010 al Palau de l'Abat del monestir cistercenc de la Conca de Barberà, en un acte amb la participació del president de la Diputació de Tarragona, Josep Poblet; de l'abat del monestir, Josep Alegre; de l'alcalde de Vimbodí, Lluís Grau; del director del PNIN de Poblet, Joan Llagostera; i de l'autor de l'estudi. A l'acte hi foren presents també el rector de la URV, Francesc Xavier Grau, el vicerector de la URV, Antoni González Senmartí, el vicepresident de la Diputació, Quim Nin, el president del Consell Comarcal de la Conca, David Rovira, alcaldes de la comarca, així com membres de

la Reial Acadèmia de Farmàcia, companys de l'autor de l'obra, José Luis de la Peña i una gran quantitat de públic procedent de Vimbodí i l'Espluga de Francolí, que omplia de gom a gom la sala d'actes del Palau de l'Abat.

Presentació del llibre

Josep Poblet va assenyalar que el llibre *ens acosta a un dels llocs més emblemàtics del nostre territori, per tal de difondre els seus valors vinculats a un recurs tan escàs i preuat com l'aigua*. El president de la Diputació va afegir que es tracta d'una obra magnífica que serà d'utilitat a geòlegs, geògrafs, escriptors, científics, amants de la naturalesa i excursionistes. *Les fitxes que s'hi inclouen són, en aquest sentit, d'una clara intenció didàctica per a tots aquells que les consultin*. Josep Poblet va destacar, així mateix, el valor social i patrimonial de la publicació: *l'obra ha de servir, sobretot, per a fomentar el civisme, la cultura de la naturalesa, el respecte per la tradició i per aquelles persones que van construir les fonts i per les qui les han restaurat i conservat*.

Homenatge a Martí I l'Humà

Posteriorment a la presentació del llibre, es va fer una ofrena floral a la tomba del rei Martí I l'Humà, per commemorar els 600 anys de la seva mort. El president de la Diputació va assenyalar que era un acte d'homenatge a la persona, a allò que representà d'humanista i al caràcter d'un poble: Catalunya. En el decurs de la commemoració es va celebrar una ballada de sardanes a càrrec de la colla sardanista *Dansaires del Penedès*, la colla sardanista més antiga de Catalunya i que l'any proper celebra el seu seixanta-cinquè aniversari i la cobla la *Principal de Tarragona*.

En l'ofrena floral realitzada per la Diputació de Tarragona al peu de la tomba ubi-

cada al creuer de l'església hi participaren el president de la institució intercomarcal, Josep Poblet; el rector de la URV, Francesc Xavier Grau i l'abat de Poblet, dom Josep Alegre, així com una representació de la colla sardanista del Penedès. Previ a l'ofrena, el president adjunt de la Colla, Ramon Soriano, realitzà una petita però emotiva dissertació sobre la figura del rei Martí l'Humà, també conegut com Martí l'Eclesiàstic.

Francesc Tulla

Acte d'homenatge a Martí l'Humà

LA REEDICIÓ DE LA HISTÒRIA DE POBLET DEL P. AGUSTÍ ALTISENT

La Diputació de Tarragona finança amb 60.000 euros una nova edició, revisada i ampliada, del llibre *Història de Poblet*, escrit pel monjo, historiador i escriptor Agustí Altisent (†2004). Aquesta obra, editada per primera vegada el 1974 i actualment exhaurida, es considera la millor que s'ha escrit sobre el monestir, tant pel seu valor històric com literari. L'acord que permetrà reeditar el llibre fou signat el dissabte 18 de desembre de 2010 al Palau de l'Abat del monestir de Poblet, en un acte al qual assistiren el president de la Diputació, l'lm. Sr. Josep Poblet, l'abat del monestir, Rvdm. P. Josep Alegre, i el rector

Moment de la signatura de l'acord

de la Universitat Rovira i Virgili (URV), Excm. Sr. Dr. Francesc Xavier Grau. La institució universitària participa en el projecte mitjançant la preparació dels textos —a càrrec de la professora Maria Bonet, a partir de les notes i comentaris que deixà pendents el Pare Agustí Altisent—, la revisió lingüística, la maquetació i l'edició, treballs per un import de 7.115,50 euros que aniran a càrrec de la URV. Del llibre, se n'imprimiran 2.000 exemplars.

Durant l'acte es va recordar la figura del P. Altisent (1923-2004) i es va destacar la seva obra. El Sr. Josep Poblet va ressaltar la col·laboració continuada de la institució intercomarcal amb el monestir en la difusió de la cultura i del territori, així com la implicació de la URV en aquest projecte. Per la seva part, el Dr. Francesc Xavier Grau va mostrar-se satisfet de poder participar en aquesta magna obra del P. Altisent, que durant dotze anys va ser professor de la URV.

També se'n farà una edició en castellà, la traducció de la qual ha estat portada a terme pel Dr. Salvador de Brocà i Tella, professor emèrit de la URV.

Ressenya biogràfica del P. Agustí Altisent

Lluís Altisent i Altisent va néixer a Santa Coloma de Queralt (Conca de Barberà), el 1923, i va morir al monestir de Poblet el 20 d'abril del 2004. Va ingressar al cenobi cistercenc el 1946, on li fou imposat el nom d'Agustí. Cursats els estudis de Filosofia i Teologia, va ser ordenat prevere el 1952. Es va llicenciar en Teologia a la Universitat de Friburg, a Suïssa, el 1953. El 1965 es va llicenciar en Filosofia i Lletres (secció d'Història) per la Universitat de Barcelona, i va obtenir el grau de doctor el 1974. De 1977 a 1988 va ser professor universitari. L'any 2003, la URV el va homenatjar amb un volum miscel·lani i li va concedir la Medalla d'Or. El 1997 va rebre la Creu de Sant Jordi, un guardó que s'afegia als nombrosos reconeixements obtinguts per la seva extensa obra històrica i literària.

fra David Renart

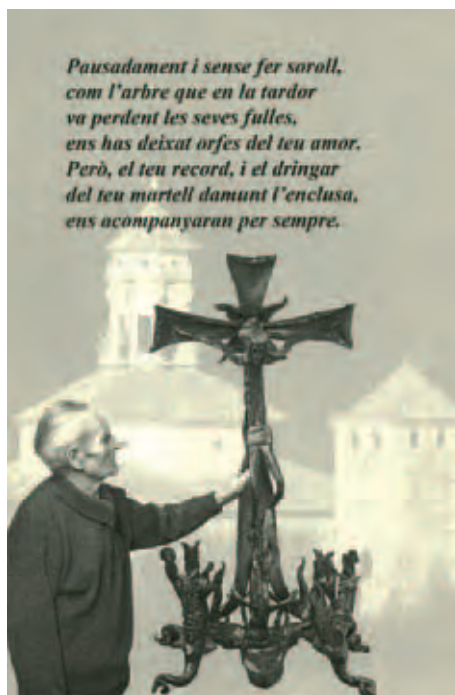
UN NOU JUNIOR

La Comunitat de Poblet dona gràcies a Déu, ja que el dia 1 de maig d'enguany, fra David Renart i Montón, de Sueca (València), va fer la seva professió temporal de lligar-se a la comunitat, viure com a monjo i ser obedient per un any, segons la Regla de sant Benet, i en presència del pare abat Dom Josep Alegre i Vilas i de tota la comunitat de monjos de Poblet. El van acompanyar a l'acte, a més, la seva mare i el seu germà gran, i els hostes del monestir. Havia vestit l'hàbit de novici com a ritu d'iniciació a la vida monàstica, en la solemnitat de Tots Sants, l'1 de novembre del 2009, en un acte molt sobri d'acord amb el ritual cistercenc, a la mateixa Sala Capitular i després de l'ofici de Laudes.

NECROLÒGICA D'UN FORJADOR

L'1 d'abril d'enguany, un home bo, senzill i tranquil, deixà aquest món per anar a la casa de Déu-Pare, als 94 anys d'edat: en Ramon Martí i Martí, de cal "Biel", de la veïna vila de l'Espluga de Francolí. S'havia format a les Escoles Professionals dels pares Salesians de Barcelona quan tenien l'especialitat de la "forja". Quan en retornà, i a invitació del monjo també espluguí pare Bernat Morgades, va iniciar els seus treballs de forja al monestir de Poblet, on va fer santcrists, canelobres, reixes, baranes, llànties entre d'altres obres. De tot el que va fer, la porta-reixa del claustre del locutori guanya de molt a les altres obres pels milers de cops de martell que hi va haver de donar i les moltes setmanes que va esmerçar a fer-la. I si algú li recriminava la seva afecció per Poblet, li responia: *un plat de sopes sempre te'l donaran*. D'aquests anys tothom recorda, i conserva, les seves nades tan personals i ben documentades.

Un altre espluguí, Antoni Carreras i Casanovas, va dedicar una monografia a *El ferro forjat del monestir de Poblet*, editat pel propi Monestir, on s'hi descriu la breu història de la nissaga de forjadors de cal "Biel", amb l'avi Enric, en Ramon i la influència salesiana, el fill Valentí i el nét Enric, una nova generació de forjadors. Al llarg de les seves 189 pàgines de

*Pausadament i sense fer soroll,
com l'arbre que en la tardor
va perdent les seves fulles,
ens has deixat orfes del teu amor.
Però, el teu record, i el dringar
del teu martell damunt l'enclusa,
ens acompanyaran per sempre.*

text i fotografies s'hi descriuen les moltes peces fetes per a Poblet i d'altres encàrrecs. L'Ajuntament concedí a Ramon Martí, en complir els 90 anys, la primera medalla de la vila i amb motiu del seu decés va decretar un dia de dol. En el seu enterrament, preparat com ho va ser el del seu pare (l'avi Enric), el cos del difunt per a la vetlla va ser exposat al taller de forja i serralleria, envoltat dels estris de la feina. En el moment del trasllat a l'església parroquial per als funerals, algú va anar repicant amb el martell sobre l'enclusa com a comiat.

En el recordatori hi consten els seus "amors": a Maria Auxiliadora, per la seva formació salesiana; la silueta del monestir de Poblet, on va desenvolupar la major part de la seva activitat; i la façana del taller i residència, pel seu amor a la família i a la feina. També hi consta una frase que diu: *Pausadament i sense fer soroll, com l'arbre que en la tardor va perdent les seves fulles, ens has deixat orfes del teu amor. Però, el teu record, i el dringar del teu*

Arxiu família Martí Camudas

Ramon Martí i Martí

martell damunt l'enclusa, ens acompanyaran per sempre. La seva presència continua entre nosaltres, envoltats com estem per tota la seva llarga i activa producció artística. Que Déu el tingui a la glòria!

Arxiu família Martí Camudas

En "Biel", el seu fill Valentí i el seu nét Marc

CONFERÈNCIA A LA COMUNITAT SOBRE L'EXTINCIÓ D'INCENDIS

El foc

El foc va ser un element preuat en els inicis de la nostra civilització i necessari de sempre per a l'home. A la vegada ha estat símbol de purificació i transformació. Quan el foc es descontrola, però, pot convertir-se en un incendi d'importants efectes destructius, com el que va patir el Monestir el 19 de novembre de l'any 1575.

Químicament parlant, el foc és una reacció d'oxidació-reducció que necessita per produir-se de tres elements: combustible, aire i una energia inicial per iniciar la reacció. És el que es coneix com a triangle del foc. Aquesta reacció allibera energia en forma de llum i calor, i també residus com gasos i cendres en forma de fum.

El combustible és tota aquella substància capaç de cremar, com ho poden ser en estat sòlid el paper, els teixits i la fusta o bé líquids i gasos com ho són la benzina i el butà o el gas natural. Val a dir que en els sòlids i en els líquids, el que crema són els gasos emesos per aquests sota certes condicions de temperatura. Això, és fàcilment observable quan mirem la flama d'una espelma on s'observa que la flama apareix al voltant de la metxa i la cera es consumeix a poc a poc, sense estar en contacte directe amb la flama.

L'aire és necessari perquè aporta l'oxigen necessari per a la reacció. Aquest és present a l'aire en una proporció del 21 %.

L'energia inicial és la que es necessita en presència d'un combustible i oxigen, en la proporció adequada, perquè s'iniciï la reacció, és a dir, el foc. Normalment s'obté

aportant calor a partir d'encendre un llumí, una espurna, un escalfament, etc.

Si falta un d'aquests elements, la reacció i per tant el foc, no es podrà produir.

Després d'aquesta breu pinzellada sobre la part teòrica del foc, esmentem a continuació unes nocions simples del que podem fer, en cas de declarar-se un incendi, per reduir els efectes destructius del foc.

En cas d'incendi

El risc principal d'un incendi per a les persones prové del fum, vapors i partícules que es generen i que en l'interior de les edificacions s'acumula fins a fer impossible poder respirar. A tot això cal afegir-hi el fet que algun dels seus components és tòxic. En segon lloc l'efecte més nociu el trobem en la radiació i el consegüent augment de la temperatura que pot arribar a produir cremades greus. Per tot plegat, en cas d'incendi del monestir cal seguir unes simples indicacions:

a) El primer que s'ha de fer en cas de declarar-se un incendi és avisar els bombers mitjançant el telèfon gratuït 112.

b) Si l'incendi es declara a l'interior d'una estança el foc es desenvoluparà mentre tingui combustible i aire; per tant, caldrà tancar les portes per tal d'impedir-ne la propagació a altres dependències i que el fum s'escampi. Amb aquesta acció també limitarem l'aportació d'aire i per tant d'oxigen, i aconseguirem que l'incendi no es desenvolupi tan ràpidament.

c) Si l'incendi ens sorprèn mentre som en un altra estança diferent al lloc on hi ha el foc, el millor és sortir a l'exterior. Si en voler sortir veiem que la sortida és plena de fum i no podem fer-ho, és millor quedar-se a l'interior i tancar les portes perquè no ens arribi el fum i el foc. Cal tenir en compte que el fum, pel fet d'estar calent, sempre ascendeix i ocupa les parts altes. Arran del terra l'aire és més fred i net.

d) Si el foc és de petites dimensions podem intentar apagar-lo amb un agent extintor, salvaguardant sempre la nostra integritat física. Aquest s'ha de dirigir sempre a l'objecte que crema, no a les flames.

e) Caldrà finalment que algun monjo esperi a l'entrada del monestir l'arribada dels bombers i així poder-los guiar fins al lloc del foc.

Amb aquestes indicacions, disminuïrem l'abast de l'incendi i la possibilitat de patir danys personals.

Prevençió

Per tal de reduir les possibilitats de declaració d'un incendi també podem tenir en compte les següents accions simples que busquen una prevenció participada.

a) Tenir cura del lloc on es col·loquen les espelmes i l'encens. Han de ser llocs en els quals, si les espelmes cauen per accident, no es trobin amb elements combustibles on es pugui iniciar un incendi.

b) Si hi ha estufes, aquestes no han d'estar encarades a elements combustibles com teixits, mobles, etc.

c) Els endolls no han d'estar sobrecarregats per la utilització de massa aparells.

d) La cuina és el lloc on pot ser més probable que s'hi declari un incendi. El foc sol començar en encendre's una paella amb oli calent i propagar-se a la campana extractora de fums situada a sobre. Cal realitzar periòdicament la neteja de l'interior de les campanes extractores de fum on s'hi solen acumular greixos que s'inflamen amb facilitat en apropar-hi les flames. Si se'ns encén la paella, cal tapar-la amb una tapadora o amb un drap humit. Mai no s'hi ha de llençar aigua.

e) És un bon costum tancar la clau de pas del gas que s'utilitza per les calderes i per la cuina, a la nit i si no s'han d'utilitzar.

f) Especial atenció s'ha de tenir en arxius i biblioteca, per la gran quantitat de material combustible existent i la vàlua del que hi és dipositat. En aquests espais les instal·lacions i aparells elèctrics que pugui haver-hi han d'estar en correcte estat.

Amb aquestes accions, reduïrem molt les possibilitats que es pugui iniciar un incendi al Monestir de Santa Maria de Poblet i ajudarem que els seus monjos puguin, per molts anys, continuar-hi amb tranquil·litat la seva vida espiritual.

Carmel Expósito

Sotsinspector del Cos de Bombers de la Generalitat de Catalunya.

PER SOMRIURE

per FER

INVITACIÓ A LA LECTURA

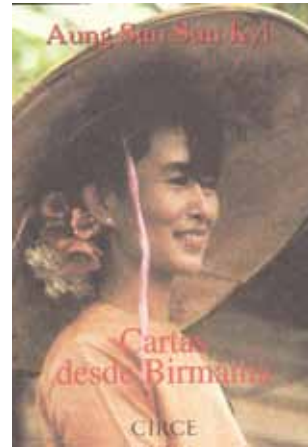
Títol: CARTAS DESDE BIRMANIA

Autora: Aung San Suu Kyi

Editorial: La Galera [versió castellana a Emece Editores]

Aung San Suu Kyi és Premi Nobel de la Pau de l'any 1991.

Aung San Suu Kyi, veu de l'oposició birmana, ha estat durant molts anys presonera del govern militar que controla Birmània i des del seu confinament, que és la seva pròpia casa, ens ofereix una obra amena i deliciosa, on descobrirem com és la vida quotidiana en aquest país tropical. Tanmateix, primer hem de conèixer l'autora per comprendre el sentit d'humanitat i justícia que ella ha plasmat en el seu llibre.

Aung San Suu Kyi neix a Rangun el 19 de juny de 1945 i és la filla d'Aung San, el qual participà en les negociacions amb Gran Bretanya per posar fi al colonialisme. Tot i que fou un dels pares de la independència birmana, malauradament va ser assassinat el 19 de juliol de 1947 per nacionalistes radicals. Mesos més tard, el gener de 1948, el país va obtenir la independència amb el nom d'Unió de Birmània. Aquest lamentable fet determinà el futur de la seva filla.

Educada al Regne Unit, Aung San Suu Kyi estudià a la Universitat d'Òxford i es llicencià en Filosofia i Ciències Polítiques; en 1972 va contraure matrimoni amb el professor Michael Vaillancont Aris, especialista de la cultura de Bhutan. Al 1988 establerts a Òxford i amb dos fills, va rebre una notícia que capgirà la seva vida. La seva mare a Rangun estava greument malalta.

En arribar, Aung San Suu Kyi va trobar un país ofegat per l'opressió exercida pel govern militar, que ja denominava el país amb el nom de Myanmar. Aung San Suu Kyi es va convertir en la veu dels oprimits i en la cara de les dramàtiques revoltes birmanes. Va fundar el partit Lliga Nacional per la Democràcia (NLD). Detinguda i arrestada va ser alliberada en 1995; va tornar a ser detinguda el 2000 i per tercer cop el 2003. Li van oferir l'exili, però ella va optar per sacrificar la seva llibertat i família en bé de la comunitat. El seu diàleg intermitent amb el cap de la Junta en el poder, el general Than Shwe, no va aconseguir moderar l'atac criminal que amb foc i sang va reprimir la "revolta del safrà" el 2007.

El 13 de novembre del 2010, després d'unes eleccions legislatives a les quals Aung San Suu Kyi va demanar el boicot, la Dama, com és coneguda a Myanmar, als 65 anys va quedar lliure, encara que en condicions incertes. El partit Lliga Nacional per la Democràcia ja no existeix; van preferir dissoldre'l abans de participar en la farsa electoral orquestrada pels militars.

Cartes des de Birmània és un llibre captivador, compost per 52 meravelloses narracions escrites entre novembre de 1995 i desembre de 1996, i com ens escriu Fergal Keane en el pròleg de l'obra *aquest llibre convida a ser assaborit i estimat. Està extremadament ben escrit, però, per damunt d'això, ens ofereix l'oportunitat de conèixer un dels líders més notables dels nostres dies. Llegiu-lo, i gaudiu del coratge, la força i la humanitat que l'anima*. Realment és un goig submergir-se en les pàgines escrites per la valenta Aung San Suu Kyi. (Lina Zulueta)

Títol: LA COCINA SAGRADA

Autora: Débora Chomski

Editorial: Alba Editorial (2009)

Débora Chomski (Buenos Aires, 1964) és professora en el Màster de Comunicació i Gastronomia de la Universitat de Vic i membre de l'Observatori de l'Alimentació de la Universitat de Barcelona. Aquest llibre, *La cocina sagrada*, un assaig divulgatiu molt interessant, és fruit de la seva experiència de conèixer en diferents cultures.

La cocina sagrada ens apropa a les cultures gastronòmiques i culinàries de cinc religions: hinduisme, judaisme, cristianisme, islamisme i budisme. Amb objectivitat i equilibri ha plasmat les singularitats de cada creença i també els eixos que ens uneixen, com per exemple les pautes del dejuni o les pregàries abans de cada àpat. Totes cinc tenen en la base de la dieta els vegetals (fruites, verdures, fruits secs i llegums) i els cereals (blat, arròs i blat de moro); aquests aliments contribueixen a mantenir una alimentació equilibrada, variada i sostenible des del punt de vista ecològic.

Des de la religió hindú, la medicina aiurvèdica ofereix pautes gastronòmiques com ara no mesclar proteïnes de carn i peix o tampoc carn amb llet. La cultura islàmica comparteix amb la jueva la prohibició de consumir carn de porc. Pels musulmans els aliments més apreciats són els dàtils i el be. Segons la seva tradició Mahoma menjava aquests aliments a la fi del dejuni i simbolitzen la dolçor de la vida. Tant musulmans com hinduistes i budistes comparteixen la restricció de beure alcohol i el gust pels lactis i derivats, com el *kéfir* i el iogurt. En canvi els budistes són més estrictes, ja que són vegetarians i no consumeixen cap aliment que impliqui patiment, ni tan sols llet, perquè procedeix de la vaca i aquest animal és sagrat per a ells.

La religió jueva prohibeix aliments com el porc senglar i els ous de peix, com el caviar, perquè els consideren l'origen de la vida; mentre que els ous de gallina simbolitzen el cercle de la vida i s'utilitzen en dies molt assenyalats, com celebracions de noces o de majoria d'edat. La religió cristiana, en general, no prohibeix cap aliment, però sí que en considera condemnable l'excés: la gola.

Totes les religions tenen un origen i una sèrie de festivitats que, en la seva celebració, uneixen la comunitat; per tant l'autora ha dedicat a cada creença la part d'història, de festes i de lleis dietètiques que les defineixen, i acaba totes les narracions amb un apartat dedicat a les receptes culinàries que cada religió permet.

La cocina sagrada és un llibre didàctic i amè que ens aclarirà molts conceptes i ens permetrà comprendre altres cultures. La globalització ens apropa i el coneixement ens uneix. Per això creiem que Débora Chomski ha creat una gran obra.

(Lina Zulueta)

Títol: PARE MANEL. MÉS A PROP DE LA TERRA QUE DEL CEL

Autor: Francesc Buxeda i Aliu

Editorial: Angle Editorial (2011)

Amb els ulls de la fe tots els creients hauríem de tenir un esguard ple de veneració per les persones consagrades en els diversos ordes i institucions religioses i, en especial, pels sacerdots. Podem discrepar de les seves paraules i, fins i tot, criticar la seva gestió; però no podem deixar de veure-hi el testimoni de persones que, en l'origen de la seva vocació, han dit un sí generós a la crida de Déu i han volgut fer de la seva vida un servei desinteressat als altres.

És aquest també l'esguard respectuós que mereix mossèn Manel Pousa, momentàniament aparegut als mitjans de comunicació amb motiu de l'obertura d'un expedient d'excomunió per haver col·laborat suposadament en un avortament, segons es podria deduir esbiaixadament d'unes declaracions marginals del llibre que comentem. Sortosament aquesta greu acusació –promocionada per grups i persones que sembla que veuen més la palla a l'ull aliè que la biga en el seu– ha estat desestimada pel cardenal de Barcelona després del procés corresponent.

El llibre que comentem és un extens diàleg del periodista Francesc Buxeda amb mossèn Manel, fins ara poc conegut de tots nosaltres com s'esdevé amb d'altres persones consagrades que es dediquen dia i nit al món de la marginació (presons, persones sense feina, joves de famílies desestructurades, pobres sense oportunitats, etc.) per fidelitat al missatge de l'Evangelí. Vessa les seves opinions, ens explica la seva vida, procura justificar els seus judicis, certament agosarats tot i que té el coratge de dir-los, i, sobretot, no imposa res a ningú i respecta tothom. En tot moment se sent fill de l'Església i és en el seu si que fa tot el que fa.

És possible que no totes les sensibilitats catòliques concordin amb les opinions sentides de mossèn Manel. És més que probable que el seu vocabulari una mica de barri, barroer, no encaixi amb la idea que tenim d'un sacerdot.. També podria esdevenir-se que discrepem de les seves maneres de fer. En tot cas llegint aquest llibre, fresc, directe, sa, ens en podem fer una opinió i podem argumentar el nostre parer sense seguir les nostres emocions primerenques a cop de titular de diari o d'article curt. En els ambients on treballa mossèn Manel, la paraula de Déu no hi pot entrar fàcilment amb litúrgies fines i verbs apocalíptics, com darrerament sembla que s'estila en determinats ambients eclesials.

La marginació existeix, molt més del que molts creiem o volem veure. I l'Església, seguint Jesús, predica sovint l'opció pels més pobres i marginats. Tanmateix no som la majoria dels batejats els qui ens hi dediquem. Cert és que mossèn Manel pot dir coses que no ens agradin del tot. Però cal recordar que Jesús no va dir que seríem reconeguts per les nostres paraules, sinó per les obres. I les obres en bé dels altres de mossèn Manel parlen directament a qui les vulgui escoltar amb el cor obert.

(Cristòfol-A. Trepal)

EL MONESTIR DE SANTA MARIA DE VALLBONA

Quan el consell de redacció de la revista de la Germandat de Santa Maria de Poblet m'encarregà la recensió bibliogràfica del llibre de Josep M. Sans Travé, *El monestir de santa Maria de Vallbona*, vaig tenir certament una gran alegria per diverses raons, entre les quals destaco el coneixement del tarannà i l'obra de l'autor com a investigador i historiador.

Josep M. Sans Travé va néixer a Solivella, no lluny del monestir cistercenc de Vallbona de les Monges, i és persona que ha ocupat importants càrrecs a la Universitat i a la Direcció de Patrimoni Cultural. Actualment és el director de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

El seu llibre és un model de composició històrica, de domini de la matèria i d'elegància literària articulada al voltant de l'antiga història d'aquell tros de Catalunya, de l'orde femení del Cister i del paper decisiu dels reis Jaume I i Violant d'Hongria. Després tracta de la comunitat de religioses i de les seves especials característiques per continuar amb la descripció dels edificis del monestir i les seves parts fonamentals: l'església, el claustre, la sala capitular, el cimbori i el cementiri.

La part d'il·lustració que acompanya el text és excepcional, perquè reproduïx documents de diverses èpoques que fan entenedora la forma, la història i les vicis-

situds d'aquest joiell de l'art català. També la reproducció d'antigues fotografies permet seguir el procés, a voltes tumultuós, del cenobi.

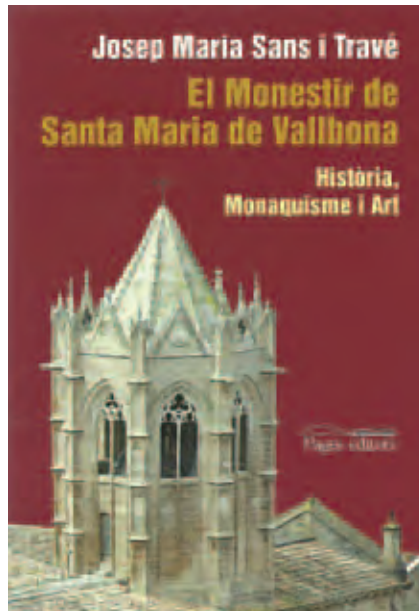
Particularment m'ha interessat la part en què descriu l'original cimbori-campanar gòtic, l'estructura del qual comentà Josep Puig i Cadafalch, que va ser restaurat per Martorell i Rubió i ha estat objecte de consolidació recent per la Generalitat.

En el meu estudi del cimbori de Poblet (1983), vaig tractar les formes i condicions dels tres cimboris cistercencs: de Poblet, Santes Creus i Vallbona de les Monges, raó per la qual el llibre de Sans Travé m'ha colpit agradablement.

Finalment cal destacar la pulcra i acurada confecció de "Pagès editors" de Lleida fent de l'obra de Sans Travé una publicació encomiable de totes totes.

N'existeix també la traducció al castellà i a l'anglès.

Joan Bassegoda

CATALUNYARELIGIO.CAT

<http://www.catalunyareligio.cat/>

Encara que avui, sortosament, no vivim en una societat confessional, l'experiència religiosa continua interpel·lant els humans i, es vulgui o no, continua present en el debat públic arreu del món. Des de finals del segle passat ençà, a més, no són pocs els científics que, des de posicions diverses respecte del fet religiós, postulen que l'ésser humà està construït per tenir creences i que la seva dimensió religiosa és positiva per a la seva adaptació a la vida. En molts aspectes, doncs, el "ser religiós" constitueix un centre vital del "ser persones".

CatalunyaReligió.cat, iniciativa del Cercle d'Estudis Conciliaris, neix d'aquestes constatacions. Es tracta d'un nou portal d'internet, impulsat per laics, a fi de visualitzar la

rellevància del fet religiós dins d'una societat democràtica i plural. Es tracta d'un nou espai de presència i d'incidència pública del cristianisme com a religió majoritària així com de les altres expressions religioses també arrelades a Catalunya. No pretén imposar res, ans al contrari: es tracta de fer aportacions positives al conjunt de la ciutadania. Els seus promotors creuen que l'Església catalana conserva avui dues actituds determinants: una decisiva adhesió a la renovació del Concili Vaticà II —un cristianisme obert i dialogant, viscut entre la gent— i la identificació amb la cultura i la llengua catalanes com a expressió de la identitat pròpia de Catalunya. És el catolicisme que s'expressa a *Arrels Cristianes de Catalunya* i en les resolucions del Concili Provincial Tarraconense.

El director d'aquest nou portal és el conegut periodista Jordi Llisterrí i presideixen el Consell Editorial els senyors Josep Maria Carbonell i Ignasi Garcia Clavell. Són membres del Consell Editorial les següents entitats: els Claretians, les Vedrunes, els Maristes, la Companyia de Jesús, la Salle, l'Escola Pia, els Salesians, l'Abadia de Montserrat, la Unió de Religiosos de Catalunya i les fundacions Pere Tarrés, Blanquerna, Joan Maragall, Justícia i Pau i el Grup Estable de Religions.

El nou portal—que va començar el dia 11 de setembre del 2009— té tres àmbits claus: **informa, opina i ofereix recursos** (proposes i serveis). Totes les notícies importants religioses apareixen en el portal. En l'apartat d'opinió hi destaquen blogs de persones rellevants del món eclesial i religiós de Catalunya (des del bisbe de Tarragona, monsenyor Jaume Pujol a la germana Teresa Forcades passant per mossèn Antoni Nello, la germana Lucía Caram i el jesuïta Marc Vilarasau entre d'altres) i també de laics prou coneguts com, entre molts d'altres, el filòsof i teòleg Francesc Torralba, o els periodistes Marta Nin i Oriol Domingo.

Dr. Francesc Torralba

La secció actualitat del portal CatalunyaReligio.cat

Que el fet religiós és ben viu es visualitza en la inabastable quantitat de propostes formatives, culturals, espirituals, educatives, artístiques, lúdiques o familiars que generen les institucions religioses a Catalunya. Com també és incontestable el gran desplegament d'atenció social solidària dels qui se senten moguts per la fe. Tot això també apareix documentat en aquest magnífic portal, obert i dialogant, que no condemna ni imposa sinó que ofereix i proposa com és propi d'aquella sensibilitat cristiana que recentment s'ha descrit com a "catolicisme montinià".

És aconsellable visitar aquest portal amb assiduitat. Fa companyia, estimula, informa, fa pensar i ajuda.

Cristòfol-A. Trepal

INFORMACIÓ DEL MONESTIR DE POBLET

HORARI DE CULTES

FESTES DE PRECEPTE

5,15 h. MATINES
7,30 h. LAUDES
10 h. MISSA CONVENTUAL
13 h. MISSA PER AL POBLE
18 h. MISSA VESPERTINA
19 h. VESPRES I EXPOSICIÓ
21 h. COMPLETES I SALVE

DIES FEINERS

5,15 h. MATINES
7 h. LAUDES
8 h. MISSA CONVENTUAL
18,30 h. VESPRES (15/9 al 14/6)
19 h. VESPRES (15/6 al 14/9)
20,30 h. COMPLETES I SALVE (15/9 al 14/6)
21 h. COMPLETES I SALVE (15/6 al 14/9)

HORARIS DE VISITA AL MONESTIR (Les visites són sempre guiades)

- **Hivern (del 13 d'octubre al 15 de març):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 17:30
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 17:30
- **Primavera (del 16 de març al 14 de juny):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 18:00
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 17:30
- **Estiu (del 15 de juny al 14 de setembre):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 18:00
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 18:00
- **Tardor (del 15 de setembre al 12 d'octubre):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 18:00
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 17:30

*EL MONESTIR NO ES VISITA ELS DIES DE NADAL, SANT ESTEVE I CAP D'ANY.
REIS, DIJOUS I DIVENDRES SANT I DILLUNS DE PASQUA, TANCAT A LA TARDA.*

TELÈFONS, FAX I CORREUS ELECTRÒNICS:

MONESTIR-COMUNITAT: 977 870 089 – FAX: 977 871 762

WEB MONESTIR DE POBLET: www.poblet.cat

MONESTIR: info@poblet.cat

ADMINISTRACIÓ: admin@poblet.cat

HOSTATGERIA: hostatgeriadepoblet@gmail.com

ARXIU TARRADELLAS: atarradellas@poblet.cat – Tel. 977 870 089 (ext. 234)

TRESORERIA GERMANDAT: comptes@poblet.cat

WEB FUNDACIÓ DE POBLET. www.fundaciopoblet.org – secretaria@fundaciopoblet.org

CONSERGERIA (GUIES MONESTIR): Tel. i fax: 977 870 254

visita@poblet.cat

